De verspeelde munt

Willem G. van Maanen

bron
Willem G. van Maanen, *De verspeelde munt*. Em. Querido's Uitgeverij, Amsterdam 1964

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/maan003vers01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

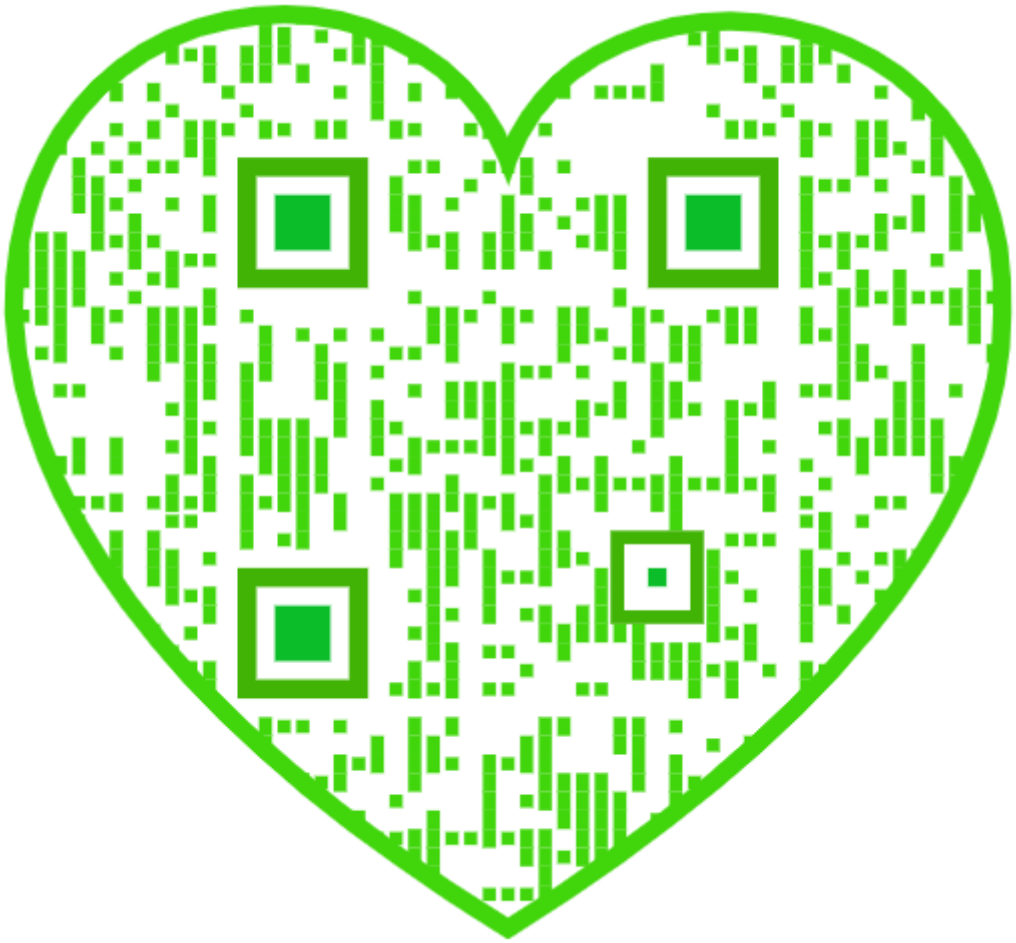

1

De klok van Eurozoo sloeg drie toen Professor Adams wakker werd. Hij had gedroomd dat hij iets kouds en diks moest omklemmen, de kop of de buik van een waterdier. Iemand had het hem bevolen, vreemd genoeg, want sinds hij directeur was hoefde hij geen bevelen meer op te volgen. Maar vreemder, verontrustend zelfs, was het dat hij het dier niet kende; hoe hij ook had gevoeld en geknepen, hij kon het niet thuisbrengen. Weliswaar werd hij daarin gehinderd doordat het zich onder water bevond, maar zoiets kon voor een wetenschapsman van internationale roem en positie niet als excuus gelden. Koud, dik, rond en glibberig, vier eigenschappen waaraan het dier had beantwoord, maar waarmee het nog niet was gedefinieerd, tenzij het gerekend kon worden tot de Delphinidae of de Squaloidei. Maar dat kon nu juist weer niet krachtens een plaatselijke beharing die het van die families onderscheidde, en die trouwens een doolhof op zichzelf vormde waarin niet alleen de zoekende geest maar ook de tastende hand van de geleerde verward dreigde te raken. Vlak voor het ontwaken was hij erin geslaagd de laatste te bevrijden, maar de geest bleef erin gevangen, het nauwelijks tot troost strekkende bewijs leverend dat de handeling sneller is dan de gedachte en het menselijk brein moeite heeft met het onderscheid tussen dromen en waken.

Professor Adams richtte zich na enige tijd op en keek het halfdonkere vertrek rond. Er viel licht op een meubelstuk dat hij tot zijn verbazing als zijn bureaustoel herkende, en in een hoek nam hij de vormen waar van wat hij als een tamelijk groot exemplaar van de Struthio Camelus beschouwde. Het drong langzaam tot hem door dat hij zich de avond tevoren te ruste had gelegd in de directievleugel van Eurozoo, omdat hij er zeker van wilde zijn fris te verschijnen op de belangrijke bijeenkomst die hem daar de volgende morgen te wachten stond. Hij mompelde iets en reikte naar het glas water naast zijn kussen, maar een onverwachte duizeling dwong hem die beweging af te breken. Hij had het gevoel dat zijn hoofd was leeggepompt, of, onmenselijker nog, dat het hem was afgenomen. Met beide handen tastte hij naar de plek waar het zich hoorde te bevinden. Het was er nog, al leek het in het nachtelijke uur nauwelijks herkenbaar, en de aanraking stelde hem maar gedeeltelijk gerust. Met de innerlijke bede dat de dag spoedig mocht aanbreken draaide hij zich op de andere zij, en na enkele diepe zuchten hervond hij de rust die hij met het oog op de komende vergadering zozeer nodig had.

Toen Professor Adams opnieuw ontwaakte was hij onherkenbaar veranderd. In zijn omgeving gold hij als een korte, stevige man met helderblauwe ogen, krullend haar, brede neus en dikke lippen, maar daarvan was niets of althans zeer weinig over. Zijn hoofd, dat steeds een forse indruk had gemaakt, was zo sterk gekrompen

dat het met gemak onder een bescheiden bloempot aan het gezicht zou kunnen worden onttrokken. Daarentegen was het, inderdaad al tot corpulentie neigende lichaam zo kolossaal in omvang toegenomen dat geen mens het meer met beide armen zou kunnen omvamen, gesteld dat iemand daartoe nog een poging had willen ondernemen. Op enkele punten overschreed het zelfs de breedte van de rustbank, en het liet zich daar maar ternauwernood bedekken door de gewatteerde dekens die Anna, de vrouw van de hoofdportier, de vorige avond zo zorgzaam had gespreid.

Diezelfde toegewijde Anna was de eerste aan wie Professor Adams zich in zijn nieuwe gedaante openbaarde. Zijn portière, zoals hij haar tegelijkertijd schertsend en teder noemde, klopte volgens afspraak om acht uur aan om hem te wekken. Haar lieve gezicht, even zacht als haar boezem, stond even gespannen toen ze haar oor tegen de deur te luisteren legde. Na een tweede keer kloppen, of eigenlijk was het zacht trommelen met de vingertoppen, meende ze gehoor te krijgen, maar het gegil van de juist gevoederde chimpansees was zo doordringend dat ze het zekere voor het onzekere nam en de deur een eindje opende. Een vlugge ademhaling in de hoek waar de rustbank stond bewees haar dat de geleerde nog sliep, en zij wist na enkele onbestemde gebaren niets beters te doen dan hem, tamelijk lokkend overigens, bij de naam te roepen. Daarbij keek ze zedig neer op haar kleine voeten die vanwege het vroege uur nog

bloot waren en gestoken in pantoffels van lichtblauw leer. De slaper liet zich niet van de wijs brengen en ademde in hetzelfde snelle tempo door. Besluiteloos deed Anna enkele stappen voor de drempel op en neer, maar haar plichtsgevoel en een onverklaarbaar maar heftig verlangen de directeur onder haar eigenhandig gespreide dekens in slaap te zien dwongen haar tot krachtiger handelen. Ze wierp de deur wagenwijd open, stapte resoluut de kamer binnen en schoof met een ruk de gordijnen opzij. De giraffen aan de overkant waren juist uit het nachthok gelaten en zweefden als in een droom naar buiten. Maar toen de portiersvrouw zich, alvast blozend, naar de rustbank omdraaide, zag zij als in een nachtmerrie een reusachtige blaas onder haar dekens uitpuilen die door een onzichtbare maar duidelijk hoorbare kracht tot barstens toe scheen te worden opgepompt. Heen en weer geslingerd tussen angst en nieuwsgierigheid vroeg ze zich af waar de geleerde slaper zich kon bevinden. Zonder haar plaats bij het raam te verlaten keek zij het vertrek rond, in een vage hoop dat hij zich in een opwelling van speelsheid had verstopt, maar de enige die zijn schuilplaats had kunnen verraden was de Struthio, en die was dood en opgezet.

Toen Anna haar blik aarzelend weer op de rustbank richtte wachtte haar daar de onthulling. De dekens, niet langer in staat om de zwellende blaas te bedekken, waren op de grond gegleden, en tussen haar gespreide vingers moest de portiersvrouw toezien hoe zich daar vol-

strekt geen blaas maar een wanstaltig opgezet lichaam blootgaf. Verward en ontzind wilde zij vluchten, maar op de drempel vermande ze zich en draaide de deur voor zichzelf op slot. Het was juist op tijd, want geslof en gesnuif kondigde de nadering van haar man aan. Het sloffen hield even later voor de deur op, het snuiven hield aan en ging over in onverbloemd schelden toen het omdraaien van de kruk zonder gevolgen bleef. ‘Verdomde slaapkop,’ hoorde Anna hem zeggen, ‘opgeblazen varken dat je bent,’ en in haar verbeelding zag ze hoe hij zijn lippen aflikte om ze voor een volgende belediging te verschonen. Hij boezemde haar meer afkeer in dan de man achter haar, die zelfs in zijn huidige vorm de vergelijking met een opgeblazen varken glorieus doorstond. Ze draaide zich om naar de rustbank, en al bleef de ontzetting, ze voelde zich opgewassen tegen de aanblik die de reusachtige verschijning bood. ‘Als ze haar zin heeft,’ vervolgde haar man smakkend, ‘ligt ze nog bij hem in bed ook.’ Zijn geknepen stem verried haar dat hij zich bukte, waarschijnlijk om door het sleutelgat te loeren. Het scheelde niet veel of Anna had de deur opengerukt en hem ontmaskerd, maar de situatie stond het niet toe, en ze liet het bij een verwensing binnensmonds. Haar man verwijderde zich ook alweer, sloffend en scheldend, en even later sloeg hij de glazen deur, die op de tuin uitkwam, achter zich dicht.

De portiersvrouw voelde een nog ongekende vertedering bij zich opkomen toen ze op de rustbank toetrad.

Ze moest zichzelf bekennen dat de verdenking die haar man had geuit niet ongegrond was. Toen ze de vorige avond het leger in de directeurskamer had gespreid had ze heimelijk gewenst het met de geleerde te mogen delen. Zijn goedheid, zoals die sprak en straalde uit zijn dikke lippen en heldere ogen, kon haar tot tranen toe ontroeren, en het was beslist niet toevallig dat zij haar zakdoekje onder zijn hoofdkussen had achtergelaten. Maar zij maakte zich geen enkele illusie, omdat geleerdheid nu eenmaal blind is, en nu hij zo in omvang was toegenomen stuitte de vervulling van haar wens ook nog af op practische bezwaren van ruimtelijke aard, die zelfs de meest bescheiden vorm van samenleving volstrekt onmogelijk zouden maken.

Ze nam de gestalte voor de derde maal die morgen in ogenschouw en gunde zich daarbij voor het eerst wat meer tijd. De uiterste omvang scheen haar wel bereikt en het gevaar voor barsten bezworen; het onafgebroken pompen diende blijkbaar voor de normale doorstroming van lucht, niet meer voor een extra spanning. Dat stelde haar overigens maar gedeeltelijk gerust, want als ze de ledematen met de romp vergeleek dan gaven die een indruk van onvolgroeidheid en slapte, alsof ze juist niet genoeg waren opgeblazen. Het geslacht vertoonde hetzelfde euvel, al was het wat de afmetingen betrof indrukwekkend genoeg. Ze liet haar blik er enige tijd zonder vrees op rusten, met bewondering zelfs, gemengd weliswaar met een lichte gêne over de woeste haargroei

ter plaatse die ze onmogelijk in overeenstemming kon brengen met de wetenschappelijke waardigheid van de drager. Een dergelijke woekering moest eerder worden aangetroffen bij een natuur als van haar eigen man, die uitsluitend lichamelijk leefde en daarvan op vaak weerzinwekkende wijze in woord en daad getuigde. Het zou rechtvaardiger en in zekere zin ook doeltreffender zijn geweest als niet de directeur maar de portier van Eurozoo in proportie was toegenomen. Maar in zulke zaken had de mens het niet voor het zeggen, tenzij hij God zelf was of de schrijver van psychologisch niet verantwoorde romans.

Na die conclusie, waarmee ze een zekere graad van ontwikkeling aantoonde, bukte Anna zich om de dekens van de grond op te rapen. Toen ze Professor Adams weer wilde toedekken voelde ze zich plotseling bespied. Op de tenen liep ze naar het raam, maar de tuin was leeg, op de dieren na die zich na hun verblijf in het nachthok nog geheel in zichzelf gekeerd in hun kooien vertraden. Ze zouden die dag weinig bezoek krijgen: de lucht was betrokken, en als de zon al was opgegaan dan toch in het geheim. Huiverend van onbehagen keerde ze zich om, en op dat ogenblik kon zij de kreet, die zij vermoedelijk al die tijd toch had onderdrukt, niet meer tegenhouden. Schreeuwend van angst en ontzetting moest zij aanzien hoe Professor Adams, in een poging om op te staan, van de bank gleed en dreunend op de vloer terechtkwam. Daar aangeland stuwden vorm en gewicht

hem, als een vat, in Anna's richting voort. In paniek sprong ze opzij, en een seconde later kwam het rollende lichaam krakend tegen de muur tot stilstand. De portiersvrouw zou zonder twijfel verpletterd zijn als ze was blijven staan, maar ze verweet zich haar gebrek aan moed en knielde met tranen in de ogen bij de ongelukkige neer.

Professor Adams lag op zijn zij, met zijn rug naar haar toe, en ze hoorde hem zachtjes kreunen. Voor het eerst viel haar de wanverhouding tussen hoofd en romp op. Het was nauwelijks meer een hoofd, het was een toespitsing van het lichaam, nog het best te vergelijken met de punt van een peer; trouwens, de hele verschijning met zijn smalle top en brede basis kon wat de vorm betreft een peer zijn, zij het een exemplaar op een schaal van ongekende afmetingen. Anna, hersteld van de schrik en overspoeld door een nieuwe golf van tederheid, kon niet nalaten zich over de geleerde heen te buigen en haar hand om dat kleine hoofd heen te sluiten. Met moeite slaagde ze erin de gestalte een kwartslag om te draaien, zodat het gezicht te zien kwam, en het stemde haar gelukkig dat de ogen van Professor Adams, hoewel uiterst klein en dicht op elkaar geplaatst, hun heldere kleur en uitdrukking hadden behouden. Het was geen vraag meer wie haar had bespied. Ze glimlachte hem toe en stelde de vraag die ze al bij het opentrekken van de gordijnen had willen stellen. ‘Bent u wakker, professor?’ Zijn antwoord, dat pas na heftig pompen kwam,

klonk haar als muziek in de oren. ‘Hoe laat is het, mijn kleine portière?’

Pas later, na dat kleine te hebben verwerkt, realiseerde ze zich dat hij gesproken had zonder zijn mond te openen. De stem had niet aan haar oor geklonken, dat ze ter hoogte van zijn lippen had gebracht, maar in de omgeving van haar hand, en ze zou niet durven zeggen waar ze die precies had geplaatst. Hoezeer Professor Adams lichamelijk echter ook mocht zijn veranderd, het was Anna duidelijk geworden dat zijn geest in geen enkel opzicht had geleden. Integendeel, hij leek haar gelouterd.

2

Toen Professor Adams zijn tegenvraag had gesteld was het kwart over acht. Om half negen nam Anna de telefoon op en draaide na een korte aarzeling nummer drie. Aan niemand zou zij vertellen wat er in dat tussenliggende kwartier was gebeurd, ook aan Professor Adams niet, als hij er nog ooit naar zou vragen. Terwijl zij wachtte tot zich iemand meldde, keek ze vermoeid en teder naar de bank waarop de geleerde rustig lag te blazen, volledig toegedekt onder de twee dekens die zij hem de vorige avond al had toegedacht. Om een tweede val te voorkomen had zij het rustbed met enkele boeken onder de voorpoten opgehoogd. Geheel bij toeval, want Anna

beheerste geen vreemde talen, had zij voor de linkerpoot het standaardwerk *A new mammal* gekozen en voor de andere een lijvige aflevering van de *Acta Tropica* die handelde over *Seltene Tiere und ihre Haltung in Zoologischen Gärten.* Ze had welbewust geen gebruik gemaakt van een deeltje Kafka dat op het tafeltje lag, want ze vermoedde dat de geleerde het de avond tevoren nog had gelezen, en ze wilde de mogelijkheid niet uitsluiten dat hij het weer ter hand zou willen nemen. Afgezien daarvan was het ook te dun.

Er werd eindelijk aan de andere kant opgenomen, en na enig gekraak schreeuwde iemand: ‘Hier Doppeldoktor Geier!’ Het was een, vermoedelijk unieke, titel die de man zichzelf had geschonken omdat hij tweemaal was gepromoveerd, eerst als entomoloog en later, in het groot, op een proefschrift over tien proboscis-operaties bij de Afrikaanse olifant. Behalve dubbel gedokterd was hij tweevoudig geridderd en tweezijdig verminkt; in de loopgravenoorlog was hem het linkerbeen ontschoten en in de luchtoorlog, die hij op een medisch-experimentele post meevoerde, de rechterarm, een grillige antithese die door geen prothese volledig kon worden opgeheven. Dat wilde hij trouwens ook allerminst; hij marcheerde luidruchtig met zijn archaïstische houten been door gangen en zalen, en sloeg de moderne metalen haak die zijn hand verving speels in alle houten voorwerpen die onder zijn bereik kwamen, zijn been niet uitgezonderd. Daarbij begeleidde hij zichzelf op een kleine draagbare

radio die hij overal met zich meedroeg, want Geier kon niet buiten marsmuziek, of zoals hij het noemde: wapenklang. Hij hield een klein moederspraakcomplex in ere. Anna verachtte hem, maar toen hij antwoordde vroeg ze toch dringend of hij zo snel mogelijk in de kamer van de directeur wilde komen. Hij brulde nog wat, maar ze hing op en wachtte af. Ze betreurde het dat een van de andere artsen de telefoon niet had opgenomen, ook al had ze niet anders verwacht. Galline kwam uit principe iedere morgen te laat, Pelago uit luiheid, maar het resultaat bleef hetzelfde.

Muziek, gestamp, en Doppeldoktor trok door de openvliegende deur de kamer binnen. Toen hij Anna zag betrok zijn grauwe gezicht nog meer en hij vroeg haar op hoge toon wat zij voor het onweer op de vloer van de directeur had te maken. Ze wees zwijgend op de bank, en beleefde een historisch ogenblik toen Geier bij het zien van de pompende gedaante voor het eerst in zijn loopbaan een stap achteruit deed. Met opgeheven gezicht trad ze langs hem heen naar voren en tilde de dekens een eindje op. ‘Laat vallen!’ schreeuwde Geier met vertrokken gezicht, maar Anna trok de dekens verder weg met het rustige gebaar van een vorstin die het standbeeld van een voorvader onthult, of van een groot vaderlander. ‘Verdomd nogmaals,’ brulde Geier, ‘wat is dat voor ondier?’ ‘Dat ondier’, sprak Anna trillend, ‘is uw directeur. Een groot mens, meneer!’

De Doppeldoktor sloeg zijn haak trefzeker in een stoel-

poot en mat Professor Adams geruime tijd met loerende blik. ‘Als dat de directeur is,’ zei hij tenslotte, ‘staat hier zijn opvolger.’ Hij sprong in de houding, zo goed en zo kwaad als het ging, en sloeg zich met de aangeboren hand op de borst. De radio, die geen muziek meer had, kondigde een ochtendwijding aan en Geier bracht hem na enig zoeken tot zwijgen. Hij voelde zich onzeker en vroeg zich af of hij de assistentie van zijn collega Galline zou inroepen. Zijn wetenschappelijke reputatie stond in dit geval niet op het spel, maar die van Galline ook niet, en dat werd dus op zijn best remise, een weinig aantrekkelijk vooruitzicht. Hij liet het schieten en richtte de blik weer op de rustbank, niet zonder bevangenheid. Ondanks zichzelf moest hij toegeven dat Anna in haar zorg voor het ondier bewonderenswaardig was. Zij bemoederde het alsof het een kind was, sprak het met kleine woordjes toe en plooide voorzichtig de dekens waarmee zij het weer half had toegedekt. Bij de gedachte dat het misschien wel haar eigen creatie was moest hij grijnzen, maar het ging niet van harte, zelfs niet toen hij zich voorhield dat ze dan wel door een olifant moest zijn bezocht. Galline zou ongetwijfeld met zijn stokpaardje komen aandraven, de parthenogenese, maar alle theorie ten spijt: een vader bleef onmisbaar en in elk geval onovertroffen, en, aha, parthenogenese leverde alleen dochters op! Wat daar op de bank lag, hoe het dan ook moest worden betiteld, was onmiskenbaar van het mannelijk geslacht.

Hij overwon zijn afkeer en bewoog zich voorzichtig voorwaarts, de haak als een klein kromzwaardje voor zich uitstekend. Toen hij vlakbij het monster was opende het zijn ogen en trof hem met zijn flitsende blik recht in het gezicht. Half verblind van schrik wankelde de Doppeldoktor de weg terug, tot hij tegen het bureau van Professor Adams stootte en niet verder kon. Krampachtig trachtte hij zichzelf ervan te overtuigen dat hij in tijden van oorlog wel voor hetere vuren had gestaan, maar zelfs met die glorieuze herinneringen aan zijn heldendaden van weleer voelde hij zich nauwelijks opgewassen tegen de verschrikkelijke ontdekking dat hij niet in de ogen van een ondier had gekeken maar in die van zijn eigen directeur. ‘Toedekken, tot de duivel!,’ brulde hij, en hij roffelde met zijn houten been op de grond alsof hij de hele onderwereld wilde optrommelen.

Anna verschikte rustig iets aan de dekens en vroeg hem koel wat hij dacht te ondernemen. Haar houding prikkelde hem en hij trachtte zijn zelfvertrouwen te herwinnen door op schaamteloze wijze haar hals en borst in ogenschouw te nemen. Zij was een Walküre van edel ras, maar hij kon haar onmogelijk het recht toekennen de slag te leiden, en toen zij zich onder zijn blikken afwendde besloot hij haar met enkele wetenschappelijke vragen op de knieën te krijgen. Hij liet zich ontspannen neer in de bureaustoel van Professor Adams, wuifde met zijn haak in de richting van de rustbank en vroeg in gemoede of zij het monster werkelijk met de geleerde

wilde vereenzelvigen. Ze zweeg. ‘Zo ja,’ vroeg hij, ‘op welke overeenkomst grondt u uw veronderstelling dan?’ Ze bleef zwijgen. ‘Ik wil de mogelijkheid graag uitrukken,’ vervolgde hij vergenoegd, ‘dat u krachtens bepaalde ervaringen in staat zou zijn zekere formaten van het ondier te vergelijken met die van Professor Adams.’ Hij liet zijn stem zweven, alsof hij nog verder wilde gaan, maar hij kreeg de gelegenheid niet. ‘Bek dicht, Doppelkondor!,’ beval een stem, die beiden na hun eerste schrik aan Professor Adams moesten toeschrijven. Anna snelde op hem toe en vroeg bezorgd wat hij bedoelde, maar als hij al de spreker was geweest dan hield hij zich stom. Ze keek Geier vragend aan. Tot haar verbazing was hij lijkbleek geworden en zijn glimlach, of wat daarvoor doorging, was tot een grimas verstard. Zij kon niet weten dat die Doppelkondor hem op de meest onverhoedse en pijnlijke wijze in het zere been had gepikt, omdat de enige die hem ooit eerder had losgelaten Professor Adams was. Met de dood in het hart moest Geier toegeven dat als het monster de geleerde niet zelf was het op verscheidene punten een duivelse gelijkenis met hem vertoonde. ‘Maar toch is het hem niet!,’ schreeuwde hij, en toen Anna haar schouders ophaalde greep hij haar beet en vroeg dreigend wat ze met de geleerde had gedaan. Ze maakte zich rustig los en keek hem spottend aan. ‘Als het Professor Adams niet is,’ zei ze, ‘dan is het een nieuwe diersoort die hij allang zou hebben onderzocht.’

Haar antwoord, dat duidelijk de omgang met de wetenschap verraadde, bracht Geier tot het uiterste, maar nadat hij al zijn vuile taal had uitgebraakt borrelde er een boosaardigheid in hem op die hem zoveel genot verschafte dat hij begon te grinniken. ‘Een wijze les,’ zei hij, ‘een wijs woord voor zo'n dom gansje. Onderzoeken, niet? Wat denkt u: ontsmetten?’ Hij ontstak de bunsenbrander op het bureau en hield zijn haak onbevreesd in de vlam. ‘Er zijn weinig geleerden,’ vervolgde hij tevreden, ‘die hun instrumentarium zo dicht bij de hand hebben, wat? Haha. Zo ziet u maar weer dat oorlog de wetenschap bevordert.’ Het metaal begon te gloeien en al wuivend liep hij op de rustbank toe. Anna, die bevreemd had toegekeken, doorzag zijn bedoelingen pas toen ze de haat en verachting in Professor Adams' kleine ogen gewaar werd. Op hetzelfde ogenblik dat Geier de dekens wegtrok en kwijlend een plek op de kolossale buik uitzocht sprong ze op hem toe. De gloeiende haak schampte langs het lichaam van de geleerde af en trof haar in de schouder waarmee ze Geier uit zijn evenwicht stootte. Een snerpende pijn en meer nog de doordringende lucht van schroeiend vlees maakte haar misselijk, en met de bulderende vloeken van de vallende Doppeldoktor in haar oren zakte ze bewusteloos ineen.

3

‘We zijn te vroeg,’ zei Pelago toen hij het artsenvertrek van Eurozoo binnenkwam, en hij wees op de stoel van Geier. Galline haalde zijn schouders op, alsof het hem niet interesseerde. Hij zat met zijn rug naar Pelago toe zijn bril schoon te maken, een kostbaar gouden montuur met een helder en een mat glas dat nog het meest op een ouwel leek en het waarschijnlijk ook was, want Galline had vroeger naar beste weten het lam Gods gediend, het enige dier dat hij naar zijn zeggen in Eurozoo miste. Galline was een spotvogel geworden. Toen hij weer zien kon draaide hij zich om en zei: ‘Twee mogelijkheden. Hij heeft iemand aan de haak geslagen, of hij haalt een wit voetje bij Adams.’ Hij lachte, alleen. ‘Praat me niet over Geier,’ zei hij, tegen zichzelf vermoedelijk, want Pelago had zijn vingers in zijn oren gestopt en boog zich over de rapporten van de oppassers. Tussen de gebruikelijke bêtises over de noodzaak van een nieuwe samenstelling gemengd vogelzaad en de voortijdige paardrift van de drie oude kretten, of fretten, trof hij enkele regels aan over het zieke Baweanhert die hem ongerust maakten. Hij vroeg de mening van Galline, maar die had er geen en verwees hem naar Geier, die er ook wel geen had maar er een moest hebben, omdat de Cervi aan hem waren toevertrouwd. Pelago nam de telefoon en draaide de kamer van Professor Adams. Hij kreeg geen gehoor, en besloot erheen te lo-

pen. Galline, die niet alleen wilde blijven, sloot zich bij hem aan.

Ze maakten een omweg door de tuin. Drie oppassers, in hun blauwe overall met de witte E in een cirkel op de rug, duwden een wagen met de verzamelde uitwerpselen van de nacht over het pad. Galline snoof als een jachthond en verklaarde dat zelfs wierook het tegen de kracht van die geur moest afleggen. ‘Twee dingen,’ zei hij. ‘De natuur is sterker dan de leer, en een christenhond zit minder in de stank dan een lama.’ Pelago keek de andere kant op en liet zijn blik langs de verblijven van de kleinere knaagdieren gaan, waarvan er enkele fanatiek naar een verborgen schat groeven. De beren in de aangrenzende kooi hadden iedere illusie allang opgegeven en sloften hoofdschuddend heen en weer. Een bejaarde mandril zocht al schommelend aan een kale tak soelaas voor zijn gezwollen billen, en in de robbenvijver was het zo stil dat het wel leek of iedereen verdronken was. De tuin ademde een triestheid uit die zich nooit meer scheen te zullen oplossen, die zich zelfs nog verdichtte toen ze het hok van het Baweanhert binnengingen. Het grote dier had zich in een hoek teruggetrokken om dood te gaan. De vergrijsde oppasser zei bevend dat het was of hem zijn vrouw werd afgenomen. Galline wees hem terecht met de opmerking dat een vrouw te vervangen was maar een Baweanhert niet, omdat het exemplaar in Eurozoo het laatste ter wereld was. ‘De schepper heeft weer eens op het verkeerde paard gewed,’

zei hij grimmig, en hij diende het stervende dier een injectie toe alsof hij het doorboren wilde. ‘Dat is een. En ten tweede: Geier is in gebreke gebleven en kan nu voor altijd doodvallen.’

De zachtzinnige Pelago bespeurde ontroering in die vervloeking, maar toen ze de kamer van Professor Adams betraden geloofde hij eerder aan helderziendheid, de ouwel ten spijt. Want daar lag Geier, niet dood weliswaar, maar toch met bloed in zijn haren en een krijtwit gezicht. ‘Help dat mens maar!’ schreeuwde hij toen ze zich over hem heenbogen, en hij wees naar Anna, daarmee suggererend dat zij door dezelfde voortvluchtige onverlaat ten val waren gebracht. Galline knielde bij haar neer, het minste van de twee kwaden kiezend, maar tijdens die beweging werd hij de kolos op de rustbank gewaar, en de Samaritaan tegen wil en dank in hem moest het veld ruimen voor de priester. ‘Grote God!,’ riep hij, en hij kroop op zijn knieën naar wat hij blijkbaar toch voor het allerheiligste of het allerhoogste aanzag. ‘Het is Adams!,’ brulde Geier, die wanhopige pogingen deed overeind te komen zonder van Pelago's uitgestoken hand gebruik te willen maken. Met een gezicht alsof hij een wespennest naderde bukte Pelago zich over Anna heen, en lichtte zo voorzichtig mogelijk een ooglid op. Ze trilde even, maar daar bleef het bij, en hij keek besluiteloos om zich heen. Galline had in opperste aanbidding zijn voorhoofd tegen de vloer gedrukt en zijn achterste in de lucht gestoken, een onaanzienlijk

topje in de schaduw van de kolos op de bank. Geier was erin geslaagd zich aan het bureau omhoog te hijsen, maar moest machteloos toezien hoe zijn houten been langzaam uit zijn broek gleed, tot aan het versplinterde einde. Onder verschrikkelijk gevloek hinkte hij naar een stoel waarin hij, bij het gezicht van de slap afhangende pijp, alsnog de vijand begon te verwensen die hem daarmee had opgepoetst. Een bevel van Professor Adams bracht hem tenslotte tot zwijgen, en nadat Pelago hem de afgebroken stok met de rubberen dop had overhandigd hield hij zich knarsetandend onledig met een nauwgezet onderzoek van de twee breukvlakken.

Zoals gewoonlijk leidde de geleerde ook het verdere verloop van de bijeenkomst. Hij verzocht Galline overeind te komen en zich te gedragen als de man van wetenschap die hij hoorde te zijn. ‘Mijn vleeswording draagt een zuiver biologisch karakter,’ zei hij, ‘en dat is het enige dat wij hoeven te ontleden. Wat er ook met me gebeurd mag zijn, de geest Gods is er niet aan te pas gekomen.’ Galline wreef over zijn verglaasde hostie alsof hij hem transparant wilde maken, maar het wonder bleef uit. Professor Adams belastte hem met de zorg voor de vergadering, die in elk geval diende door te gaan, en verzocht hem bij het verlaten van het vertrek die ongeluksvogel van een Geier mee te nemen. Hij wachtte met verder spreken tot de twee mannen de deur uit waren. Het duurde enige tijd, want de Doppeldoktor weerde iedere hulp af, hoe ongaarne ook geboden, en

wilde zich met niets anders dan met zijn haak en zijn gebroken been als kruk een weg naar buiten banen. Toen ze eindelijk verdwenen waren vroeg Professor Adams aan Pelago hoe het met Anna stond, en hij gaf hem aanwijzingen voor het behandelen van de schouderwond en het opwekken van de levensgeesten. Ze lieten op zich wachten, en Pelago had alle tijd om Anna's jurk open te knippen en een omslachtig verband aan te leggen. Op last van de geleerde droeg hij haar vervolgens naar het aangrenzende onderzoekkamertje, waar hij haar neerlegde op een ouderwets ledikant dat wel voor de behandeling van lichtgewonde dieren werd gebruikt. Hij trok het bovenraam open en ontsloot een ijzeren deur die op een achterpad van de tuin bleek uit te komen. Na een korte aarzeling stak hij de sleutel in zijn zak, en in het voorbijgaan nam hij ook nog het Venusoor mee, de schelp waarmee Professor Adams altijd zat te spelen als hij praatte of deed. Anna zuchtte, maar ontwaakte niet, en op zijn tenen liep Pelago terug naar de directiekamer. De geleerde was eveneens in slaap, of hield zich zo, en Pelago wist niets beters te doen dan hem toe te dekken, want hij lag nog steeds bloot. ‘Every inch a gentleman,’ mompelde hij, vermoedelijk zichzelf bedoelend, en na een laatste blik op de blazende Professor Adams verliet hij het vertrek.

4

In de portiersloge van Eurozoo stonk het dag en nacht, maar het was zelfs voor een deskundige moeilijk vast te stellen waarnaar. Mens en dier konden allebei de oorzaak zijn, en in de wetenschappelijke staf was wel eens de mening geopperd dat Beck, de hoofdbewoner, een kruising van beide was. Van aangezicht tot aangezicht met hem echter durfde niemand naam of soort te noemen, want Beck had een klein verstand en een grote mond die samen weinig toelieten, zoals trouwens passend is voor een man die de functie van hoofdportier vervult. Praten tegen zijn assistent Lahrs, een kruising uit de bezettingstijd, was zo mogelijk nog zinlozer, want wat de jongeman teveel bezat aan handen en voeten miste hij aan het gehoor en de spraak; hij was, in een woord, doofstom, en als zodanig de enige figuur die onder een hoofd als Beck in stand kon blijven. Anna kon het alleen onder hem uithouden door het koesteren van een grote liefde voor een ander, en dat deed ze.

‘Eurozooi!,’ riep Beck toen de telefoon in zijn verblijf rinkelde. Het was een standaardgrapje dat, als het niet goed viel, altijd op rekening van de slechte verstaander kon worden geschoven. Aan de andere kant van de lijn werd gegiecheld, en een meisjesstem kondigde het Ministerie van R. in P. aan, daarmee een vermaard grappenmaker citerend die de al te grondige minister van Representatie en Publiciteit eens het koffertje van Re-

quiescat in Pace had toegewenst. Even later vroeg de geaffecteerde stem van een jeugdige ambtenaar Professor Adams te spreken. Beck drukte op toets nummer een, maar kreeg geen gehoor. ‘Verdomde slaapkop,’ mompelde hij, en proefde meteen dat hij die uitspraak al eerder op de morgen had gedaan. Hij stak zijn vuist op, voegde er een bedreiging met doodslag aan toe en meldde de vrager dat de directeur nog sliep. Er klonk een gekraak en daarna gelastte de ambtenaar namens de minister een ogenblikkelijk onderzoek en directe doorverbinding met een plaatsvervanger. Vloekend drukte Beck op toets drie, betaalde de scheldende Geier met gelijke munt, smeet de hoorn neer en verliet met medeneming van een oproep-apparaat zijn post, na Lahrs in gebarentaal instructies te hebben gegeven.

In het reptielenhuis bleef hij even staan om zich te verlustigen in de dreigende roerloosheid van de krokodillen. Het rook er ook prikkelend naar ontbinding en bederf. ‘Ik wurg ze allebei,’ zei hij, smakkend bij het vooruitzicht. ‘Hij rechts, zij links.’ Hij sloeg zijn handen ineen om zijn voornemen te bekrachtigen. Het oproepsignaal in zijn broekzak verstoorde zijn genietingen, en hij slofte naar de telefoon in de kantine voor het lagere personeel. Terwijl hij de dienster in de overdadige billen kneep bereikte hem door de hoorn het verzoek van de Eurannale te worden verbonden met Professor Adams. ‘Die snurkt,’ riep hij, tot vermaak van de dienster die hem met een lange knipoog beloonde. Rex, de hoofd-

redacteur van het machtige orgaan, kwam zelf aan het toestel en eiste onmiddellijke opsporing van de slaper, op straffe van publikatie. Beck verzekerde hem dat hij niet anders deed dan opsporen en tastte naar de billen die hij tijdens het gesprek had verwaarloosd. ‘Als ik hem vind wurg ik hem,’ siste hij, ‘en die bij hem ligt snij ik de keel af.’ In ruil voor die bedreiging fluisterde de dienster hem toe dat Geier, in gezelschap van een ongewoon vinnige Galline, met bebloede haak een kopje koffie bij haar had gedronken, en dat het vonnis misschien al voltrokken was. Beck liet zijn tanden zien, en ze huiverde om hem een plezier te doen.

Hij wilde meteen naar de directiekamer doorstoten, maar snelle voetstappen wekten zijn argwaan en lokten hem een zijgang in die uitkwam op het vertrek van Professor Adams' secretaresse Tonina. Hij opende zonder kloppen de deur en keek op de gebogen rug van Galline die als een dief bezig was zijn sleutels op de bureauladen te proberen. ‘Te klein,’ riep Beck spottend, maar Galline antwoordde zonder op te zien dat het enige orgaan van Tonina waarvoor hij belangstelling had haar agenda was. Hij toonde zich gejaagd maar niet in het minst verrast, en dat ergerde Beck. ‘Dan moet u uw ogen gebruiken in plaats van uw sleutels,’ zei hij, en hij smaakte de voldoening dat Galline hem gekwetst aankeek. De agenda lag inderdaad onder zijn neus, en nadat hij hem daar gevonden had begon hij driftig te bladeren. Met zijn andere hand duwde hij zijn telkens wegglijdende bril terug.

‘De vergadering begint om tien uur,’ zei Beck onbewogen, ‘als de minister tenminste wil komen.’ ‘Waarom zou hij niet willen?,’ vroeg Galline kortaf. ‘Omdat hij naar de directeur heeft gevraagd en omdat de directeur nog lag te slapen.’ ‘Slapen!,’ riep Galline, lachte kakelend en liet zich op Tonina's draaistoel vallen. Het meubel beviel hem en hij maakte er met gestrekte benen enkele rondjes in. ‘Is het hier een speeltuin of een dierentuin?,’ vroeg Beck aan zijn wijsvinger en hij stak hem in zijn oor. Galline greep al zwierend een pennemes van het bureau en richtte het in de volgende ronde op Becks buik. De portier spoog op de grond en wilde vertrekken, maar toen het weer in zijn broek begon te zoemen bleef hij staan. Galline nam de telefoon op en kraaide verrukt in de hoorn, maar het gekwetter aan de andere kant werd luider en deed zijn gezicht langzamerhand betrekken. ‘De afgevaardigde uit mijn land,’ zei hij na afloop tegen Beck. ‘Ze staat aan het station en vraagt een auto.’ Hij gaf zichzelf een kushandje, blies het de kamer door, maar sloeg het even later tegen de grond waar hij het als een insect vertrapte. ‘Vooruit dan,’ schetterde hij, ‘laat haar halen.’ Beck antwoordde dat hij zich alleen door de directeur de wet liet voorschrijven, en dan nog alleen als hij hem beviel. ‘La loi c'est moi,’ zei Galline met stemverheffing, en het scheelde niet veel of hij had voor zichzelf gesalueerd. Beck zei dat in het land der blinden eenoog weliswaar koning was, maar toch pas nadat de oude was afgezet. ‘Opgezet is het woord,’ riep

Galline schaterend, en hij sloeg zich van uitgelatenheid de bril van de neus. Beck liet zijn blik gretig rondwoelen in de vliezige oogholte die anders schuilging achter de mysterieuze ouwel. Galline tastte enige tijd hulpeloos rond en wist de bril tenslotte in de lucht te grijpen, waar Beck hem loopings en salto's liet maken. ‘Wat ik niet zie hoor ik,’ zei hij, ‘en dat zijn twee geluiden.’ ‘Welke dan?,’ vroeg Beck. ‘Het hijgen en steunen van je overspelige vrouw.’ De voorgenomen hoonlach bleef in Becks strot steken; zijn wurgplannen schoten hem te binnen en hij vroeg Galline om tegen Anna te getuigen als er geprocedeerd werd. ‘Wacht eerst maar af hoe die beet in haar schouder geneest,’ zei Galline, alweer afwezig, want hij had alle aandacht nodig voor het ontwarren van Tonina's lussen en guirlandes. Beck klapte zijn kaken open en dicht, boog zich over Galline heen en vroeg snuivend wie haar gebeten had. ‘Twee antwoorden,’ zei Galline. ‘Je stinkt. Je stinkt als een...’ Hij kon het dier niet vinden, de afspraken in de agenda evenmin, en dat maakte hem nerveus. Vermoedelijk had hij de ander de kamer uitgestuurd als Tonina niet onverwacht was binnengetreden. Ze compenseerde een geslachtloze verschijningsvorm met een tweeslachtig innerlijk, dat er overigens al even weinig aantrekkelijk uitzag omdat het hinkte op twee onvolgroeide verlangens. Het ene ging uit naar de wonderschone koningsdochter Europa, het andere naar de stier die haar had ontvoerd en verleid, een oervorm van Europese gemeenschap

waarover een vitale klassikus haar al te vroeg had ingelicht. De stier dreef haar na haar studie het hek van Eurozoo binnen, waar ze hem, en zovele anderen, afweerde of lokte met een rood rubberen voorschoot dat ze zich dagelijks voorbond. Ook nu weer was haar eerste gang naar de kast om het van de haak te nemen en om te gorden, en pas daarna stapte ze op de twee mannen toe om tekst en uitleg van hun aanwezigheid te vragen. ‘Anna is gebeten door ons aller directeur,’ zei Beck. ‘Door wat ons aller directeur is geweest,’ zei Galline op een toon of hij aan zijn graf stond. Zijn aanvulling drong dwars door Tonina's voorschoot heen, tot in haar nieren, want daar greep ze met beide handen naar. Ze kreunde en richtte haar neus ten hemel als een hond die voorwendt een haas te ruiken. ‘Heeft hij geleden?,’ vroeg ze smartelijk aan de Bradipus, een stoffig exemplaar dat al jaren aan zijn tenen boven haar hoofd hing te slapen. ‘Het is Jezus niet,’ zei Galline scherp, nog in het midden latend wie hij daarmee bedoelde. Ze keek pijnlijk, maar Beck lachte dat hij schudde, al wilde hij eindelijk wel eens weten hoe alles zich had toegedragen, met name of Anna haar belager tijdens of na de beet had gedood. ‘Twee correcties’, riep Galline die weer aan het bladeren was geslagen. ‘Hij is helemaal niet dood. Hij is opgezet.’ ‘Opgezet is dood,’ antwoordde Beck, en hij wees veelbetekenend naar de opgehangen Bradipus. ‘Opgeblazen dan,’ zei Galline, bolde zijn wangen, liet de agenda vallen en duidde met gespreide armen de nieuwe omvang van

Professor Adams aan. Hij schrok zelf van de maten, en trachtte ze te verkleinen door zich te beroepen op de Doppeldoktor die hem gevonden had, naakt en gezwollen, in gezelschap nog wel van Anna, een gewonde en bewusteloze Anna bovendien. Becks herinnering reikte langs de billen van de dienster naar haar vertelsel over Geiers bebloede haak en Gallines vinnigheid, maar de val van Adams ging hem bovenal en hij zweeg erover. Toch kon hij niet nalaten naar de vorm van de schouderwond te informeren, en of hij behalve door een beet niet kon zijn veroorzaakt door een houw of steek. Tonina, die weer op beide benen stond, verweet hem zijn klinische instelling en vroeg hem bits waarom hij niet aan Anna's bed vertoefde. ‘Welk bed?,’ vroeg Beck, en hij bukte zich om de agenda op te rapen. ‘De mens wist liever de grens van zijn geweten uit dan die van zijn land,’ las hij op de opengevallen bladzij. ‘Een toepasselijke spreuk,’ zei Galline, en Beck gaf het royaal toe. Tonina rukte hem het boekje uit de hand, sloeg er enkele malen op alsof het iets verbodens had gezegd en kondigde aan dat de vergadering, de zeer belangrijke vergadering, over precies een half uur diende te beginnen. Galline bracht zijn horloge bij zijn oor en sprong geagiteerd op. Tonina stelde hem voor haar naar de kamer van Professor Adams te vergezellen. Hij volgde haar naar een boogvormige deur die een gangetje verborg dat op de appartementen van de geleerde uitkwam. Het was een geheime weg die zelfs Beck nog nooit was ge-

gaan, en met ogen vol haat keek hij toe hoe Galline er zijn eerste stap op zette, de hostie ten hemel gericht. Toen ze verdwenen waren nam hij de telefoon op en drukte op toets nummer een. Professor Adams, of wie het ook was, meldde zich op hetzelfde moment dat Tonina en Galline zijn kamer binnenkwamen, en kwijlend verlustigde Beck zich in haar radeloos gegil en de trillende uitroepen waarmee Galline haar en zichzelf trachtte gerust te stellen. Bij die geluiden fantaseerde hij een beeld van zijn opgezwollen directeur dat de werkelijkheid op sommige punten nog overtrof. Tevredengesteld wilde hij het vertrek verlaten, maar een plotselinge ingeving volgend greep hij opnieuw naar de telefoon en draaide het nummer van de Eurannale. Smakkend en zwetend van genot verstrekte hij Rex alle inlichtingen, en hij ried hem aan niet door de hoofdingang binnen te komen maar door een klein achterhek waar hij hem persoonlijk zou opwachten. Na een vluchtige inspectie van de vergaderzaal keerde hij terug in de portiersloge, waar Lahrs hem met hakkengeklap begroette.

5

Achterin Eurozoo lag een nietig bosje van laag wilgenhout en wat dunne populieren, een armelijk maar fel omstreden stukje grond. Het bestuur van de tuin wilde het omploegen voor de bouw van een nieuw nijlpaar-

denhuis, terwijl Professor Adams het als natuurlijke grens met de stad wilde handhaven, zonder nochtans de noodzaak van een nieuw onderkomen voor de drie exemplaren van de Hippopotamus amphibius te betwisten. De strijd zou vermoedelijk allang in het voordeel van het bestuur zijn beslecht als de gemeente zich niet aan de zijde van de geleerde had geschaard, en een kapverbod had uitgevaardigd. Daarmee, aldus de motivering, was niet alleen het stadsschoon gediend, maar ook de volksgezondheid, want het bosje functioneerde als een van de longen die de stad met zijn toch al zwaarbelaste hart en te nauwe verkeersaderen voor ademnood moesten behoeden. Het was een stukje stadhuisbiologie waarvan Professor Adams rilde, maar als hij het al liet merken dan deed hij of het van genot was. In zekere zin was dat ook zo, want zelfs een kromme verwijzing naar het bosje in kwestie was al genoeg om hem in een staat van aangename opwinding te brengen. Hij leefde, zonder dat iemand het wist, in dat grensgebied een aantal romantische genoegens uit. Verscholen tussen de wilgestruiken stond een vervallen schuurtje waarin hij een kleine verzameling bijeen had gebracht: stompjes kaars, plaatwerken van anatomische afwijkingen zoals een vrouw met twee paar borsten of een dwerg op drie benen, een schedel en enkele dierenvellen, en een stapeltje boeken van twijfelachtige auteurs zoals Ovidius, Koolhaas en Kafka. Temidden van die collectie bracht de geleerde menig nachtelijk uur door, meestal gekleed in een

van de dierenhuiden, waarvan die van de Felis pardus hem het liefst was. Een enkele maal waagde hij zich in dat costuum door het achterhek op straat om daar wat rond te sluipen. Hij noemde dat practische proeven in dierpsychologie, met enig voorbehoud weliswaar, vanwege de lustgevoelens die zij hem verschaften, maar toch met de gedachte dat hij pioniersarbeid verrichtte.

In dat schuurtje vond Anna zichzelf terug, nadat ze uit haar bewusteloosheid was ontwaakt. Ze lag op een bank van aaneengeschoven kisten; haar hoofd rustte op een dubbelgevouwen witte jas. Aan de benen knopen herkende ze hem als de jas van Pelago, en dat stelde haar enigszins gerust al loste het niets op. Pelago met zijn kinderlijke ogen was de vriendelijkste onder de artsen, de enige ook die zich iedere week weer even dankbaar toonde als ze de frisgewassen en gestreken dokterskleding uitreikte, in tegenstelling tot de anderen die dat als haar plicht beschouwden. De verlegen manier waarop hij dat deed nam hem nog meer voor haar in. Met een onuitgesproken vraag op de lippen wilde ze zich oprichten, maar pijn in haar schouder belette het haar. Ze bracht haar hand erheen en voelde een dik verband dat haast tot haar elleboog reikte. Het maakte haar angstig. Ze sloot haar ogen weer, maar een monsterachtig gezicht doemde op, en gejaagd keek ze de schuur rond, op zoek naar iets dat haar kon afleiden. Een roestig fornuisje in de hoek bracht geen baat, een rieten stoel op drie poten evenmin, maar een hoed aan een spijker bij het raam

bood houvast. Het was een linnen hoed met ronde bol, van oorsprong althans, maar door het hangen was hij ingevallen en uitgerekt zodat hij nog het meest op een slapende vleermuis leek. Hij ontroerde Anna en ze besloot hem te wassen en te stijven zodra ze daartoe bij machte was; maar ineens snikte ze het uit, want ze herinnerde zich dat ze hem al eens in haar tobbe had gedaan, ten prooi aan de tederste gevoelens, die ze echter moest verheimelijken omdat haar man toekeek. Het was de hoed van Professor Adams. Hij droeg hem als hij incognito de tuin in wilde; wie zou onder zo'n lichtzinnig hoofddeksel de vermaarde geleerde vermoeden die hij was? Zijn eigen staf niet eens.

Anna liep wankelend naar het raam en drukte de hoed tegen haar linkerborst, waar hij wonderwel op paste. Het troostte haar niet, integendeel, want niet haar borst was voor de hoed bestemd, maar het hoofd van Professor Adams, en van dat hoofd was zo goed als niets overgebleven. Ze zette de rieten stoel tegen de wand en ging voorzichtig zitten. Haar schouder en arm deden pijn, en ze merkte dat ze haar hand niet kon openen; haar stijve vingers stonden krom als een haak. Het vertrokken gezicht van Geier keek haar aan en zijn gebrul klonk opnieuw in haar oren. Ze had hem ten val gebracht, maar dat was ook de enige zekerheid. Over het lot van de geleerde tastte ze volmaakt in het duister, evenals over de vraag hoe ze van zijn kamer in de schuur terecht was gekomen. De aanwijzingen die de hoed en de witte jas ga-

ven waren eerder raadselachtig dan verhelderend, ook al boezemde hun aanwezigheid haar enig vertrouwen in.

Ze keek door het stoffige raampje en zag tussen de bomen de omtrekken van het zoologisch laboratorium dat aan de rand van Eurozoo lag. Achter een verlicht hoekvenster bewoog zich een witte gestalte die soms een hand ophief met iets erin, vermoedelijk een muis of een marmotje in een glazen pot. Af en toe drongen er bekende geluiden tot haar door, het gekijf van bavianen of het krijsen van een grote vogel. Eenmaal sloop er een oppasser door de struiken, maar hij draaide zich weer om en verdween. Ze vond in een kistje tussen gekleurde stompjes kaars een scherf van een spiegel, en bekeek zich aandachtig. Er zat bloed op haar wang, haar onderlip was gezwollen en ze had zware zakken onder haar ogen. Ze nam zich voor niet meer te huilen, zette de hoed op en begon te lachen. Een blik op haar verbonden schouder maakte haar nadenkend, want ze zag dat de onbekende die haar behandeld had haar jurk had losgeknipt en kennis moest hebben gemaakt met haar borsten die ze altijd bloot droeg. Terwijl ze zich afvroeg wie het kon zijn werd er aan de deur gemorreld, en even later trad Pelago binnen.

Hij droeg een geweer over de schouder en zag er gejaagd uit, maar hij keek haar vriendelijk aan. ‘Let us be merry,’ zei hij, en overhandigde haar een gevlochten tas van ouderwetse snit die hij onder zijn jas verborgen had.

Hij bevatte een fles koffie, twee groene appels en een doorschijnend doosje waarin een koude kip zat. Terwijl ze begon te eten betastte hij haar verstijfde hand, boog de vingers recht en perste ze tussen zijn eigen handen, alsof ze moesten smelten. Hij knikte haar geruststellend toe, stond op om naar buiten te kijken en stak een kort pijpje op dat hij uit zijn broekzak haalde. ‘De vergadering is begonnen en alweer geschorst,’ zei hij, ‘en wie denk je dat voorzitter is?’ ‘Waarom hebt u me hier gebracht?,’ vroeg Anna. ‘Tonina,’ zei Pelago, op een toon of hij vloekte. ‘Waarom ben ik hier?,’ vroeg Anna, en haar stem trilde. ‘Galline heeft haar naar voren geschoven om Geier een beentje te lichten,’ vervolgde de ander. ‘Waarom houdt u me hier vast?,’ riep Anna, en de tranen stroomden alweer over haar gezicht. ‘Iemand die van je houdt heeft het me gevraagd,’ zei Pelago vermoeid, en hij blies een kringetje rook om de hals van de koffiefles. Glimlachend door haar tranen heen trok Anna een vleugeltje van de kip en wuifde zich ermee toe. De liefde van Professor Adams was om haar heen, niets kon haar deren, als hij wilde dat ze in de schuur bleef dan bleef ze. Had de hoed haar ook al niet de weg gewezen? Ze stelde Pelago honderd vragen, noemde hem op zijn verzoek Archie en keek bewonderend naar hem op toen hij vertelde hoe hij haar in de nieuwe voederwagen had ontvoerd, onder de ogen van de om wraak roepende Geier. Om haar aan het lachen te brengen nam hij de moeite op een been klapwiekend de schuur rond te sprin-

gen, maar haar gezicht betrok en hij begon weer toegewijd haar hand te kneden. ‘Het geval van Professor Adams heeft twee kanten,’ zei hij. ‘Het kan de materialisering zijn van een kwade droom die hij gehad heeft, en dan is het voorbijgaand, of hij is bezig zich te ontwikkelen tot een nieuw mensentype, en dan is hij een eerste stap op een lange weg.’ ‘En wat denk je?,’ vroeg Anna gespannen, terwijl ze de linnen hoed op haar andere hand ronddraaide. ‘Het laatste,’ antwoordde Pelago, ‘al had ik een andere vorm verwacht, een andere verhouding in elk geval.’

Hij liet haar hand los en keek spiedend naar de lucht, als een jager op zoek naar prooi. ‘We moeten hem uit de klauwen van die gieren houden,’ mompelde hij. Anna kwam naast hem staan en zag nu duidelijk hoe de gestalte in het laboratorium een grote stopfles tegen het licht hield. ‘Ik ben bang voor hem,’ fluisterde ze. ‘Toch niet om zijn witte jas?,’ vroeg Archie op plagende toon. Ze schudde het hoofd en lachte niet. ‘Stel je voor,’ zei ze, ‘dat hij daar iets van Professor Adams onderzocht.’ Archie week geschrokken opzij, nam in verwarring een appel op en bekeek hem alsof het een granaat was; hij trok er zelfs roekeloos het steeltje uit. ‘Maar het kan gelukkig niet,’ zei Anna, ‘want het laboratorium is van de stad en niet van Eurozoo.’ Ze nam hem de appel af en beet erin, gretig maar met peinzende blik. Archie keek haar schattend aan, alsof hij bezig was haar te becijferen; een vermenigvuldiging of een deling, dat was nog de

vraag. Anna tikte met de half opgegeten appel tegen haar borst en vroeg: ‘Vond je het prettig om nu eens geen beest te verbinden?’ Hij zweeg. ‘Ik zou het liefst ook op blote voeten lopen,’ zei ze. ‘Ik ben een zigeunerin, denk ik.’ Het leek hem niet onmogelijk, maar hij bleef zwijgen. Hij was geen openhartigheid gewend, zeker niet van vrouwen; in zijn eigen land slikten ze alle confidenties in of ze propten ze onder hun bovenlip, waarvan de lengte anders onverklaarbaar was en ook zinneloos. Hij keek het schuurtje rond, op zoek naar een voorwendsel om te vertrekken. ‘De vergadering roept,’ zei hij tenslotte, weinig overtuigend. ‘Als je mij hier achterlaat ga ik gillen,’ zei Anna. Hij keek haar zo dwingend mogelijk aan en sprak over de wil van Professor Adams alsof hij opgestegen was in plaats van opgezwollen, maar ze smeekte en dreigde zo hartstochtelijk dat hij beloofde een poging te zullen doen om de geleerde tot andere gedachten te brengen.

Hij had de deurknop al in de hand toen er een beest door de struiken heen brak, een man bij nader inzien die na een snelle blik in het rond de open plek voor het schuurtje overstak en tussen de bomen aan de andere kant verdween. Het was Beck. Voordat Anna en Archie tijd hadden om zijn dramatische verschijning en verdwijning te verwerken joeg hij alweer terug, nu met moeite gevolgd door een stampende kaalkop wiens grijze haarresten door de vaart op zijn kraag waren gezakt. Het lachen verging Pelago toen Anna de vreemdeling herken-

de als de niets en niemand ontziende hoofdredacteur van de Eurannale, de gevreesde Rex.

6

Professor Adams voelde zich, afgezien van een zware beklemming op het onderlijf, niet ziek. Na de opwinding van de eerste uren was een kalmte neergedaald waaronder hij rustig, vredig zelfs, lag te pompen. Anna's dekens verspreidden een weldadige warmte, terwijl de *Seltene Tiere* en *A new mammal* onder de voorpoten hem koesterden met een gevoel van veiligheid en geborgenheid. Hij glimlachte bij de gedachte aan de wegsluipende Pelago, voor wie hij zich slapende had gehouden, en herinnerde zich met genoegen de sissende woordentwist tussen Geier en Galline die even later in zijn kamer waren teruggekeerd. Het onderwerp was de voorzittershamer, die blijkbaar zoek was en in het verborgene uitgroeide tot het voorzitterschap dat de een de ander misgunde. Aan die ruzie, boven zijn slapende hoofd uitgevochten, had hij het overigens te danken dat hij nog lag zoals hij lag, want anders was het Geier beslist gelukt de twee boeken onder de bankpoten uit te trekken, of althans de *Seltene Tiere*, want die verlaagden daar volgens zijn zeggen de stand van de wetenschap. Galline op zijn beurt slaagde er niet in Kafka te verscheuren, al viel Geier hem bij in zijn minachting

voor een schrijver die niet alleen een neurotische schijtlaars was maar bovendien iemand die met misdadige schending van de biologische wetten de gedragingen van een kever had beschreven, voorzover er nog van een lid der Coleoptera kon worden gesproken. Ze hadden het boekje voor hun vertrek tenslotte, in een stemming van gewapende vrede, op zijn buik gelegd, waarvan het echter door even krachtig pompen was afgegleden.

De herinnering aan het gedrag van Tonina kon Professor Adams al evenmin uit zijn evenwicht brengen. Hij had haar al vaker horen gillen als het om fysieke verschijnselen ging. Zij kende het lichaam nu eenmaal andere eigenschappen toe dan de geest, een verouderd standpunt dat ze nog dagelijks demonstreerde aan haar niet minder verouderde voorschoot. Lichaam en geest waren van gelijk gehalte, knoop en knoopsgat, sleutel en slot. Met evenveel recht zou ze een helm kunnen dragen, gesteld dat de geest in het hoofd zetelde. Op dat punt aangekomen bevrijdde Professor Adams zich van een luidruchtige boer, en zozeer raakte hij al met zijn nieuwe gedaante vertrouwd dat hij het geluid ogenblikkelijk interpreteerde als een uiting van misnoegen, een activiteit van de geest veelmeer dan van het ingewand. Door een of andere oorzaak, een hoger wilsbesluit desnoods, was zijn gedachteleven, toch steeds al rusteloos op zoek, naar het onderlijf afgedaald. Niet alleen de toegenomen beklemming ter plaatse en het gevoel van

leegte in zijn hoofd duidden daarop, maar ook de nieuwe zetting van het spraakorgaan. Hij had, na enig zoeken, ontdekt dat hij niet meer door de mond sprak maar door de navel. Een verandering van belang, waarvan het onderzoek dat toch verricht moest worden vermoedelijk zou moeten uitgaan. Een stelliger bewijs van eerbied voor de moeder, voor de natuur in het algemeen, leek hem onmogelijk te leveren, en hij prees de voorzienigheid die dat orgaan niet nog een trapje lager had geplaatst. ‘Al zou ik dan de eerste zijn,’ fluisterde hij zichzelf toe, ‘die genitaal gesproken had.’

Die inval overtuigde hem er opnieuw van dat zijn geest niet geleden had, maar de levendige en speelse trekken had behouden die hem van zoveel wetenschappelijke breinen onderscheidde. Of hij er fysiek in het algemeen genomen ook zo goed aan toe was wist hij nog niet. Hij had zichzelf nog niet in volle omvang kunnen zien. Als hij de blik neersloeg tot op het borstbeen begon het lichaam daar meteen snel naar de buik toe te rijzen, maar verder dan tot de navel had hij die lijn niet kunnen volgen. Wat daarachter lag bleef verborgen, en zijn verzoek om een spiegel was door Galline en Tonina beslist geweigerd. Over zijn geslacht maakte hij zich niet zo ongerust, wel over zijn benen die krachteloos leken, evenals de armen trouwens. Een poging om met zijn hand iets van zichzelf aan te raken was op niets uitgelopen, en dat was op zichzelf nog niet zo verontrustend, maar hij vreesde dat ook een andermans lichaam voor-

lopig onbereikbaar zou zijn. Die vrees gold in de eerste plaats Anna. Hij moest zichzelf eindelijk wel toegeven dat hij van haar hield, en dat het een dwaasheid was geweest het haar niet te hebben laten merken. De avond tevoren had ze zijn bed gespreid, en hij had haar laten gaan. Twee gewatteerde dekens, uit haar eigen huis, en hij had er zich alleen mee toegedekt!

Hij riep haar naam, maar ze antwoordde niet. Blijkbaar was ze nog niet uit haar bewusteloosheid ontwaakt. Hij voelde zich plotseling eenzaam. De gedachte dat zij in het kamertje naast hem lag, zo vlakbij en toch onbereikbaar, was moeilijker te verdragen dan de voorstelling van een ver verwijderde Anna, of een Anna in de greep van haar man zelfs, de stinkende Beck. Hij riep nog eens maar toen de deur openging, de gangdeur trouwens, was het Tonina die binnentrad. Ze wendde haar hoofd af en vroeg waarom hij schreeuwde. ‘Wat is er? Wat moet je?’ De eerbied die ze steeds getoond had, of geveinsd, was verdwenen; hij was niet meer dan een hond voor haar. Hij keek haar getroffen aan, maar ze lachte hem uit en sloeg naar een insect dat van zijn buik opsteeg. ‘Ik riep Anna,’ zei hij mat, maar ze haalde haar schouders op, alsof ze die naam niet kende. Ze liep langs hem heen en sloot de tussendeur. Met haar eerbied had ze ook haar voorschoot afgelegd, en ze bewoog zich in een zwarte kokerrok die vermoedelijk van ijzer was gemaakt, want hij liet geen enkele ronding door. Ze klapte in haar handen, en er verschenen twee meisjes in het

blauwe mantelpak van Eurozoo met de witte E, ditmaal op de borst. Ook verder waren ze identiek: lang sluik haar, zonnebrillen, een tasje onder de arm. Ze draaiden een keer rond en bogen. ‘Dit zijn de notulisten,’ zei Tonina. De meisjes haalden een bloknoot uit hun tasjes en wachtten zwijgend af. Er was geen enkele verrassing op hun gezicht te bespeuren. ‘Ze zijn blind,’ zei Tonina op dezelfde zakelijke toon, en de meisjes glimlachten elkaar toe alsof ze in een spiegel keken. Het protest van Professor Adams ging verloren toen Galline en Geier met veel lawaai binnenkwamen. Ze trokken een karretje voort, volgeladen met boeketten en flessen, en hun gezicht stond even onzeker als dat van kinderen die zich op een bloemencorso de eerste prijs zien ontgaan. Geier had zich een reservebeen aangegespt en droeg zijn oude in twee stukken met zich mee, maar dat was ook de enige demonstratie die hij leverde; hij zei geen woord, en ook zijn radio zweeg. Bij de bank aangekomen stelden ze zich aan weerskanten van het wagentje op, met de rug naar elkaar toe. Galline leek even van plan een knieval te doen, maar verstijfde onder de kille blik van Tonina en hielp haar bedrijvig met het zoeken van schilderachtige plekjes voor de bloemen. ‘De afgevaardigden wilden niet achterblijven,’ zei hij op een toon of hij een lange redevoering vervolgde, ‘en zenden u deze hulde.’ Geier nam een fles ter hand en bekeek het etiket. De meisjes begonnen te schrijven, onleesbare maar alweer identieke tekens. Tonina plukte een boeket uiteen

en stak de bloemen hier en daar tussen de veren van de Struthio. Professor Adams gromde, maar ze opende de snavel van de vogel op een kiertje en drukte er een takje groen tussen. ‘Met algemene stemmen is besloten,’ zei Galline, ‘u tot erevoorzitter te benoemen.’ De Doppeldoktor zwaaide plotseling driftig met zijn haak en riep dat hij had tegengestemd. ‘Er is een onrechtmatigheid begaan,’ zei hij, ‘en een eeuwenoude traditie wil dat ik daar niet aan meewerk.’ Hij had een fles weten te ontkurken en nam er een lange slok uit. ‘Ziedaar nu de ware beschaving,’ zei Galline, de hem toegestoken fles weigerend, en dat nog wel terwijl hij cognac bevatte. Tonina griste hem weg voordat de vete te hoog oplaaide, en beval de meisjes alles te noteren wat zij hoorden, ook de kreten. Geier zorgde meteen voor werk door zijn radio aan te zetten; een voze stem maakte reclame voor een nieuwe schoenborstel, en daarna marcheerde een troep glanzend geschoeide soldaten voorbij op de aanzwellende tonen van een militaire kapel. Het gezicht van de Doppeldoktor begon te glimmen, maar Tonina maakte er snel een einde aan en draaide het apparaat eigenhandig uit. Daarna wendde ze zich tot Professor Adams en voegde hem toe dat hij zich wel wat dankbaarder kon tonen voor de eer die hem bewezen was. De geleerde zweeg. Galline merkte op dat zijn gehoor onder de inkrimping van zijn hoofd kon hebben geleden en maakte opnieuw de benoeming tot erevoorzitter bekend. ‘De vergadering waarop het besluit is genomen,’ zei hij plechtig, ‘is in-

tussen tot morgen geschorst.' Hij maakte, toen Professor Adams niet reageerde, een kruisteken, minder uit religieuze aandrift dan wel om de schorsing in beeld te brengen. 'Ik eis onderzoek,' riep Geier, en hij sloeg met de stokken in zijn hand tegen de rustbank. 'Er wordt hier samengespannen.' 'Die indruk heb ik ook,' zei Professor Adams, toen niemand al meer antwoord verwachtte, en zijn kleine ogen keken van de een naar de ander. Zijn blik had niets aan uitdrukkingskracht ingeboet, evenmin als zijn stem, ook al werd die door de twee dekens gesmoord. Er sprak een wereld van verachting uit, die alleen door Tonina werd getrotseerd. Haar afgelegde voorschoot maakte haar schaamteloos en onthulde een aantal weerzinwekkende dessous waarvan zelfs een man als Geier het bestaan niet had vermoed. 'Vuile navelbek,' zei ze langzaam, en ze diende de geleerde met de rug van haar hand een slag in het kleine weerloze gezicht toe. Galline proefde het woord nog even op zijn wetenschappelijke waarde, maar liet het tenslotte toch vallen. Het potlood van de twee meisjes registreerde met trillende bewegingen, maar verliet het papier bij het geluid dat Professor Adams ontsnapte. Het was een hartverscheurende zucht van een geest die onduldbaar lijdt, niet van pijn maar van herinnering, de klacht van een dolende schim die moet zoeken naar wat verdwenen is, naar wat misschien nooit bestaan heeft.

In de stilte die volgde streken enkele gedaanten langs het raam, de afgevaardigden op weg naar het restaurant.

Galline zag met moeite hoe ze voor de kooi van de giraffen bleven stilstaan en de dieren van onder tot boven bekeken. De Braekeleer verrichtte met komieke gebaren enkele metingen en schudde mistroostig het hoofd. Het succesje dat hij blijkbaar behaalde stimuleerde hem tot een reprise bij de zebra's, maar niemand keek meer. Popone had zijn machtige arm om Bibi heengeslagen en voerde haar langs de laurierbosjes naar de gedekte tafel; De Braekeleer volgde verslagen. Galline vermande zich, betastte zijn hostie en wendde zich tot de rustbank. ‘Twee mededelingen,’ zei hij. ‘De vergadering is nu dus onderbroken voor de gezamenlijke lunch. Een ogenblik stilte. Eet smakelijk. Daarna zal onze voorzitster u over het verdere programma inlichten.’ Hij boog en wuifde in Tonina's richting. Ze bloosde gevleid, maar het geweld dat Professor Adams ontketende was zo angstaanjagend dat ze verbleekte en zich bij de notulisten terugtrok. Trappelend en trompetterend als een aangeschoten olifant trachtte hij onder het golvende dek overeind te komen, en het was alleen dankzij Anna's voorzorg dat hij aan het trillende en krakende rustbed gekluisterd bleef. Na enige tijd namen zijn bewegingen in kracht af, tot ze tenslotte geheel ophielden. Het kolossale lichaam strekte zich en scheen te verstijven, en niemand in de kamer verwachtte anders dan dat de dood zou intreden, al durfde ook niemand zich daarvan een voorstelling te maken. Een van de meisjes zuchtte diep en verborg het gezicht in de handen, alsof ze toch nog

iets zag dat ze niet wilde zien. Even later begonnen, door een geheimzinnige kracht bewogen, de twee dekens langzaam weg te glijden, een zachte gebloemde lawine die zonder geluid de vloer voor de bank bedekte. Opnieuw vertoonde Professor Adams zich in vrouwelijk gezelschap in volle gigantische omvang. Ondanks haar afgrijzen slaakte Tonina een kreet van bewondering bij het zien van het formidabele geslacht, dat als een grillig geborduurd kussen in de omarming van de nauwelijks toereikende benen lag, en aan het bevel van Galline om zich af te wenden gaf zij maar gedeeltelijk gehoor. Geier vatte moed en tikte met zijn stokken tegen de rustbank. Toen de geleerde geen teken van leven gaf sloeg hij hem licht op de schouder, alsof hij hem posthuum wilde ridderen, en daarna boog hij zich gretig over hem heen, op zoek naar buit, de lever waarschijnlijk. Hij ontzag zich niet de buik op verscheidene plaatsen te betasten, waarbij de haak als een kleine sikkel door de weelderige begroeiing gleed, maar hij vermeed de navelstreek. Galline, die een innerlijk gevecht tussen het hart en de geest had bij te leggen, werd juist gefascineerd door dat wonderbaarlijk litteken, de navel, die als een zeldzame schelp of een kieuw of een bleke zee-anemoon de buik bekroonde. ‘Nombril de Dieu,’ fluisterde hij en gaf zich op genade of ongenade over aan de kracht van dat woord. Met gevouwen handen stortte hij zich voor de rustbank op de knieën, en een enkel ogenblik drukte hij de ouwel op de mysterieus zwijgende verhevenheid.

Zo verdiept raakten beiden in hun beschouwing dat ze alles om zich heen vergaten en nauwelijks hoorden dat er een schot in de gang weerklonk. Tonina wilde de kamer uitsnellen, maar de twee meisjes klampten zich aan haar vast en drongen zich met haar in de verste hoek van het vertrek terug. De deur vloog open en Archie Pelago joeg naar binnen, een rokend geweer in de hand. ‘Handen omhoog’, zei hij scherp, en trapte de deur achter zich dicht. Geier en Galline draaiden zich verbijsterd om. De Doppeldoktor wilde een stap naar voren doen, maar het geweer wees hem terug. ‘Huilt hij nu?,’ vroeg een van de meisjes met opgeheven gezicht. Het was zo. Professor Adams huilde zonder geluid, zijn kleine gezicht nat van tranen, als een ontroostbaar kind.

7

‘En toch beweegt ze,’ zei Popone, en hij schudde de pop Tonina zo krachtig heen en weer dat ze van de stoel schoof en half onder tafel gleed. Niemand lachte. Tonina, versuft door de wijn, werkte zich zwijgend omhoog en keek star voor zich uit. Popone riep om nog een fles, maar de kelners waren vertrokken en de gérant staarde verveeld door het raam naar de pinguins die aan de rand van hun nieuwe vijver stonden te slapen. ‘Wat een wereld,’ mompelde Popone, en nam teneinde raad uit een zilveren doosje een tandenstoker, waarmee hij verbeten

aan het werk ging. Bibi snoof even, maar daar bleef het bij. De stemming was gedrukt.

Galline was zo attent geweest een tafel voor het gezelschap te reserveren achter een rij tonnen waaruit een haag van buxusboompjes groeide, maar het was een gebaar in de leegte want behalve de afgevaardigden zat er maar een enkele gast, en die had zich nog achter een tamelijk weelderige palm verscholen. Het was een dikke man met een kraagje van grijs haar, die weinig at maar des te meer schreef. Zijn blik, wonderbaarlijk snel voor zo'n gezette figuur, vloog tussen de buxushaag en het papier heen en weer, en hij noteerde:

‘In het restaurant van Eurozoo trof ik een bont gezelschap aan. Het waren afgevaardigden uit een aantal Europese landen die nu samen zullen proberen vorm te geven aan de nieuwe gemeenschappelijke munt die volgend jaar in omloop moet komen. Niet een vermaarde figuur uit heden of verleden zal die munt sieren, maar een dier, of all people. Het is een denkbeeld dat indertijd is ontwikkeld door onze minister van R. en P., en dat gretig door de verschillende parlementen is gevreten. De lezers zullen zich herinneren dat de Eurannale zich toen fel tegen dat voorstel heeft gekeerd, omdat, zo schreef ik letterlijk: een dier bezwaarlijk een Europa kan symboliseren dat juist het voortbestaan van de mens tot taak en doel heeft.’

‘Voel jij je nu deel van een dierlijk of van een menselijk geheel’, vroeg Popone fluisterend aan Bibi, en hij greep

haar hand om haar het antwoorden makkelijk te maken. Iedereen keek haar aan, want zelfs de geringste fluistering van Popone was een windstoot. ‘Heb ik krediet bij je?,’ vroeg Bibi. Hij knikte verrukt. ‘In je hok dan,’ zei ze hard, duwde hem van zich af en glimlachte De Braekeleer vertrouwelijk toe. ‘Een katje,’ zei Popone verbaasd en liet de anderen een denkbeeldige krab op zijn handpalm zien. De Braekeleer knikte opgetogen terug en haastte zich te verzekeren dat het geheel van Bibi meer was dan de menselijke en dierlijke delen van alle anderen bij elkaar. Tonina zond hem een malicieuze blik toe, maar hij bloosde al. ‘Onze kleine dappere erector,’ zei Galline met een venijn dat niet alleen in de staart zat, ‘is veruit ons geestigste lid.’

‘Ook al verschuilt zich in ieder mens een dier,’ schreef Rex verder, ‘zelfs of juist in de Europese mens. In dat verband moet ik melding maken van een treffend gemis: op deze bijeenkomst ontbrak onze vooraanstaande landgenoot Professor Adams. Hij zou als voorzitter zijn opgetreden, maar een plotselinge ongesteldheid heeft hem de hamer uit de hand genomen. Over de opzienbarende aard van deze ziekte worden elders in dit blad bijzonderheden verschaft. Als voorzitter functioneert (sic) nu zijn secretaresse, Tonina, geenszins deskundig maar listig als de derde hond die met het bevochten been wegliep. De twee vechtersbazen, om ze met name te noemen, zijn ornitholoog dr Galline en de zich ddr noemende dierchirurg Geier. Ik sluit, maar terzijde, de mogelijkheid

niet uit dat Galline Tonina het been al vechtende heeft toegeschoven. Ik was getuige van de weinig elegante entree van dit drietal in het restaurant terwijl de andere afgevaardigden reeds lang aan tafel zaten niets te doen. Met naam en toenaam: Madame Bibi, beeldhouwster van internationale bekendheid, Angelo Popone, directeur van de Banco di Spirito Santo en August de Braekeleer, rector van Euratheen.'

'Het woord is aan onze voorzitter,' zei Galline, plotseling lusteloos na zijn eigen geschater. Tonina liet haar borst als een poging tot draperie op tafel rusten en likte haar dunne lippen af, maar voor ze het gezochte woord kon vinden riep Bibi met een kinderlijk stemmetje dat de vergadering niet voltallig was. De anderen keken vragend de kring rond, alsof ze aan elkaars aanwezigheid twijfelden. 'Er is blijkbaar niemand anders die iemand mist,' zei Tonina koel. 'Maar ik kan niet zonder mijn kleine Pelago,' zei Bibi pruilend. 'Pelago minore!,' riep Popone klaaglijk, en hij bracht duim en wijsvinger een eindje vaneen om Archies nietigheid aan te duiden. 'Twee antwoorden,' zei Galline snel. 'In de eerste plaats is Pelago alleen maar waarnemer, in de tweede plaats is dit geen vergadering maar een gedachtewisseling.' 'En dat beschouwt hij als een tegenstelling,' zei Geier, die al die tijd somber gezwegen had, en hij lachte smadelijk. De Braekeleer kroop uit zijn hoek en diende Galline een stoot onder de gordel toe met de vraag wat hij dan wel als gedachte zag. Hij oogstte een nieuwe glimlach van

Bibi en plaatste zijn befaamde linkse: de mens is niet wat hij denkt maar wat hij doet. ‘De ware Europese mens is beide,’ zei Galline achteloos, alsof de slag niet aankwam. ‘Vergeet de pijler des geloofs niet,’ riep Geier en trok met zijn natuurlijke hand een cirkel op zijn kruin. Popone, wie het sarcasme ontging, knikte ernstig, maar Bibi vroeg argeloos waarom Doppeldoktor een nul tekende als er toch twee titels onder zijn schedeldak woonden.

‘Drie pijlers van onze samenleving,’ schreef Rex op een nieuw velletje,’ hebben in deze vertegenwoordiging dus een plaats gekregen: geld, geest en genot. Dat het geloof ontbreekt (de naam van de bank werkt hier enigszins misleidend) moge een teken des tijds zijn, een teken aan de wand zelfs, maar is geen excuus voor de afwezigheid van die andere krachtige zuil waar de gemeenschap op rust: de middenstand. Als er een groep is die gebaat kan zijn met een handzame eenheidsmunt dan toch wel de groep door wie, van wie en tot wie alle geld rolt, onze onvolprezen kleine zelfstandigen, zonder wier drang naar onafhankelijkheid een Europese beschaving eerst recht tot zijn ondergang gedoemd zou zijn. En die kostbare mentaliteit zou met een dierlijke beeldenaar moeten worden gehonoreerd? Het gouden kalf zetelt eerder ten departemente van R. en P. dan op de toonbank!’

‘De minister,’ zei Tonina, toen Pelago onder tafel was gepraat, ‘betreurt de ziekte van Professor Adams en spreekt zijn vertrouwen uit in het welslagen van onze onderneming. Mijn directeur heeft zich daarbij aange-

sloten. Mag ik een minuut stilte?' 'Een vertrouwen van korte duur,' zei Bibi, maar toen iedereen het hoofd boog zag zij van verdere commentaar af. Onder zijn oogleden door bespiedde De Braekeleer haar beweeglijke mond met de donzige bovenlip, een zacht bedje waar hij in zou willen zinken, een welig huis. Popones blik gleed laatdunkend langs De Braekeleers verouderde pak, en Tonina's fantasie bewoog zich over de onberispelijke borst van de bankdirecteur, die haar een klassiek verleden in herinnering bracht. Galline en Geier keken langs elkaar heen, totdat de laatste met zijn houten been op de grond stampte ten teken dat de minuut was verstreken. Tonina reikte aan iedereen een plattegrond van Eurozoo uit met de mededeling dat daarop tijdens een wandeling, die de volgende morgen zou worden gemaakt, de hokken en kooien konden worden aangestreept waaruit de candidaten voor de nieuwe munt tevoorschijn moesten komen. 'Denk dus aan twee dingen,' zei Galline, 'de symbolische waarde en de vermijding van doublures met reeds bestaande munten.' 'Wat blijft er dan nog over?,' vroeg De Braekeleer sceptisch. Popone telde op zijn vingers de verbruikte soorten en zond in korte tijd een dozijn zoogdieren naar de eeuwige jachtvelden. 'Om van het gevleugelde geld nog maar niet te spreken,' zei Bibi vrolijk. 'Een gier staat nog vrij,' zei Galline, waarop Geier antwoordde de haan inderdaad overvleugeld zo niet levend verslonden te hebben. 'Kunnen wij ons niet beter tot een nog weinig gebruikte orde bepalen?,'

vroeg De Braekeleer weer, met een peinzende blik op Bibi. Ze kneep haar ogen toe en duwde het puntje van haar tong tussen haar lippen. ‘De reptielen bijvoorbeeld,’ zei Galline ijzig, en door de kilte van zijn blik besloeg ook het andere brilleglas. ‘Een reptiel in de schatkist!,’ riep Popone verontwaardigd, en Tonine viel hem bij met de opmerking dat de ongewervelde dieren in het algemeen niet de symboliek meedroegen die een Europese munt toekwam. Galline zuchtte verveeld en zei dat de keuze inderdaad een symbolisering van kracht of moed zou moeten demonstreren, liefst een combinatie van beide, waaraan dan zo mogelijk nog een eigenschap van de geest diende te worden toegevoegd, intelligentie bijvoorbeeld, die toch bij menig dier voorhanden was. ‘Is de wolfshond nog te hebben?,’ vroeg Geier, ternauwernood ontsnapt aan de Duitse herder. Popone knikte aarzelend, maar beweerde met stelligheid dat hij voor de wolf in elk geval kon instaan. ‘Voor de geldwolf dan toch,’ zei Bibi, en ze gaf De Braekeleer langs Popones pralende borst een lange knipoog die hem volledig in verwarring bracht. ‘Aan een keuze zijn we vandaag nog niet toe,’ zei Tonina afgemeten, en ze verhief zich om een eind aan de bijeenkomst te maken.

Rex schoof zijn papieren bijeen en stond eveneens op, in de schaduw van de palmboom. ‘Is Professor Adams er morgen?,’ vroeg De Braekeleer, maar het enige antwoord was een gil van Tonina. Ze had de man die dwars door het restaurant naar de uitgang draafde herkend als

de hoofdredacteur van de Eurannale. In volle vaart zag hij nog kans een zijdelingse buiging te maken, en het volgende ogenblik was hij verdwenen. Galline snelde naar de telefoon en belde het nummer van de portiersloge. Er werd niet opgenomen. ‘We lezen het morgen wel,’ zei hij gelaten, toen hij bij de anderen terugkeerde. ‘Wat zou hij van Professor Adams maken?,’ vroeg Tonina bezorgd. ‘Een opgeblazen geval!’, schetterde Geier, en hij nodigde Popone grijnzend uit voor een glas bier op zijn kamer, overtuigd dat het de temperatuur voor een kruising tussen wolf en wolfshond tot de gewenste hoogte zou opvoeren. Tonina en Galline draaiden zich zo demonstratief om dat ze tegen elkaar opbotsten. ‘Blijven wij over?,’ vroeg Bibi aan De Braekeleers beeld in haar handspiegeltje. Hij knikte in een wolk van parfum.

8

‘Hoeveel zou ik wegen?,’ vroeg Professor Adams, en Archie Pelago antwoordde hijgend dat het minder was dan hij dacht. Hij had de geleerde op zijn schouders genomen, zoals Atlas de wereld, en droeg hem wankelend naar de voederwagen die hij tot vlakbij de rustbank had gereden, dezelfde voederwagen waarmee hij Anna naar het schuurtje had gebracht. Zijn rug kraakte toen hij zich van zijn last ontdeed, en zijn borst scheen te splijten,

maar toch had hij de geleerde niet alleen gevleid, want het gewicht was minder dan de omvang zou doen vermoeden. Het sterkte hem in de overtuiging dat de vastheid van het lichaam geen gelijke tred had gehouden met de uitzetting, en dat de inwendige organen niet of althans niet in dezelfde mate waren meegegroeid. Oneerbiedig gedacht: de inhoud was niet evenredig aan de verpakking; maar dat verkleinde de waarde natuurlijk allerminst. Wetenschappelijk gesproken werd die er juist door verhoogd.

Pelago begon aan zijn taak op vrijwel hetzelfde moment dat Bibi zijn naam in het restaurant liet vallen. Hij had enige tijd geaarzeld wat hij het eerst zou doen: de geleerde in veiligheid brengen of de hoofdredacteur onschadelijk maken. Zijn keus werd bepaald door de conclusie dat het nieuws ook buiten de Eurannale om wel wereldkundig zou worden, via Beck bijvoorbeeld. Bovendien vreesde hij de terugkeer en de oogmerken van Geier of Galline, om niet te spreken van de middelen die Tonina voor haar greep naar de macht zou gebruiken. De continentale methoden hadden hem al leergeld genoeg gekost, en zijn verblijf als waarnemer in Eurozoo had hem niet verlangend gemaakt er ooit in af te studeren.

Professor Adams mompelde iets, en hij bukte zich over hem heen. ‘Jou en Anna,’ zei de geleerde op concluderende toon. Pelago vroeg hem wat hij bedoelde. ‘Alleen jullie vertrouw ik.’ Archie voelde zich onaangenaam getroffen, en drong het beeld terug van de vrouw die hij in

de schuur had achtergelaten. Hij trok *A new mammal* onder de lege rustbank uit en legde het op het bureau. De poot had zijn sporen in het omslag achtergelaten, een gave afdruk die aan de bibliotheek van Eurozoo met een slag een historische zeldzaamheid toevoegde, hem zelfs uithief boven de befaamde boekerij die slechts op de wijfelachtige indrukken van een hondepoot kon bogen, en dan nog maar in de vloertegels. Naar de *Seltene Tiere* keek hij niet om, maar het deeltje van Kafka wekte zijn nieuwsgierigheid. Hij sloeg het open en las de eerste regels. Getroffen keek hij naar de gestalte op de voederwagen, en las de aanhef opnieuw.
‘Onmogelijk,’ zei hij gedecideerd en stak het boekje in zijn zak. ‘Waar is Anna?,’ vroeg Professor Adams langzaam, maar versneld pompend. Archie antwoordde dat hij haar had verbonden en naar bed gestuurd. ‘In de poten van dat beest,’ zei de geleerde opgewonden, maar hij liet zich gewillig vastbinden. Terwijl Archie de riemen aanhaalde beloofde hij zichzelf dat hij Anna zou bevrijden zodra Professor Adams in het laboratorium was aangekomen. Het zoologisch laboratorium was inderdaad zijn doel. De geleerde zou daar onderzocht kunnen worden, maar hij zou er bovendien onschendbaar zijn, althans voor de belagers uit het kamp van Eurozoo. Het gebouw viel immers, zoals Anna hem had verteld, onder de macht van de stedelijke overheid. Die had weliswaar ook de macht om hem de toegang te weigeren, maar Pelago vertrouwde op de nieuwsgierigheid van zijn collega's

en hun belustheid op wat zonder twijfel toch een biologische primeur was. Niemand die wetenschap nog met avontuur wilde combineren zou zich een geval-Adams laten ontgaan, en Pelago was er zeker van dat de handschoen die de nieuwe Adams de biologie en inzonderheid de zoologie toewierp niet tegen de gesloten deur van het laboratorium zou kletsen maar met applaus zou worden begroet en opgenomen. Of er van zijn kant verraad werd gepleegd tegenover Eurozoo was een vraag die hem geen ogenblik benauwde; in naam van de wetenschap was zijn handelwijze geoorloofd, verplicht zelfs, zolang er althans geen chauvinisme in het spel was. Hij dekte de geleerde toe met Anna's dekens en spreidde over het geheel een laken dat hij in een kast vond, waar het een verzameling slecht geprepareerde kameelhuiden bedekte. Hij riep Professor Adams toe zich stil te houden tot de reis teneinde was, en reed hem voorzichtig de deur uit. Er was niemand in de gang te zien, en hij keerde nog even in het vertrek terug om zijn geweer te halen. De witte jas van de geleerde, een model met opstaande kraag, trok hij en passant aan, en na enige aarzeling zette hij ook een bijbehorend stijf mutsje op. Toen hij de gang weer opkwam stond Beck in gebogen houding bij de voederwagen en probeerde een tip van het laken op te lichten. Archie richtte het geweer en beval hem de buitendeur te openen. Beck antwoordde dat hij geen bevelen aannam, zelfs niet van iemand die de directeursjas droeg, maar Archie wachtte zwijgend tot

hij de opdracht had uitgevoerd en dreef hem daarna de directiekamer in, die hij van buiten afsloot. Hij duwde de wagen de tuin in en sloeg de weg in naar het laboratorium. Er waren nog weinig bezoekers, maar toch vormde zich al spoedig een troepje dat met hem meeliep en veronderstellingen uitwisselde over de aard van de vracht die hij vervoerde. Het geweer bracht sommigen op de gedachte aan een verscheurend dier, en Archie glimlachte toegeeflijk. Hij kon een gevoel van triomf niet onderdrukken en floot enkele maten van een oud, maar nog krachtig volkslied. De beren in hun te kleine kooien staakten hun dwangmatig geschuifel en keken hem roerloos na, maar de apen sprongen als gek op hun rots heen en weer en slingerden hun schelle vervloekingen de hele tuin door, iedereen in een staat van alarm brengend, behalve de pinguins die ijzig in het water keken en nu en dan een stijve buiging voor elkaar maakten. Een enkel ogenblik verloor ook Archie haast zijn zelfbeheersing, toen hij in de verte een losgebroken baviaan zag rennen. Maar het was een bezoeker, en toen hij scherper toekeek bleek het de hoofdredacteur te zijn die naar de uitgang draafde. Over enkele uren zou het nieuws wereldkundig zijn, onvolledig nieuws overigens, want Professor Adams lag veilig onder de dekens en zou lang voor de krant verscheen voorgoed aan het oog van de wereld zijn onttrokken.

De kleine stoet naderde de bosjes aan het eind van de tuin. Een bordje in het laatste bloemperk verbood onbe-

voegden verder te gaan, en de bezoekers hielden zich daaraan. Maar Archie had nauwelijks enkele meters alleen afgelegd toen de struiken opzij werden gebogen en Anna het pad opstoof. Ze liep op blote voeten, als een zigeunerin inderdaad, en onder haar jurk scheen ze twee marmotjes mee te dragen die bij iedere stap omhoogsprongen. Uit het publiek stegen kreten van afkeer en bewondering op, maar zonder op of om te zien snelde ze op de wagen toe en bracht hem tot stilstand. Over het verborgen lichaam van Professor Adams heen keken Archie en zij elkaar aan, en haar blik was zo boordevol verdriet en verwijt dat hij de zijne neersloeg. Maar een ogenblik later stootte hij zijn last met kracht naar voren en reed haar omver. Om niet meer opschudding te verwekken beet hij haar toe dat ze hem moest volgen, maar ze omklemde jammerend zijn benen en verhinderde hem zijn weg te vervolgen. Er ontstond beweging onder het laken, en toen even later de stem van de geleerde naar buiten doordrong vloog Anna op en wierp zich snikkend over hem heen. De moedigste bezoekers hadden het bordje getrotseerd en kwamen naderbij, maar ze aarzelden nog over wat hun te doen stond; het verst waren twee grofgebouwde mannen die elkaar aanmoedigende blikken en gebaren toewierpen. Voor het tot opvangen kwam wenkte Archie hen naderbij, en op de fluisterende toon van de arts die met zijn confraters samenzweert verzocht hij hun Anna van het inderdaad verscheurende dier weg te trekken en vast te houden tot

hij het laboratorium zou hebben bereikt. Zijn woorden, gevoegd bij zijn witte uitrusting en het gebrul van Professor Adams, bracht de mannen tot een snelle actie, waarbij ze Anna's verbonden schouder ontzagen maar meer ook niet. Daarna legden ze haar in het gras en gingen voldaan op haar benen zitten.

In het laboratorium was het tumult niet onopgemerkt gebleven. De ramen op de bovenverdieping vlogen open, en groepjes in het wit geklede medewerkers, studenten waarschijnlijk, bogen zich joelend en zwaaiend naar buiten. Archie, die de indruk kreeg dat zij de ernst van de toestand niet beseften, schreeuwde hun al voortsnellend toe dat zij in naam van de wetenschap de deur moesten openen. Het was hoog tijd, want toen hij omkeek zag hij dat Anna hem aan het hoofd van een kleine bende in wilde vaart achtervolgde. ‘Een mens,’ hoorde hij haar roepen, ‘het is een mens!’ Haar kreet werd door de anderen overgenomen, ook door de twee mannen die ze in die korte tijd blijkbaar tot andere gedachten had weten te brengen. Maar ze waren te laat. Toen Archie de laatste bocht om was werd het toegangshek juist opengeworpen, en even later dreef hij de wagen met de brullende geleerde het gebouw binnen. De zware deur sloeg achter hem dicht, in het gezicht van zijn woedende belagers, en hij bleef dicht, ook toen ze afgedropen waren en alleen de vertwijfeld huilende Anna overbleef.

9

Als Beck de krant las moest het hardop gebeuren, anders drong de tekst niet tot hem door. Woorden van twee of meer lettergrepen werden met de vinger aangewezen of aangeslagen, al naar hun aard en uitwerking. Van tijd tot tijd duwde hij die vinger in zijn neus of zijn oor, om het gelezene nog eens langs zuiver lichamelijke weg in zich op te nemen; sommige vetgedrukte woorden stak hij zelfs letterlijk in zijn mond. Smaak, reuk en gehoor gaven hem blijkbaar meer genot of vertrouwen dan het gezicht. Anna had zich met geen enkele gewoonte van haar man ooit kunnen verzoenen, maar die van het lezen boezemde haar wel de grootste afkeer in, en bij iedere zin die hij met stemverheffing las steeg haar weerzin nog, stilzwijgend weliswaar maar niet minder uitgesproken.

Ze zaten, na de sluiting van de tuin, bijeen in de woonkamer van hun huis dat tussen wat struiken naast de ingang van Eurozoo lag. Het was een schilderachtig verzakte dienstwoning, blind aan de straatkant maar met een ruim uitzicht op de tuin. Anna had de gordijnen opengelaten en zag hoe de nachtwaker zijn ronde deed langs de verlaten kooien. De tralies glommen in het licht van de lantaarns boven de paden. Het was een vertrouwd gezicht, maar het maakte haar treurig en eenzaam. Ze kruiste haar armen onder haar borst en duwde die omhoog tot een weelderig kussen waarop eens toch het

hoofd van Professor Adams, hoe nietig ook, zou komen te rusten. Haar man had het stadium bereikt waarin hij de woorden die hem bizonder bevielen begon te herkauwen. Ze hoorde hem tot driemaal toe in een pernicieuze tumor happen alvorens hem definitief door te slikken, en de filaria sanguinis bekwam hem zelfs zo goed dat hij er na zevenmaal proeven nog geen afstand van wilde doen. ‘Luister je wel?,’ vroeg hij telkens tussendoor, en ze knikte alsof, maar probeerde als in een kwade droom op smeltende benen de wagen met Professor Adams in te halen. Haar pogingen bleven vruchteloos, evenals in werkelijkheid, en telkens viel de deur achter de ontvoerde geleerde dicht. Haar schouder stond in brand, maar meer nog dan door de pijn werd ze gekweld door de gedachte dat de verraderlijke Archie Pelago haar had betast en verbonden. ‘We hebben hier vermoedelijk te doen met een uniek geval van elefantiasis,’ las Beck smakkend, ‘en men zou, als het niet zo tragisch was, een directeur van Eurozoo geen passender deformatie kunnen toewensen. Moge hij echter van tijdelijke, zeer tijdelijke aard zijn.’ Beck liet een vette boer ontsnappen en verzekerde dat wat hem betrof Adams' kwaal van eeuwige en zelfs zeer eeuwige aard mocht zijn. Hij loerde naar Anna, maar ze had hem blijkbaar niet verstaan, en hij verzwaarde eeuwig tot dodelijk.

Ze stond op en drukte haar gezicht en haar handen tegen de ruit. Het begon te regenen, de nachtwaker zette zijn kraag op en keek haar aan. Achterin de tuin hing

een verlichte rechthoek, een raam van het laboratorium. ‘Ligt daar je minnaar?,’ fluisterde Beck in haar hals, en hij schaterde het uit, maar toen ze nog steeds niet antwoordde siste hij haar toe dat hij het opgeblazen zwijn persoonlijk zou slachten als ze het nog ooit opzocht. Hij trok de gordijnen met een ruk dicht en knoopte, een oude traditie volgend, zijn broek los, maar Anna wachtte de volledige onthulling niet af en vluchtte de kamer uit. In de keuken nam ze gedachteloos de ketel van het vuur en zette hem op tafel. Terwijl ze met haar vinger de loop van de warme tuit volgde kreeg het beeld van Professor Adams op de ijzeren tafel in het laboratorium gestalte. Mannen in witte jassen, waaronder de jas van Pelago die ze zelf gewassen had, bogen zich over hem heen en staken lange naalden in zijn buik. Zijn kleine ogen, want ze hadden hem niet verdoofd, keken hen even verachtend aan als Geier toen die geprobeerd had zijn verhitte haak in het vlees te slaan. Ze was er zich plotseling van bewust dat ze met haar liefde voor de geleerde man alleen stond in een wereld die het op zijn leven had gemunt. Ze liet de tuit voor wat hij was en sloop zachtjes maar vastbesloten het huis uit.

De nachtwaker met zijn gezicht dat altijd op onheil stond hield haar staande bij de lege berenkooi. Hij trappelde op de grond, om de tijdklok aan zijn ceintuur aan de gang te houden, een gepatenteerde helse machine die alleen wilde lopen als de drager het deed, en die moest of hij wilde of niet. ‘Het is afgelopen,’ zei hij somber, en

hij richtte zijn kolossale staaflantaarn op de donkere hemel die niet op kon houden met regenen. Anna keek zwijgend toe hoe hij de trillende lichtbundel een langzame vlucht over de tuin liet maken, met onverwachte rustpozen in een verlaten hok of onder een eenzame boom. Ze meende hem te begrijpen. ‘Dat was Eurozoo,’ zei hij, doofde het licht even en zette toen, bij wijze van apotheose, haar borst in volle gloed. Het was een symbolisch lichtspel dat haar in al zijn kortheid nochtans duidelijk opwekte de ingeslagen weg te vervolgen. Een golf van tederheid overspoelde haar en liet haar herboren achter, maar juist toen ze met opgeheven gezicht het pad naar het laboratorium wilde inslaan kraakte het grint onder een vreemde voetstap. De nachtwaker trok haar terug in het donker en legde zijn hand op haar mond. Ze stonden tegen elkaar als twee verliefden, bij wie het beven alleen niet door hartstocht werd veroorzaakt maar door nimmer aflatende ijver, met de vorderingen van de tijdklok als doel. Toen de voetstappen vlakbij waren flitste de lantaarn aan, recht in het gezicht van de op niets verdachte Rex. Hij keek zo verschrikt als een verblinde haas, en scheen al evenmin bij machte zich te bewegen. Pas toen het licht zijn ogen losliet en langs zijn doorweekte jas en broek tot op zijn bemodderde schoenen zakte vroeg hij wie hem zo schaamteloos en zo regelrecht in strijd met het volkerenrecht bescheen. De nachtwaker verzocht hem een toontje lager te zingen en zich dan bekend te maken, maar de ander

lachte honend en deed een dreigende stap naar voren. ‘Ik tel tot drie,’ zei de nachtwaker, en hij begon. Bij de tweede tel deed Rex een greep naar zijn binnenzak, misschien om zijn vulpen, het wapen van de journalist bij uitstek, tevoorschijn te halen, maar de nachtwaker was tot drie gekomen en diende hem met de staaflantaarn een slag op het hoofd toe. Rex zakte zuchtend ineen en lag even later als een vormeloze baal in de regen op de grond. ‘Noodweer,’ zei de nachtwaker, in het midden latend of hij de term in juridische dan wel in meteorologische zin gebruikte. Hij schudde zijn slachtoffer doelloos heen en weer, vroeg Anna toen het ene eind te nemen, nam zelf het andere, en zo droegen ze hem het leegstaande verblijf van het juist gestorven Baweanhert binnen, dat niet ver van Professor Adams in het laboratorium op de verklaring van zijn doodsoorzaak wachtte. Anna onthulde daar de identiteit van de getroffene, maar de nachtwaker veegde zijn handen af en zei dat met een insluiper korte metten moesten worden gemaakt, al was hij God zelf. Hij verschikte nog wat aan Rex, bescheen hem vluchtig en duwde Anna zachtjes voor zich uit naar buiten.

Voor het nijlpaardenhuis, waaruit een licht geklater en gesnuif klonk alsof er een oude heer in bad zat, vertelde ze hem het doel van haar late wandeling. Hij bracht haar tot aan het hek dat de grens tussen Eurozoo en de gemeente aangaf. ‘Verder gaat mijn terrein niet,’ zei hij neutraal, maar hij volgde gespannen haar blik langs de

gevel van het laboratorium waarachter de perfide Pelago en zijn handlangers de rechten van de mens met voeten traden, ook al overschreed die mens in kwestie aan alle kanten de internationaal aangelegde maatstaven. Het ene verlichte raam had de hele bovenverdieping aangestoken, en af en toe streek de schaduw van een bewegende gedaante achter het glas over het brede toegangspad. ‘Je klok staat stil,’ zei Anna, glimlachend ondanks haar angst en bezorgdheid, en inderdaad vergat de nachtwaker te trappelen. Hij keek haar afwezig aan en haakte toen met een beslist gebaar het apparaat van zijn ceintuur los. ‘Tijd is geld,’ zei hij grimmig, en hij wierp de klok tegen de spijlen van het hek kapot. Anna keek bewonderend naar hem op. ‘Voorwaarts mars,’ zei de nachtwaker, en schouder aan schouder trokken zij de gemeentegrens over.

10

Doppeldoktor Geier had zichzelf ingekwartierd bij een platina oorlogsbruid die een maand na haar huwelijk al weduwe was geworden. Haar man was aan het oostelijk front bevroren, en zij vertelde wenend aan iedereen die het horen wilde dat zijzelf sindsdien ook niet warm meer te krijgen was. Geier had haar met alle mogelijke middelen opgestookt, maar ze bleek het inderdaad bij het rechte eind te hebben, en tenslotte had hij zich voorgoed te-

ruggetrokken, in volle vrede overigens. ‘Tegen frigiditeit is geen kruid gewassen,’ zei Popone, ‘althans niet in dit koude land.’ Hij keek door het raam en huiverde demonstratief. De lucht was grijs en kon ieder ogenblik in regen uitbreken. Geier antwoordde niet, en schonk de glazen nog eens vol. Het bier, het enige in huis dat koud hoorde te zijn, was lauw, maar het schuimde zo suggestief dat de herinneringen bij de twee mannen als vanzelf opborrelden. Daartoe droeg ook de inrichting van Geiers kamer nog bij. Een rieten paspop in de hoek was gekleed in een combinatie van een uniformbroek uit de eerste en een uniformjasje uit de tweede oorlog, beide compleet met doorboorde mouw en pijp, en beide ook getooid met een onderscheiding in de vorm van een kruis. Portretten van leidende staatslieden uit die vervlogen jaren hingen aan de muur, en Popone herkende tot zijn verrassing het kogelronde hoofd van de man die zijn eigen land een tijdlang het aanzien had gegeven dat het krachtens zijn klassieke verleden toekwam. Het meubilair bestond uit donkere stoelen in nieuw-gotische stijl en een lange ruwhouten tafel waarin strijdkreten en tekens uit het runenalfabet waren gekrast. Tussen de dikke leren ruggen in de boekenkast stond een modern bandapparaat vol marsmuziek die het gesprek passend begeleidde en zelfs wist aan te wakkeren. Popone, die op minder wapenfeiten kon bogen dan Geier, doorspekte zijn verhalen met buitgemaakt vrouwenvlees dat, dood of levend, welwillend door de Doppeldoktor werd be-

luisterd, en hem een enkele keer verleidde tot het ophalen van een levendige anecdote uit de pionierstijd van de medische experimenten. Er heerste in het schemerige vertrek een mannelijke atmosfeer die niet alleen prikkelde tot het oprakelen van het nog smeulende verleden maar ook tot het ontsteken van vurige gedachten over een nieuwe bloedrode dageraad. Geier was ervan overtuigd dat de zon eenmaal zou opgaan boven het slagveld waarop voorgoed met de rode beer uit het oosten zou worden afgerekend, en Popone kwam door die voorstelling zo krachtig in beweging dat hij meteen de bergen overtrok om ook de gele jakhals uit de wereld te helpen. De oude as zou, ongebroken, eenmaal de wagen torsen die de mensheid triomfantelijk het duizendjarig rijk zou binnenvoeren, voor eeuwig.

Na het oproepen van dat vizioen viel er een stilte tussen de twee mannen. Ze luisterden zwijgend naar de militaire kapel die al in die nieuwe wereld scheen te spelen, maar toen de band op was en het apparaat zichzelf had uitgeschakeld leek de wenkende horizon ineens verderaf dan ooit. ‘Het geeft nog zoveel te doen,’ zei Geier bitter, en hij kraste kwaadaardig met zijn haak in het tafelblad, ‘en wat doen wij? Praten over een Europese munt. Pff, Europa!’ Hij lachte honend. ‘Wat is dat, Europa? Een vuil nest met koude eier.’ ‘Europa, dat zijn wij,’ zei Popone plechtig, en hij legde zijn hand op zijn borst. ‘Wij tweeën. Latijnse geest in een germaans lichaam.’ Hij bracht de andere hand met het bierglas naar zijn

hoofd om de zetel van de geest aan te wijzen, en keek Geier stralend aan. De Doppeldoktor trok met zijn haak zijn houten been omhoog en richtte het onverwacht op Popones ronde romeinse schedel. ‘Het lichaam kan de geest vernietigen,’ zei hij krassend, en hij imiteerde natuurgetrouw het geluid van een ontploffing. De argeloze Angelo moest alles in het werk stellen om zijn bondgenoot ervan te overtuigen dat hij het lichaam alleen in figuurlijke zin had gebruikt, dat het bezit van een prothese, laat staan twee, eerder winst betekende dan verlies, en dat hij voor het overige lichaam en geest als een ondeelbare eenheid gelijkstelde met die van de munt en zijn waarde. Geiers wantrouwen zakte even langzaam als zijn been, en pas toen het op de grond stond hief hij het glas voor de broederschapsdronk. ‘Het germaanse lichaam schijt op de romaanse geest!,’ riep hij uitdagend, maar Popone wilde daarmee alleen instemmen als romaans vervangen werd door gallisch, want zijn zusters rok wilde hij nog wel bevuilen, als zijn moeders hemd, dat kostbare erfstuk, maar schoon bleef.

In het verdere verloop van het gesprek moesten alle afwezigen het ontgelden, Professor Adams en Galline in het bizonder. Geier reed de gemeenschappelijke voederwagen voor, beladen met de geestelijke onvolwassenheid van de een en het verraad van de ander. Die wagen, een voorstel van de geleerde, zou door alle bij Eurozoo aangesloten dierentuinen moeten worden gebruikt, alsof die met steeds dezelfde apen en olifanten al niet ge-

noeg waren gelijkgeschakeld. Maar, zo was geredeneerd, eenheid tussen de dierentuinen moet tenslotte leiden tot eenheid tussen de volkeren, en kan dus niet krachtig genoeg worden bevorderd. Om dat ideaal nog trouwer te dienen was de opdracht voor een uitgewerkt ontwerp verdeeld tussen de landen van Geier en Galline, terwijl Pelago's regering, die niet eens lid was van de staalunie, de zorg kreeg voor het zo vitale lopende werk van assen en kogellagers. ‘Daar had mijn land recht op,’ zei Popone verontwaardigd, en Geier wilde het wel met hem eens zijn, al sloeg hij als het op lopen aankwam Popones schoenen hoger aan dan zijn lagers. Maar dat deed er allemaal niet toe, want de wagen was al die jaren blijven steken in de kloof tussen de technische opvattingen van de twee ontwerpers, en tot een rijproef was het nooit gekomen. ‘Maar wat zag ik dan in Eurozoo rijden?,’ vroeg Popone, en hij hield smekend zijn lege glas op. ‘Gallines verraad!’, schreeuwde Geier, zwaaide woest met zijn haak en sloeg het in Popones hand aan scherven. Zijn verhaal werd daarna verward, maar er was toch nog uit op te maken dat het gallinische vernuft erin was geslaagd geheel zelfstandig een wagen te vervaardigen die, alle afspraken overboord gooiend en tolbomen doorbrekend, even langzaam als verraderlijk de gemeenschappelijke markt had weten te bereiken. Het geloof kruipt waar het niet gaan kan, zei Popone ter verklaring, en in zekere zin ook ter verontschuldiging, want zelfs een afgescheiden priester moest soms in bescherming

worden genomen. Maar de Doppeldoktor reageerde niet meer; hij had een nieuwe geluidsband opgezet en smolt weg in een vette ouverture. Het leek Popone het geschikte ogenblik voor een daadwerkelijke poging de wolf in nader contact te brengen met Geiers wolfshond, ter meerdere glorie van de eerste, maar de deur werd opengeworpen en de verkleumde weduwe trad binnen. Haar platina kapsel wekte de indruk dat zij haar hoofd in een wak had gehouden en het er bevroren weer uitgehaald, en ze droeg een blauwe jurk met witte noppen als even zovele sneeuwvlokken. ‘Mijn ijsvogeltje,’ zei Geier, maar ze liet het diertje langs zich afglijden en spreidde met spitse gebaren een krant uit. ‘En dat is jouw meerdere?,’ vroeg ze, terwijl ze op een tekening wees die het artikel van Rex illustreerde. Het was een reconstructie van de nieuwe Professor Adams, over drie kolommen uitgesmeerd maar totaal bezijden de werkelijkheid. De tekenaar, vermoedelijk Rex zelf, had hem de vorm gegeven van een onbemande raket zoals die wel op hemellichamen wordt afgeschoten, waarmee hij overigens evenmin raakpunten had. De Doppeldoktor lachte grimmig, en verzocht om een nieuwe voorraad bier, zo koud als zijzelf. Ze droop beledigd af, zonder Popone een blik waardig te hebben gekeurd. Die stelde Geier voor het huis te verlaten en de stad in te gaan. In het donkerbruin doorrookte stadscafé, waar ze terechtkwamen, liet hij zijn wolf los, die als des Pudels kern een wolvin bleek te bevatten, dezelfde die zijn eigen verre

voorvaderen had gezoogd, en met hen de voorvaderen van de gehele westerse beschaving, de germaanse inbegrepen. Geier maakte zijn wolfshond eigenhandig af, Popone met natte ogen toegevend dat de nieuwe munt niet zinnelijker kon worden gesierd dan met het zogende moederdier. Hij hapte in het schuim van zijn bier met dezelfde gretigheid als Romulus in de borst van zijn legendarische voedster.

11

Bibi had De Braekeleer na de bijeenkomst in het restaurant meegenomen naar het huis van een bevriende beeldhouwer, die op hetzelfde ogenblik in haar verre atelier stond te lassen of in haar bed lag te slapen. Het huis stond in de bocht van een ouderwetse straat, maar was van binnen enkele generaties jonger. Ze maakten een rondgang langs en door de metalen holtes die overal stonden opgesteld, aten een gekruide schotel die Bibi op tafel toverde en bekeken daarna afbeeldingen van haar werk. Volgens een begeleidend artikel dat Bibi met instemming las maar De Braekeleer met sarcasme, bestond haar eerste periode uit schelpen en kiezels, haar tweede uit een samenvoeging van die twee tot gewrichten, en haar derde uit een stylering daarvan tot twee gepolijste vormen die elkaars noodzakelijke aanvulling en tegenwicht waren. ‘Waarom telkens twee?,’ vroeg hij.

‘Het is het minimum,’ zei ze, en ze lachte op een manier die hem verlegen maakte. Hij bladerde gehinderd verder en merkte bits op dat de vormen hem tamelijk willekeurig gekozen leken. ‘Ik heb de mensen niet geschapen,’ antwoordde ze koel. ‘Zijn dit mensen?,’ riep hij, en hij spreidde de foto's als een kaartspel in zijn hand uit. ‘De mens is niet wat hij denkt maar wat hij doet,’ zei ze ironisch. Hij antwoordde dat ze hem volkomen verkeerd begreep als ze meende dat het citaat terzake was. ‘Voor iemand die niets doet is het nooit terzake,’ zei ze, terwijl ze naar de deur liep, ‘voor iemand die niets denkt evenmin trouwens.’ Ze verliet het vertrek.

Hij stond geërgerd op en keek door het raam. De straat kwam uit op een hoog ijzeren hek waarachter een park lag. Hij zag twee mensen die elkaar losjes vasthielden de poort doorgaan, maar nauwelijks waren ze onder de bomen of ze begonnen elkaar schaamteloos te betasten. ‘Ik doe dus ik ben,’ zei De Braekeleer nijdig, en hij draaide zich om. Een lange spiegel aan het eind van de kamer kaatste het beeld terug van een kleine onverdraagzame man, en hij stak zijn tong uit om hem tot een ruzie uit te lokken. Toen er niets gebeurde nam hij de foto's weer ter hand en bekeek ze lusteloos, zich afvragend hoe Bibi ooit de opdracht tot het ontwerpen van de nieuwe munt had kunnen krijgen. Twee voorwerpen maakten dan misschien een ding, maar geen dier. Maar plotseling stak hij zijn neus in de afbeeldingen en begon ze opgewonden te besnuffelen. ‘Het is niet mogelijk,’ mompelde

hij. Hij knielde op de grond en legde ze in een rij voor zich neer. ‘Het is waar,’ zei hij, terwijl hij er op handen en voeten langs kroop, ‘het kan niet anders.’ Hij streek gespannen met zijn vinger langs de vormen, als een minnaar die zijn geliefde aftast. ‘Een snelle ontwikkeling,’ zei Bibi, die binnen was gekomen zonder dat hij het gemerkt had. Ze droeg een rood jak tot even over haar schoot en een zwarte maillot. Ze liep naar de spiegel en keek hem daarin aan, een indirecte methode van observeren die ze blijkbaar hanteerde. Hij zag zichzelf zoals ze hem moest zien, een belachelijke, kruipende figuur in een slobberig pak. Hij stond op en voelde zich onhandiger en onzekerder dan ooit. ‘Je probeert me te vernederen,’ zei hij. ‘Ik had niet met je mee moeten gaan.’ Hij wees op de rij afbeeldingen aan zijn voeten. ‘Ik kan het bestaan niet tot zoiets reduceren, styleren voor mijn part. Dat brengt mijn Europese aard in de knel.’ Hij vertrok zijn gezicht, alsof hij inderdaad gepijnigd werd. Bibi liep op hem toe en probeerde zijn rimpels glad te strijken. ‘Er is helemaal geen Europese aard,’ zei ze, toen het niet lukte, en ze lachte hem toe. ‘Zoiets kan alleen maar een Europeaan zeggen,’ zei hij, ‘maar op het Euratheen leer je wel anders.’ Hij ging met zijn rug naar haar toe op een lage bank zitten en keek een kamer aan de overkant binnen waar een oude man en een oude vrouw zich over een dagblad bogen. ‘We staan in de krant,’ zei hij stroef. Het bleef stil, maar plotseling voelde hij haar armen om zijn hals. ‘En nu liggen

we op de bank,' fluisterde ze, en voor hij zich kon verweren had ze hem achterover getrokken en kroop ze over hem heen. Hij wilde haar van zich afstoten, maar ze drukte haar knieën op zijn armen en maakte hem machteloos. 'Er zal nog veel meer in de knel komen dan je Europese aard,' zei ze, en ze boog zich voorover tot haar gezicht het zijne raakte. Hij wilde haar bijten, maar ze was hem voor en sloot haar tanden om zijn mond. Zo wachtte ze tot hij zijn verzet opgaf.

Toen hij ontwaakte keek hij een vreemde kamer in. In zijn hoofd hing nog de nagalm van een bel die in het huis moest hebben geluid. Een zwart gordijn bolde op de morgenwind en liet wat licht door dat langs een hagelwitte wand streek. Het hele vertrek was in zwart en wit gehouden, tot het bed en de dekens toe, de indruk wekkend dat de beeldhouwer een man was die zelfs in de slaap niet tot een compromis wilde komen. De Braekeleer bedacht dat de slapende mens daarin heldhaftiger was dan de wakende, tenzij de slaap zelf een compromis was, met de dood bijvoorbeeld. De gedachte beviel hem en hij knikte hem toe; het was een Europese gedachte, herkenbaar aan het gemak waarmee hij zich verplaatste zonder nochtans in zwaarte tekort te schieten. Hij besloot hem op het Euratheen te lanceren, in de verwachting dat hij gezond genoeg zou zijn om tot een volwassen theorie uit te groeien. Hij glimlachte tevreden, maar vloekte van schrik toen hij een beest over zijn hoofd voelde kruipen. 'Filosoofje,' zei Bibi, en ze liet haar

hand over zijn gezicht op zijn borst glijden. Ze rook naar mos, of naar paddestoelen, naar iets vochtigs van de natuur in elk geval. ‘Je was me vergeten,’ zei ze, en ze omvatte zijn geslacht. Hij moest het wel toegeven. ‘Dan is het goed,’ besloot ze, en ze blies haar adem als heel zacht dons om zijn hals. Hij rilde en ze deed alsof ze weer insliep.

Hij probeerde haar conclusie op zijn houdbaarheid; ze had nog geen tien woorden gezegd of hij zocht alweer naar hun verborgen betekenis. Sinds ze de vorige avond zijn filosofische ernst had vergeleken met zijn slechtzittende pak deed hij dat niet hardop meer; hij had beide voor zijn doen inderdaad snel afgelegd, maar het denken zat hem in het bloed en hij liet het geruisloos meestromen. ‘Dat arme hoofd van je,’ zei Bibi weer, en ze wreef haar gezicht door zijn haren. ‘Ik hoor het kraken’. ‘Het is mijn broodwinning,’ zei hij. ‘Zat het maar hier,’ vervolgde ze, en ze legde ook haar andere hand tussen zijn dijen, ‘dan zou je veel meer verdienen. Je hebt enorme talenten.’ Hij wist niet of hij zich gevleid moest voelen en maakte zich voorzichtig van haar los. Zijn benen trilden toen hij opstond en naar het raam liep. De slaapkamer van de beeldhouwer lag aan de achterkant van het huis en keek uit op een rij kleine tuinen met romantische priëlen. Een kat lag op een rond ijzeren tafeltje te slapen, en verderop boog een man in een kamerjas zich over zijn bloemen. Het leven bewoog nog nauwelijks, en De Braekeleer voelde een pijn in zijn lendenen alsof

hij het zelf met inspanning van al zijn krachten ter wereld had gebracht. Een torenklok sloeg, maar hij vergat te tellen. Op een balkon aan de overzijde verscheen een meisje dat haar nachtjapon opende en met naakte borsten de opkomende zon begroette. De Braekeleer wachtte ademloos tot zij weer verdween, en keerde zich toen met kloppend hart om. Bibi was weer in slaap gevallen; ze lag als een kind ineengerold, de handen in haar schoot. Hij probeerde zijn gedachten over haar te formuleren, maar zijn hoofd was leeg.

In de andere kamer lagen haar foto's nog precies zoals hij ze had uitgespreid. ‘De ontmoeting der geslachten,’ zei hij tegen zichzelf, terwijl hij ze bijeenschoof en op de bank legde. Haar zwarte maillot hing nog met een been over de leuning, haar rode jak was al op de grond gevallen. Ze had het over zijn hoofd geslagen toen ze nog op hem zat, zodat hij opgesloten werd in een warm tentje, samen met haar kleine blote borsten. Hij keek in de spiegel, maakte een scheef lachje en haalde zijn schouders op. In de kamer aan de overkant ging de deur open, en er kwam een oude vrouw binnen die hij niet meer herkende omdat ze haar grijze haren in een vlecht op haar rug droeg. Ze gaapte en begon langzaam de tafel te dekken. In het portiek van haar huis stond een man te wachten; zijn gezicht ging schuil onder de luifel van een zwarte baret. Hij draaide zijn hoofd in de richting van het park, alsof hij iemand bespiedde of verwachtte, maar na enige tijd stak hij in gebogen houding de straat

over. Even later werd er gebeld. De Braekeleer sloop terug naar de slaapkamer en zag nog juist dat Bibi haar ogen sloot. ‘Een medeminnaar,’ zei hij. Ze gaf geen geluid, en toen hij haar aanraakte kreunde ze alleen maar. ‘Op welk wapen wil je dat we duelleren?,’ vroeg hij haar vrolijk, maar hij vroeg zichzelf somber af of ze een val had gezet, en als dat zo was wie er dan in moest lopen, hijzelf of de onbekende aan de deur. Ze richtte zich half op en keek hem zo slaperig mogelijk aan. ‘Op het enige wapen dat ik liefheb,’ zei ze, sloot haar ogen en liet zich weer zakken. De bel ging opnieuw. ‘Doe maar open,’ zei ze, ‘je wint het toch.’ Toen hij niet van zijn plaats kwam spreidde ze haar benen als een schaar en trachtte hem doormidden te knippen. Hij greep haar enkels en draaide haar driftig een halve slag om. ‘Ben je van plan me te compromitteren?,’ riep hij met vertrokken gezicht. ‘Ik jou?,’ vroeg ze glimlachend, en maakte zich rustig los. Verbijsterd keek hij toe hoe ze opstond en zo bloot als ze was langs hem heen naar het portaal liep. Ze ging schaamteloos over de trapleuning hangen en trok de deur open. Nog tijdens haar zangerige vraag wie daar zo vroeg wel mocht zijn stormde er iemand de trap op. Het was de man met de zwarte baret, en toen hij hem had afgezet was het Galline. Hij scheen minder getroffen door de naaktheid van Bibi dan De Braekeleer lief was, en trok tegen de laatste alleen maar het scheve gezicht dat bij de libidineuze knipoog van man tot man hoort. De knipoog zelf bleef achter de ouwel verstopt,

als hij al volvoerd werd. Bibi verwijderde zich rustig en keerde even later in de zwartwit gestreepte kamerjas van de beeldhouwer terug, met de vraag wat Galline op zo'n onzalig ogenblik kwam zoeken. ‘Adams,’ antwoordde hij, en hij loerde rond alsof hij werkelijk verwachtte de geleerde in een of andere hoek of gat te zullen vinden.

12

‘Jullie kennen natuurlijk de gelijkenis van het vouwbeen,’ zei De Braekeleer toen Galline zijn verhaal van Professor Adams' ontvoering had verteld. ‘Van Jezus?,’ vroeg Bibi, en ze rekte zich behaaglijk uit zodat de kamerjas openviel en haar dijen blootlegde. Galline keek ernaar, schudde het hoofd en zei dat hij die niet kende. ‘Ik had het over het vouwbeen,’ zei De Braekeleer scherp. Bibi glimlachte, maar Galline betoogde ernstig dat er twee zaken onderscheiden moesten worden, het vrouwebeen dat zowel in het oude als in het nieuwe testament voorhanden was, en het vouwbeen dat in de hele bijbel niet voorkwam, tenzij om hem open te snijden als het een ingenaaide was. De Braekeleer zei afgemeten dat de gelijkenis een bladzij besloeg in het hoofdstuk over bestaan en wezen uit de Essentieleer, zoals die op het Euratheen werd onderwezen en ontworpen. ‘Nu maak je me nieuwsgierig,’ zei Bibi, en ze sloeg de jas met veel om-

haal dicht. Galline excuseerde zich met de dubbele opmerking dat hij slecht thuis was in de Essentieleer en dat hij iedere leer wantrouwde sinds hij zich eenmaal vergist had. ‘Heeft de ontvoering van Professor Adams er iets mee te maken?,’ vroeg Bibi. ‘Alles heeft ermee te maken,’ antwoordde De Braekeleer resoluut, maar toen ze hem toelachte werd hij onzeker. Hij raffelde de bladzij over de gelijkenis af die er in het kort op neerkwam dat bij het vouwbeen het wezen voorafgaat aan het bestaan, terwijl bij de mens het bestaan voorafgaat aan het wezen. ‘Waarom nu juist een vouwbeen?,’ vroeg Galline. De Braekeleer keek hem hulpeloos aan, en zei dat het ging om de tegenstelling tussen mens en ding, dus waarom dan niet een vouwbeen. ‘Er zit iets halfslachtigs in dat been,’ meende Galline, ‘zoals trouwens in iedere gelijkenis, om niet te zeggen in iedere leer.’ ‘Ga nog even door,’ zei Bibi, maar hij zweeg en ook De Braekeleer was uitgepraat.

De straat begon te ontwaken. Meer leven dan een rinkelende vuilnisemmer maakte hij nog niet, maar er was altijd kans op meer en beter. Bibi stond plotseling op en verliet het vertrek, Galline schonk zich een kopje koffie in en De Braekeleer tastte rond in zijn leer als in een donkere kamer die hij niet kende. ‘Het is toch duidelijk,’ fluisterde hij wanhopig. Achter de tussenmuur begon het te ruisen, en Bibi zong er een zelfgemaakt liedje bij. ‘Ik ben een tijdlang haar biechtvader geweest,’ zei Galline sentimenteel, en hij trachtte de wand met zijn ge-

zonde oog te doorboren, ‘toen ze nog een meisje was dat niet aan kunst dacht. Ik ken haar van binnen en van buiten.’ Hij tikte tegen de ouwel en stak zijn tong uit. ‘Twee polen,’ zei hij, ‘exhibitionisme en voyeurisme. Daartussen schiet het leven heen en weer, het leven van de geest althans.’ ‘Noem je dat schieten?,’ vroeg De Braekeleer. ‘Het is een slijmerige slak die kruipt. Ik walg van je.’ Galline lachte kort en wuifde hem zorgeloos toe. ‘Twee punten,’ zei hij. ‘Walging is omgekeerde bewondering, en wat je gelijkenis betreft: wat de mens is voor God is het vouwbeen voor de fabrikant. Dat bedoelde je toch?’ ‘God komt in de Essentieleer niet voor,’ antwoordde De Braekeleer, ‘omdat hij niet essentieel is. Ik bedoelde dat het vouwbeen is zoals het gemaakt is, en dat de mens is wat hij van zichzelf maakt.’ ‘Ook als hij een beest van zichzelf maakt?,’ vroeg Galline. De Braekeleer knikte hem toe en nodigde hem uit namen te noemen. ‘Er ligt er een op het puntje van mijn tong,’ zei Galline, en hij stak hem opnieuw uit. De Braekeleer rapporteerde dat hij niets anders kon zien dan een groene schimmel, een woekering die vermoedelijk werd veroorzaakt door een al te lang bewaard en daardoor bedorven biechtgeheim. ‘Je bent zo jaloers als God,’ zei Galline. ‘Die duldt ook niemand naast zich. Maar inderdaad, ik ben je in Bibi voorgegaan, en de enige troost die ik je geven kan is de verzekering dat ze mij ook niet onbeschadigd heeft gelaten.’ Hij rukte de bril van zijn neus en gunde de verschrikte De Braekeleer een blik

achter de schermen. ‘En behalve mijn oog heeft ze me mijn soutane gekost,’ besloot hij, en hij verschuilde zich half wenend weer achter de hostie.

Het ruisen achter de muur was opgehouden, en even later trad Bibi de kamer binnen. Haar gezicht glom als een opgepoetste appel, maar De Braekeleer wist dat het een wormstekige was, en aan de vruchten herkent men de boom. ‘Heeft de eerwaarde vader zich weer aan zijn dochter vergrepen?,’ vroeg ze toen hij haar liefkozing ontweek. De mannen zwegen, voor het eerst eensgezind. ‘Het is die houding,’ zei Bibi tegen de rook van haar sigaret, ‘die me nog eens in de armen van het abstracte drijft.’ ‘Noem het liever het absurde,’ zei De Braekeleer, maar Galline voelde meer voor het abjecte, en pas na enig gedebatteer haalde De Braekeleer hem over, voornamelijk omdat de ander toen het verschil tussen abject en absurd niet meer zag. Bibi evenmin, zoals ze na een blik op de twee mannen opmerkte.

In de stilte die volgde zette ze de radio aan. De nieuwslezer meldde op vlakke toon dat het een dag met weinig opklaringen zou worden, dat Professor Adams nog steeds zoek was en dat personeel van het zoologisch laboratorium in de afgelopen nacht strijd had geleverd met twee indringers. ‘Hij loopt achter,’ zei De Braekeleer, ‘maar die indringers zijn nieuw voor me. Wie zouden het zijn?’ Bibi stelde Popone en Geier voor, maar Galline lachte grimmig en vertelde dat hij de twee heren een uur geleden in een kroeg had zien zitten, ach-

ter worst en bier, de armen om elkaar heen. ‘Dan ben je het zelf geweest,’ zei Bibi, ‘en zoek je bij ons een alibi.’ Galline vroeg vriendelijk naar de naam van zijn handlanger, maar toen Bibi Tonina noemde zei hij geprikkeld dat ze haar fantasie maar voor haar kunst moest bewaren, gesteld dat die daar nog meer behoefte aan had. Daarna richtte hij zich demonstratief tot De Braekeleer met de vraag of hij al een dier in zijn gedachten had dat de nieuwe munt zou kunnen sieren op een wijze die Europa waardig symboliseerde. ‘De vleermuis,’ antwoordde De Braekeleer zonder aarzelen. ‘Altijd beter dan de slang,’ meende Galline, met een schuine blik op Bibi, ‘maar is de symboliek niet erg vaag?’ ‘Hij slaapt als een ander wakker is,’ zei Bibi luchtig, ‘en dan nog ondersteboven. Wat wil je meer?’ ‘De vleermuis,’ zei De Braekeleer nadrukkelijk, ‘symboliseert niet alleen Europa maar ook de Essentieleer.’ ‘Dubbele vraag,’ zei Galline. ‘Wat heeft een denk- met een muntstelsel te maken, en hoe kunnen we een vleermuis opzetten tegen een stier.’ ‘Als het nu een os was,’ zei Bibi, en ze keek spottend in Gallines richting. ‘De vleermuis,’ zei De Braekeleer met dezelfde nadruk, ‘is het enige zoogdier dat de hemel verkiest boven de aarde. Wordt het je nu duidelijk?’ Bibi liet giechelend een proefballonnetje op met het opschrift hemelvaart, maar Galline schoot het neer voor het hoogte had kunnen bereiken. Hij schonk zich opnieuw een kopje koffie in en legde zijn kaarten op tafel. De stier, zo bleek uit het spel, was de favoriet van

Professor Adams, nog uit de tijd van het pre-gonflement, en Tonina zou het dier in de komende vergadering ter tafel moeten brengen. Het deed enigszins wonderlijk aan Europa te symboliseren met een dier dat het werelddeel indertijd, zij het in de gestalte van een koningsdochter, had ontvoerd en verleid, maar Professor Adams had aldus geredeneerd: onder de gewelddaad was de maagd Europa uitgegroeid tot de volwassen vrouw die na zoveel duizend jaren nog steeds rijke vruchten afwierp, de laatste tijd bij voorkeur binnen de omheining van de Europese gemeenschap. Omkering van de historische volgorde kwam trouwens meer voor, in de verhouding oorlog - vrede bijvoorbeeld, waarbij het immers ook nog maar de vraag was of de oorlog nu de vrede tot gevolg had of de vrede de oorlog. ‘Een doekje voor het bloeden,’ zei Bibi, en Galline gaf het gretig toe. De Braekeleer bewonderde Adams' tauromagische paradox, al rekende hij die tot een verouderd stelsel, en vroeg Galline naar welk dier zijn voorkeur uitging, als het blijkbaar de stier of de vleermuis niet was. ‘Naar de rhinoceros unicornis’, antwoordde Galline fier, ‘omdat hij moed en trouw aan stootkracht paart.’ Hij balde zijn vuist en velde in een enkele slag een denkbeeldige tegenstander. ‘Schuilt die stootkracht niet in zijn hoorn?,’ vroeg De Braekeleer onnozel. Galline knikte. ‘Een dubbel symbool,’ riep hij uit. ‘Een symbool in een symbool, want behalve dat het fysiek een wapen is vertegenwoordigt die hoorn psychisch de phallus, het levenwekkend

orgaan.' 'Gezegend hij die het lid op de neus draagt,' zei Bibi, en ze vouwde haar handen. Galline haalde geërgerd zijn schouders op, en verschafte De Braekeleer nadere informatie over de hoorn, die wel een lengte van zestig centimeter kon bereiken en de drager in staat stelde de zwaarste bomen te ontwortelen. 'Maar dat is toch niet de taak van Europa,' zei De Braekeleer, die evenmin als Bibi Gallines ideaal kon bewonderen, al meende hij het wel te kunnen verklaren. Maar op het vroege morgenuur had hij daar geen behoefte aan, en bovendien, hoe gelijkmatig het gesprek ook verliep, hij was met Galline in een gevecht gewikkeld dat hem geen tijd voor analyses liet. De inzet was niet Bibi, zoals hij eerst had gedacht, maar de voorstelling op de munt. 'Als ik je goed begrijp,' zei hij na enige tijd, 'zou je willen dat ik mijn vleermuis terugtrok ten bate van jouw neushoorn.' De ander knikte vriendelijk. 'En als ik weiger?' Galline kraaide overmoedig dat hij dan de namen van Bibi en De Braekeleer in een adem zou noemen, niet alleen tegenover de vergadering maar ook tegenover het Euratheen. 'Je bent niets verbeterd,' zei Bibi. 'Ikzelf niet,' gaf Galline toe, 'maar mijn tactiek wel. Als jullie nu mijn voorstel steunen en allebei een neushoorn inbrengen ben ik tevreden.' 'Al is hij zestig centimeter lang,' zei Bibi glimlachend tegen De Braekeleer, 'ik zou toch liever willen dat je iets anders inbracht.' De Braekeleer huiverde; wormstekig of niet, ze wekte zijn verlangen. 'En zo wordt Europa opgeofferd aan een brok

geilheid,' riep Galline met overslaande stem, en het leek er even op dat hij De Braekeleer te lijf wilde. 'De geschiedenis herhaalt zich,' zei Bibi traag, 'want met die stier en de koningsdochter was het al niet anders. Of dacht je dat ze zich verzet had?' Ze begon plagerig te lachen, en De Braekeleer lachte mee, al had hij steeds in de onschuld van Europa geloofd. 'Hoe wil je trouwens met je neushoorns de stier van Adams verslaan,' vroeg hij aan Galline, 'als die bijvoorbeeld hulp krijgt van Geier en Popone?' 'Zolang Adams onvindbaar blijft,' begon Galline. 'Zolang blijft de stier onvindbaar,' concludeerde Bibi. 'Nietwaar, heilige vader?' 'Onherkenbaar,' antwoordde Galline, 'want onder goddelijke invloed zal Tonina hem in een neushoorn veranderen. Nummer vier, als jullie verstandig zijn.' Hij trachtte indrukwekkend te kijken, maar zijn bril begon te zakken en het mislukte.

'Hoe paart de vleermuis?,' vroeg Bibi, toen hij verdwenen was. De Braekeleer haalde zijn schouders op en fladderde wat met zijn handen. 'We hebben nog twee uur om het uit te zoeken,' zei Bibi, en ze ging op de bank liggen zonder zich te storen aan de blikken van het oude echtpaar. 'Het gaat in elk geval in het donker,' zei De Braekeleer zuchtend. Nauwelijks had hij de gordijnen dichtgetrokken of Bibi vloog piepend op hem toe.

13

De nachtwaker stelde Anna fluisterend voor eerst enkele omtrekkende bewegingen te maken en pas daarna de aanval op het laboratorium te openen. In gebukte houding slopen ze door de struiken, ervoor zorgend buiten de lichtval van het gebouw te blijven. Het oude soldatenhart van de nachtwaker klopte sneller, en hij omklemde zijn staaflantaarn met dezelfde vastberadenheid als eertijds zijn vlammenwerper. Het onheilsmasker was van zijn gezicht gegleden; telkens als hij zich naar Anna omdraaide zag ze in het halve duister het feestelijke geglinster van zijn tanden en zijn ogen. In haar liefde voor Professor Adams mengde zich een groeiende bewondering voor de man die zo niet zijn leven, dan toch zijn loopbaan voor de bevrijding van de geleerde op het spel zette, waarschijnlijk al verspeeld had zelfs.

Het regende zacht maar vals, de natte blaren aan de takken en op de grond doorweekten haar kleren en haar schoenen. Ze volgde haar gids tenslotte alleen nog op het geluid dat hij maakte, want ze moest haar ogen dichtknijpen tegen de terugspringende twijgen. Het struikgewas werd dichter. Toen de nachtwaker even later vlak voor haar voeten neerstortte viel ze half over hem heen, haar hand openhalend aan een scherpgeslepen blad dat ze op zoek naar steun beetpakte. Hij tastte, zonder zich om haar te bekommeren, grommend rond naar de val die de vijand hem gezet had, en trok na enig

wroeten een dikke kabel naar boven. Na een kort bevel aan haar om achter te blijven begaf hij zich op weg om kop of staart te zoeken; het geritsel dat hij veroorzaakte stierf langzaam weg, en ze stond verlaten in een volstrekte stilte waaraan alleen de regen nog wat geruis kon toevoegen.

Ze trachtte zich te oriënteren, maar het laboratorium had zich in duister gehuld, en daarmee was het enige baken verdwenen; de sterren, die ze trouwens niet kende, waren al eerder in regen opgegaan. Voor het eerst werd ze zich de ernst en de omvang bewust van het avontuur waarin ze zich had begeven. Ze begon te wanhopen aan de goede afloop, en voelde zich eenzamer dan ooit tevoren. Vertwijfeld nam ze zich voor bij een mislukking Eurozoo de rug toe te keren en in een klooster te gaan of zich te begraven bij een weduwnaar op het platteland. Ze hoorde hem al begerig snuiven, maar het was de nachtwaker die onverwacht naast haar opdoemde. Hij trok haar zonder iets te zeggen met zich mee tot aan de rand van de bosjes, en wees haar op een verlicht voertuig dat onder een zijpoort van het laboratorium stond. ‘Ze zijn aan het filmen,’ fluisterde hij, en hij leidde haar geluidloos naar een uitspringend muurtje waarachter ze ongezien de wagen konden bespieden. Een van de ramen straalde een trillend beeld uit, dat op Anna de indruk maakte van een krater die zachtjes stond te stomen. Af en toe daalden er glinsterende maar toch onduidelijke voorwerpen in neer, die dan na enige tijd weer

werden opgetrokken en door andere vervangen. In die tussenpoos hadden ze wat in het sidderende gat geboord of gekerfd. ‘We zijn te laat,’ mompelde de nachtwaker, en hij trappelde oudergewoonte op de grond. De krater verdween plotseling, als onder een aardverschuiving, en door het raam van de filmwagen keek Anna recht in het starende gezicht van Archie Pelago. Ze schreeuwde het uit en wilde naar voren stormen, maar haar leidsman trok haar met geweld achter het muurtje terug. ‘Is daar iemand?,’ riep een stem, en er klonken aarzelende voetstappen op de stenen. De nachtwaker klemde Anna's hoofd onder zijn arm, om ieder geluid in de kiem te smoren. In de verte achter hen gilde een vogel die uit zijn slaap was opgeschrikt. De man die geroepen had vloekte en sloeg het portier dicht. Langzaam liet de nachtwaker Anna's hoofd los, maar zijn arm bleef op haar schouder liggen. Pelago's gezicht was verdwenen; de camera in het laboratorium streek trillend langs witte kasten en stoelen en kwam tenslotte tot rust op het gesluierde hoofd van een verpleegster. ‘Waar komt dat allemaal vandaan?,’ vroeg Anna, die nog niet begreep wat ze gezien had. De man naast haar zuchtte. ‘Uit de koker van de wetenschap,’ zei hij toen, het woord eerder uitspugend dan uitsprekend. ‘En die afgrond dan?’ ‘In die afgrond wordt Eurozoo begraven,’ zei de nachtwaker pathetisch, en hij sloot zijn claus af met een geluid dat op een snik leek.

Met eenzelfde geluid en vrijwel op hetzelfde ogenblik

ontwaakte Professor Adams uit zijn verdoving. Pelago vroeg hem bevend hoe hij zich voelde, maar de geleerde antwoordde niet. Hij keek even de kring van in het wit geklede mannen rond en sloot toen de ogen weer. ‘Heeft hij ons gezien?,’ vroeg Archie driftig, en hij trok de man onder wiens leiding de operatie was uitgevoerd aan zijn mouw. Het was een kleine dikzak met een buitengewoon groot hoofd, dat hem meer dan zijn naam, Bill Brainy, de roep van een zeer bekwaam hersenchirurg had bezorgd. Zijn experimenten met de transplantatie van hersenweefsel bij de Procyonidae hadden hem beroemd gemaakt, al waren ze niet geslaagd. ‘Natuurlijk heeft hij ons gezien,’ zei hij ongeduldig, en hij liet zich uit zijn jas helpen. ‘Een tikje nerveus, collega?’ Hij ging zitten en nodigde Pelago en de anderen naast zich uit. Twee zusters betrokken de wacht bij de zwaar pompende geleerde, nadat ze hem onder een witte tent aan het oog hadden onttrokken.

Het onderzoek had in de loop van de dag aangetoond dat de hersenfunctie bij Professor Adams naar het onderlijf was afgedaald, zoals hijzelf ook al had geopperd. Brainy, die niet alleen zijn eigen maar ook andermans literatuur kende, sprak van denken met de darmen, waarbij hij de twaalfvingerige voorlopig de belangrijkste systemen in handen gaf. Hij had in de korte tijd dat hij als gasthoogleraar op het laboratorium werkte al zo'n overwicht op de staf gekregen dat niemand een eigen mening naar voren durfde brengen, gesteld dat die bestond.

Alleen Pelago voelde zich onafhankelijk genoeg om te komen aandragen met maag en nieren als mogelijke centra van de zintuigen, ter aanvulling van de geestelijke werkzaamheid der darmen, maar Brainy zweeg laatdunkend en draaide hem, toen hij volhield, de rug toe. Het was ook uitsluitend voor de vorm dat hij aarzelde tussen het lichten van de schedel en het openen van de buik; hij wist precies wat hij wilde, en wat hij wilde was niets anders dan een nieuwe scalp toevoegen aan de tros die al aan zijn gordel hing.

Toch werd het geen eenvoudige trepanatie. Dat begon al met het zoeken naar een middel om de patient in zittende houding te krijgen. Brainy, bekend alweer met de methoden van vreemde volkeren, gaf een klein college over de oude Indianen die de operatie uitvoerden in een manshoge vaas, wat het aandeel van de patiënt betrof althans. Hij betwijfelde echter of er een vaas bestond die een homo ventrulus als Professor Adams zou kunnen bevatten, en overigens gaf hij voor die wijze van opereren geen cent. Na enkele even vermoeiende als vruchteloze pogingen evenwel om de geleerde met de hand op te richten werd het principe van een technisch hulpmiddel, zoals de Indiaanse vaas tenslotte was, nader uitgewerkt, en na lang experimenteren lukte het een van de biologen, die althans enig technisch vernuft bezat, een bestaande mand zodanig om de patient heen te fatsoeneren dat hij als een chiantifles tegen omvallen werd behoed. De moeilijkheden waren toen nog niet geheel overwon-

nen, want al spoedig bleek dat het hoofd van professor Adams niet alleen was verkleind maar ook danig verzakt. Brainy noemde het met zijn voorkeur voor kernachtige omschrijvingen een ijsbergschedel, omdat het grootste deel onzichtbaar was, weggezakt in de romp, tussen sleutelbeen en schouderblad. Maar toen de inhoud eindelijk blootlag was het bekende beeld van de gepelde walnoot toch compleet, en de chirurg gaf superieur glimlachend een anatomisch lesje aan de medewerkers om hem heen, ervoor zorgend dat hij de cameravoerders de gelegenheid gaf hun apparatuur zo nauwkeurig mogelijk in te stellen. Toch misten ze nog haast het moment waarop de feitelijke operatie begon, want Brainy maakte er een sport van dat zo speels mogelijk te laten verlopen. Hij tikte achteloos enkele plekken in de hersenmassa aan, keek daarna verstrooid rond, en begon plotseling met zijn nog lege handen een aantal snijdende bewegingen te maken. Hij deed dat zo suggestief dat het leek alsof hij inderdaad aan het snijden was, en een seconde later had hij ook al een lancet te pakken, uit de lucht gegrepen als het ware, en was hij volop aan het werk. Het regende ineens bevelen, de glimmende instrumenten flitsten heen en weer, assistenten en verpleegsters vlogen af en aan, elkaar nauwelijks de tijd gunnend de beroemde man van dienst te zijn.

Pelago bleef op kleine afstand toekijken. Hij was ondanks al het medische vertoon sceptisch gestemd en kreeg niet de overtuiging dat Brainy iets wezenlijks in

het brein van Professor Adams verrichtte. Het bleef bij een steekspel dat hem eerder gericht leek op effect bij de omstanders dan bij de patiënt. Aan genezing, of zelfs maar aan een experiment van enige waarde, geloofde hij trouwens al niet meer. Hij moest zichzelf toegeven dat de situatie hem uit de hand was gelopen van het ogenblik af dat hij met de chirurg werd geconfronteerd. Brainy had zich na zijn opzienbarende entree met de voederwagen direct van Professor Adams meester gemaakt, en de staf was hem blindelings gevolgd in zijn voorstel nog diezelfde dag tot trepanatie over te gaan. Archies protesten en zijn tegenvoorstel de geleerde eerst tot onderwerp te maken van een zo internationaal mogelijke studie of desnoods een kongres werd verworpen. Brainy gaf hem kortaf te kennen dat hij geen enkel recht kon ontlenen aan het feit dat hij de geleerde in het laboratorium had binnengebracht. Hij had asyl gevraagd en gekregen, en moest zich als ieder ander onderwerpen aan de wetten en gewoonten van zijn nieuwe omgeving. Nog tijdens het jongleren met zijn scharen, klemmen en lancetten zag hij kans Pelago spottende of kwaadaardige blikken toe te werpen, en misschien was het wel uit een behoefte hem volledig te verpletteren dat hij de operatie met een aantal pijlsnelle huzarenstukjes besloot.

‘Wat we dus gezien hebben is het volgende,’ zei hij, toen hij midden in de kring zat. ‘De hersenen zijn aanwezig, zij het iets verplaatst, maar dienen niet langer als zetel van geest en zintuigen. De operatie heeft op dat

punt bevestigd wat het onderzoek al had aangetoond: geen reacties en reflexen meer. Nietwaar, Pelago?' Archie antwoordde er alleen zeker van te zijn dat ze na de ingreep nooit meer zouden terugkeren. Brainy lachte honend, en vroeg hoe het dan te verklaren was dat Professor Adams hem had herkend. 'Heeft hij me herkend?' vroeg Archie gekweld. 'Hij sloot zijn ogen zodra hij je zag,' zei een van de stafleden spottend, tot genoegen van Brainy, die in een overdreven gelach uitbarstte. 'Ga het hem vragen,' riep hij, en hij duwde hem haast van zijn stoel af.

Archie stond op en keerde zich langzaam naar de witte tent in het midden van de zaal, waarbij een van de zusters al in slaap was gevallen. Hij hoorde hoe Brainy achter zijn rug op enthousiaste toon een verhandeling begon over de inwendige migratie van de geheugencellen, zoals zijn vriendin Barbara Humphries die bij de Planaria had veroorzaakt, maar hoewel dat zijn belangstelling had verwijderde hij zich van het in commentaar losbarstende gezelschap. Er was trouwens maar een enkele repliek terzake: Professor Adams hoorde niet tot de Planaria, en Brainy maakte zich schuldig aan een drogrede als hij wilde suggereren dat wat bij de eencelligen lukte ook kans van slagen zou hebben bij een zo gecompliceerd wezen als Professor Adams. Het bulderend gelach dat even later losbrak stuwde hem voort in de richting van de tent, ook al vreesde hij een confrontatie met de geleerde die hem terecht zou kunnen verwij-

ten dat hij de menselijkheid had opgeofferd aan de wetenschappelijke nieuwsgierigheid, erger nog, aan de zucht naar wetenschappelijk succes. Als hij nog tot verwijten in staat was! Pelago begon te trillen over zijn hele lichaam en had het gevoel dat zijn benen langzaam onder hem instortten. Het suisde in zijn oren, en toen het hem plotseling zwart voor de ogen werd verwachtte hij dat hij buiten kennis zou raken. Hij wenste het zelfs. Maar een ogenblik later leidde hij uit de verbaasde en verschrikte kreten om hem heen af dat het symptoom algemeen was. Het licht was uitgevallen, en de hele operatiezaal was in duister gehuld. Onzichtbare gedaanten vlogen al langs hem heen, op zoek waarschijnlijk naar de noodverlichting. Hij deed enkele onzekere stappen en stootte tegen iets aan dat zacht was en ritselde, een van de verpleegsters vermoedelijk. ‘Licht, licht,’ schreeuwde Brainy telkens, en het koor van stafleden riep het hem na. Temidden van het tumult voelde Archie iets als voldoening bij zich opkomen, zonder dat hij zou kunnen zeggen waarom, en het speet hem toen de rode lampjes boven de deuren aangloeiden en de witte bollen van de noodverlichting een voor een begonnen te stralen. Het gehuil dat links en rechts losbrak kon hij pas verklaren toen hij zich naar de plek keerde waar de twee verpleegsters de wacht hielden. Zij lagen bedolven onder de witte tent, en van Professor Adams was geen spoor te bekennen.

14

Tonina had, na het vertrek van Galline, de nacht ook verder wakend doorgebracht. Zij bewoonde een kleine flat waar zij nooit iemand ontving, maar in een stoel of in bed krachten opdeed voor het gevecht dat ze de volgende dag weer zou moeten leveren. Ze hield zichzelf steeds voor dat het leven een strijd was, maar ze zou niet kunnen zeggen waartegen of waarvoor. De onverwachte komst van Galline echter had haar de wapens uit de hand geslagen, en volkomen overrompeld had ze erin toegestemd dat hij binnentrad. Ze liet hem plaatsnemen in een oude leren fauteuil, onder het portret van een man die, afgezien van een scherp gepunte knevel, een treffende gelijkenis met haar vertoonde. Galline merkte op dat ze er over zijn hoofd heen telkens tedere blikken op wierp, voorzover ze die bezat.

Het gesprek liep stroef. Tonina had na haar nederlaag meteen aangekondigd dat ze niets in huis had, geen thee, geen wijn, geen stukje brood, in het midden latend waar ze dan zelf wel van leefde. Ze voelde tegenover Galline verplichtingen, omdat hij haar de voorzittershamer in de hand had geduwd, en het was duidelijk dat hij daarop speculeerde, maar ze was niet van plan hem na zijn intocht ook maar een stap tegemoet te komen. Ze was hem er bovendien niet dankbaar meer voor, omdat alles anders was verlopen dan ze had gehoopt en gewild. Jarenlang had ze onder haar voorschoot het verlangen

gekoesterd eens de staf van Professor Adams te zullen overnemen, en de verwezenlijking daarvan scheen dichterbij dan ooit toen ze de hamersteel omklemde. Maar het leek wel of hij in haar hand was vermolmd; wat ze van die eerste dag overhield was een vergruisd ideaal, en dat stemde wanhopiger dan een niet bereikt of zelfs misschien onbereikbaar. Wat fel knaagde was de herinnering aan haar smadelijke aftocht, samen met Galline en Geier, onder de bedreiging van Pelago's geweer; de Doppeldoktor had naderhand nog zo kunnen afgeven op het verouderde type, hij was er nog eerder dan de beslist niet manhaftige Galline voor op de loop gegaan, en geen van beiden had er ook maar aan gedacht haar aftocht te dekken. Dan was er het beschuldigende artikel van Rex dat haar het been in de schoenen schoof, al dan niet door Galline aangereikt. En tenslotte: de demoraliserende ironie van Bibi en haar immorele geflirt met de volstrekt houdingloze De Braekeleer. Het gedrag van die twee had haar verlamd, en als ze zich voorstelde hoe hij zijn onfrisse hoofd met die hele verwarde inhoud eenmaal tegen haar allesbelovende borsten zou drukken, dan zou ze alleen nog tot actie willen overgaan om dat hoofd onder haar hamer te verpletteren.

De gevoelens die Tonina bezielden speelden zich openlijk op haar toch tamelijk gesloten gezicht af, en Galline zocht naar een woord dat enige ontspanning teweeg kon brengen. ‘Ten eerste,’ zei hij, ‘heb je de krant gelezen?’ Ze schudde het hoofd, nauwelijks horend wat hij vroeg.

Hij haalde een exemplaar van de Eurannale uit zijn zak en sloeg het voor haar open. Ze veinsde het voor de eerste maal te zien en boog zich erover heen. ‘Rex moet voor de leeuwen worden geworpen,’ zei ze al na de eerste regel, en hij antwoordde dat hij het geheel met haar eens was, al zou hij hem liever aan de gieren hebben gelaten. Tonina las de hele kolom uit, wenste de schrijver bij iedere alinea een nieuwe dood toe, en begon daarna aan de tweede. Galline zette zijn bril af en begon de ouwel te poetsen, erop vertrouwend dat ze haar hoofd niet zou opheffen, maar toen hij zijn oog op haar richtte keek ze hem verrast aan. Ze glimlachte zelfs. Hij haastte zich de bril weer op te zetten en draaide zijn hoofd geergerd van haar weg. ‘Mijn vader droeg een snor,’ zei ze, ‘om een litteken te verbergen. Ik was de enige die het wist.’ Galline vroeg zich nijdig af hoe intiem de oude wel met de moeder moest zijn geweest als de dochter het alleenrecht had op de inzage van zulke dessous, maar hij liet het onderwerp rusten en vroeg haar op de man af of ze begreep waarom hij in haar kluis was doorgedrongen. Ze lachte nerveus en stond op om, zoals ze aankondigde, te gaan kijken of er toch misschien niet ergens in huis een flesje wijn verstopt was. Hij hoorde haar kasten openen en sluiten, alsof ze zich de plaats werkelijk niet meer kon herinneren.

Hij bekeek het portret van de vader van dichtbij. In een hoek van de lijst stak een bosje bleke immortellen, waaruit hij afleidde dat de man tenminste gestorven moest

zijn. Een kleine foto in de andere hoek bracht een toreador in beeld die een stier doodde, een zonnig plaatje dat met vaste hand was geschoten. Galline glimlachte, zo goed en zo kwaad als het ging want hij deed het zelden, en vatte het dier meteen bij de horens toen Tonina weer binnentrad, een fles in iedere hand. ‘Zo vader zo dochter,’ zei hij, terwijl hij met een vaag gebaar naar het portret wees. Ze zette zwijgend de flessen op tafel en haalde de glazen uit de kast. ‘Hielden jullie van stierenvechten?’ Ze had de glazen opgewreven en zette ze neer. ‘Toreador en stier,’ zei Galline peinzend, ‘dag en nacht, man en vrouw.’ Tonina vroeg hem een van de flessen te openen en overhandigde hem een zakmes waaruit een kurketrekker stak. ‘De unicorn,’ zei Galline, ‘symbool van de kuisheid,’ en hij richtte hem speels op Tonina's borst. Ze toonde zich niet verrast of gekwetst. ‘De stier heeft een belangrijke rol in mijn leven gespeeld,’ zei ze ernstig. ‘Ik eerbiedig ten eerste ieder geloof,’ antwoordde Galline, ‘ook de tauromagie, maar ik ben er ten tweede geen aanhanger van.’ Ze klonken en ledigden het eerste glas zonder veel woorden. ‘Uitstekend,’ zei Galline, onderzocht het tweede tegen het lamplicht op helderheid en legde bij het derde zijn benen op de vensterbank. ‘De stier als totem,’ zei hij, ‘als symbool, daar is niets tegen. De omnipotente, nietwaar, al mogen we in dit verband de beer niet veronachtzamen. De heer evenmin trouwens, maar dat is ten derde, en dat gaat op dit ogenblik iets te ver misschien. Hoewel, je kunt zo'n

symboliek niet ver genoeg uitstrekken.' Tonina antwoordde zachtmoedig dat het inderdaad verleidelijk was, maar dat het in haar geval gevaarlijk was gebleken, en dat ze gemeend had er een deel van te moeten terugdringen, verdringen misschien wel. 'En je vader?,' vroeg Galline, terwijl hij de tweede fles tussen zijn benen trok. 'Mijn vader en de toreador zijn een en dezelfde,' zei Tonina, en ze hief haar blik vrijwel ten hemel. 'Dan zou hij met de stier van Adams al bijzonder weinig moeite hebben gehad,' zei Galline, en hij beantwoordde haar verwonderde vraag met een uitvoerige uiteenzetting, waaruit een gedachtenwisseling ontstond die tot diep in de nacht voortduurde. Hij vergat helemaal haar in te lichten over de ontvoering van de geleerde, die hij trouwens maar bij geruchte had vernomen, van de volslagen onbetrouwbare hoofdportier nog wel.

Na het kameraadschappelijke afscheid kon Tonina de slaap niet meer vinden. Ze liep rusteloos haar kleine flat op en neer, at en dronk zonder te weten wat ze tot zich nam, kuste het portret zo onstuimig dat het haar zelf verschrikte, en keek wenend toe hoe de zon opging. Ze was de eerste in het hele gebouw die een bad nam en de eerste die met de lift afdaalde om op weg te gaan naar haar werk.

15

Een kleine vastberaden groep nieuwsgierigen had zich

voor dag en dauw bij de toegangshekken van Eurozoo opgesteld, alsof Rex zijn lezers koopjes had beloofd. Tonina glipte ongemerkt een verborgen zijpoortje binnen en ontketende een gebrul toen zij het brede pad achter de hekken overstak. De menigte zag zich het begeerde artikel blijkbaar al ontgaan. Enkele vrouwen hesen zich aan de spijlen omhoog, maar de verschijning van de onhoorbaar aansluipende Lahrs was voldoende om hen weer aan het zakken te krijgen, en de enige weerspannige werd door de omstanders juichend naar beneden getrokken.

In de portiersloge trof Tonina een Beck aan die giftiger was dan ooit. De stank benam haar bijna de adem, en ze bleef tijdens het gesprek met een been buiten de deur staan, het gejoel van het publiek trotserend. Ze voelde zich moe en misselijk. Beck lichtte haar snuivend en knarsetandend in over de verdwijning van Professor Adams, wiens gangen door de doofstomme en onhoorbare Lahrs tot aan de operatiezaal waren nagegaan. De medeplichtigheid van Pelago was bij diezelfde gelegenheid aangetoond. Dat kon nog niet worden gezegd van zijn vrouw Anna, maar hij was ervan overtuigd dat zij de zweibuik was gevolgd, en als zij in het laboratorium niet was omgebracht zou hij het eigenhandig doen zodra ze zich weer aan hem durfde te vertonen. Een derde verdwijning gold de hoofdredacteur van de Eurannale; hij nam aan dat zijn uitgelezen artikelen over de smeerboel in Eurozooi hem in de klauwen van zekere aasgie-

ren en jakhalzen hadden gedreven. Het zou haar wel niet verbazen als hij de aflevering van het ochtendblad en de nieuwe dag met ongeduld tegemoetzag.

Tonina haastte zich naar de directiekamer, nog maar half overtuigd, maar zij vond de rustbank inderdaad onbeslapen. Anna's gestikte dekens lagen in wanorde op de grond, alsof Professor Adams in grote haast was verrezen en vertrokken. De voorraad flessen die Galline en Geier hadden binnengereden was nog voltallig, de valse bloemenhulde stond er even fris bij als de vorige dag, maar de versiering van de Struthio was verflenst, en dat stak haar, omdat zij die zelf had aangebracht. Ze stampvoette, maar het klonk niet van harte, omdat ze zich niet geheel kon onttrekken aan de beklemming die de dode vogel met zijn verlepte opsmuk op het vertrek wist over te dragen. Na een korte aarzeling pakte ze hem op en versjouwde hem naar het kleine zijkamertje; ze werd vrijwel onder het dier bedolven en moest zich naderhand krachtig ontdoen van de veren die het verloren had. Geprikkeld opende ze de deur van de geheime gang die op haar eigen kamer uitkwam, en pas daar keerde iets van haar oude strijdvaardigheid terug. Ze greep de telefoon en draaide het privénummer van Galline. Zijn huishoudster, een beschilderde teef die de oude christenhond ook na zijn afscheiding trouw was gebleven, antwoordde jankend dat haar meester het huis de vorige avond had verlaten en nog niet was teruggekeerd. De koude oorlogsweduwe deelde haar op ijzige toon

hetzelfde mee omtrent de Doppeldoktor en zijn illustere vriend. Tonina besefte pas na het gesprek dat Popone werd bedoeld. Ze herinnerde zich met tegenzin de plotselinge verbroedering tussen de twee mannen, die haar en Galline op hun beurt tot elkaar had gedreven. Het besprokene van de afgelopen nacht op haar flat was niet meer uit te wissen, maar het verzwegene (de verdwijning van de geleerde) nog minder; ze nam zich voor wraak te nemen door Galline de stier van Adams op het meest ongelegen ogenblik onder de neus te wrijven, en dat ogenblik was niet ver meer.

Ze griste oudergewoonte haar voorschoot van de haak en bond het zich voor. Het kon haar de schaamte om de wijze waarop ze zich tegenover die dief in de nacht had laten gaan niet doen vergeten, maar het sterkte haar. Ze keek grimmig naar buiten, voorbereid op de deprimerende aanblik van de lege muziektent en, door het verroeste hekwerk heen, het verlaten terras van het restaurant. Maar tot haar verrassing lag aan een van de tafeltjes een man te slapen. Zijn hoofd rustte op het ijzeren blad en zijn handen hingen aan zijn bungelende armen tot vlak boven de grond. Een troepje kleine vogels tripte om hem heen, mussen of mezen, in elk geval exemplaren die niet tot de levende have van Eurozoo behoorden. Dat stelde Tonina gerust, maar de aanwezigheid van de slaper, van de dode misschien wel, maakte haar angstig. Het kon een vergeten bezoeker van de vorige dag zijn, maar ook een journalist die zichzelf een onschuldig aan-

zien wilde geven, of een binnengedrongen lid van de meute achter het hek. Ze belde Beck op, en zag hem tot haar voldoening even later het grasveld oversteken, met Lahrs op de hielen. Hij tikte de man op de schouder, schudde hem heen en weer en trok hem tenslotte aan zijn hoofd overeind. Tonina opende het raam en riep dat ze hem moesten binnenbrengen, dood of levend. Terwijl ze met hem kwamen aanzeulen schreeuwde Beck dat ze drie keer mocht raden, maar ze had hem al herkend. Het was Rex. Zoals hij tussen de twee dragers inhing leek hij een aangeschoten dier, groot maar machteloos, en Tonina kon een gevoel van leedvermaak niet onderdrukken. Ze verzocht Beck nog even te blijven staan, greep vliegensvlug een kleine camera uit haar bureau en fotografeerde de grijnzende mannen met hun buit. Daarna legden ze hem onder haar raam in het natte gras. Beck wees naar een plek geronnen bloed op Rex' hoofd. ‘Poging tot moord,’ zei hij verlekkerd, ‘als het geen moord is.’ Hij knipte met zijn vingers; Lahrs slingerde de hoofdredacteur zonder enige moeite over zijn schouder, waar hij dubbelgevouwen bleef hangen, en droeg hem de hoek van het gebouw om.

In de kamer van Professor Adams werd hij op de rustbank gelegd. Tonina nam een van de flessen, en terwijl Beck kwijlend Rex' kaken vaneentrok liet ze een straaltje naar binnen lopen. Het kostte zeker twee volle maatjes eer hij de ogen opsloeg, maar toen was hij ook zo wakker dat hij de ene vloek na de andere uitbraakte. Hij

brulde Tonina toe dat hij Eurozoo met de grond gelijk zou maken, als zijn krant dat tenminste nog niet had gedaan. Wankelend liep hij naar de telefoon, om zich daarvan te vergewissen of alsnog de opdracht te geven, maar een duizeling beving hem en hij viel terug op de bank. Door het open raam klonk een veelstemmig gejoel, alsof hij werd uitgejouwd, maar Beck beschouwde het eerder als een strijdkreet van de menigte achter het hek en stuurde Lahrs naar buiten. Toen het lawaai toenam verliet hij eveneens het vertrek, met duidelijke tegenzin overigens.

Tonina bekeek de hoofdredacteur met klinische belangstelling. Hij bood een deerniswekkende aanblik, maar haar voorschoot bleek opnieuw sterk en ondoordringbaar. Naast de wond op zijn schedel liepen nog wat krassen en vegen, een vergeefse poging om het letsel uit te wissen, en zijn kleren zagen eruit of hij de hele nacht in de goot had gelegen. Het was moeilijk in die man de gevreesde leider van de Eurannale te herkennen, de journalist die het gewaagd had haar te vergelijken met een hond die een been had weggegrist, en toen hij voor de tweede maal de ogen opsloeg werd het er niet makkelijker op. Hij keek haar vreesachtig aan, alsof hij een pak slaag verwachtte, en begon hevig te trillen. In een poging zichzelf te vermannen greep hij zijn schedel beet bij het restant grijs haar in zijn nek, en trok hem krachtig achterover. ‘Verschrikkelijk om te zien,’ mompelde hij, de blik op de zoldering gericht, maar uit het vervolg van

zijn toespraak bleek dat hij Professor Adams op het oog had. Hij gunde Tonina de primeur van zijn nachtelijk verblijf met het wezen dat hij wel voor de geleerde had moeten aanzien. Na eerst bewusteloos te zijn geslagen door een onbekende dader, die hij samen met een eveneens onbekende vrouw in Eurozoo op zekere handelingen had betrapt, was hij ontwaakt in een stinkend hok dat, naar hij uit de nog verse uitwerpselen had kunnen lezen, pas kort tevoren door de bewoner was verlaten. Hij lag op wat stro, op een haar na in de kribbe zelfs, met om hem heen niets dan duisternis en verlatenheid. Van de drie koningen die hem na uren van martelende onzekerheid hun cadeaus kwamen aanbieden had hij in het licht van een lantaarn alleen de perfide Pelago herkend, en dat nog maar nauwelijks, want de man zag eruit als een geest. De lantaarndrager, een onbekende man in een donker uniform, was waarschijnlijk dezelfde die de aanslag op hem had gepleegd, en in het gezelschap van die twee bevond zich een handlangster die zich niet zonder welbehagen liet aanspreken met Anna. ‘De vrouw van Beck,’ zei Tonina, minder uit een behoefte aan volledigheid dan wel om de absurditeit aan te tonen van een huwelijk waarin de vrouw zich keerde tegen wat de man binnenliet. Rex hoorde ervan op, maar de nieuwswaarde was hem toch te gering om erbij stil te staan, en hij leunde, gedeeltelijk ontspannen alweer, achterover om een artikel te dicteren onder de kapitale kop: Nacht met het monster van Eurozoo. ‘Een kop die

omgekeerd evenredig is aan die van het monster in kwestie,' zei hij schertsend, maar de lach bestierf hem op het gezicht toen uit de tuin een gehuil opsteeg alsof alle dieren uit de hel waren losgebroken. Tonina snelde naar het raam en zag met ontzetting hoe een ordeloze troep mannen en vrouwen koers zette in de richting van het laboratorium, achtervolgd of opgejaagd door een krijsende Beck en een woest gebarende Lahrs. Vermoedelijk zat er enig systeem in die wanorde, want van de tegenovergestelde kant naderde dreigend een groep oppassers, uitgerust met harken en hooivorken, kennelijk in beweging gebracht om de gillende menigte de pas af te snijden. 'We zullen ze leren,' siste Tonina, en ze zag met voldoening toe hoe de in het nauw gebrachte kudde radeloos omzwenkte en op de muziektent toestormde, alsof het hun laatste redplaats was. Lahrs, die hen in die waan wilde laten, had het toegangshekje al opengezet en joeg hen naar binnen, terwijl Beck, grommend en dravend als een herdershond, de struikelende achterblijvers tot spoed aanzette.

Tonina sloot tevreden het raam en draaide zich om, bereid Rex verder aan te horen, maar hij was achter haar rug op haar bureau geklommen, de telefoon in de hand, en stond in uiterste opwinding een verslag door te geven van wat zich in de tuin afspeelde. Ze zag geen kans hem van zijn plaats te krijgen, die hij trappend naar haar grijpende handen verdedigde, en ze moest machteloos de hele journalistieke litanie over zich heen laten gaan van

vrijheidsberoving, internationaal wanbeheer, ten hemel schreiende misstanden op het ontmoetingsvlak tussen mens en dier, met als climax een pleidooi voor de instelling van een zo breed mogelijke beheerscommissie, inclusief de ook nu weer onmisbaar gebleken gezond denkende, voelende en handelende middenstand. ‘Vergeet de huisvrouwen niet,’ riep Tonina sarcastisch, maar hij hoorde haar niet en begon aan een cursiefje, zoals hij in de hoorn brulde, van onze speciale verslaggever. Met zijn arm in de lucht, alsof het zich daar allemaal had afgespeeld, beschreef hij het heldhaftige gedrag van de hoofdredacteur, die zich in een kooi met het monster van Eurozoo had laten opsluiten om het in zijn doen en laten van nabij te kunnen gadeslaan, ten behoeve van de lezers die recht hadden op een juiste voorlichting. ‘Liever bereid te sterven dan zijn plicht te verzuimen,’ schreeuwde hij, ‘observeerde en noteerde hij, terwijl het dier, dat eens de briljante geleerde was, hem langzaam naderde met niet te miskennen bedoelingen. En het wonder voltrok zich. De kalmte en de vanzelfsprekendheid waarmee onze hoofdredacteur zijn taak uitvoerde miste na een confrontatie op leven en dood zijn uitwerking op het monster niet. Wie weet werd het zich plotseling zijn eigen menselijke verleden bewust. In elk geval, het retireerde en trok zich mokkend in een hoek van zijn kooi terug. Opnieuw had de mens over het dier gezegevierd!’ ‘En de journalist over de mens,’ zei Tonina, toen hij weer op de grond stond. Hij sloeg zijn kle-

ren af en antwoordde dat zij een blik in de journalistieke keuken had mogen slaan op het moment dat daar een extra editie werd bereid die zeer vermoedelijk geschiedenis zou maken. ‘Dankzij het veelgesmade Eurozoo,’ zei ze. ‘In uw persoon zelfs,’ antwoordde hij, haar opnieuw het bevochten been voorhoudend. Een ogenblik beving haar de lust het in zijn grijnzende mond terug te stoppen, maar ze hield het bij zich, ging zo beheerst mogelijk zitten en legde het naast het fototoestel op haar voorschoot. ‘Een begeleidende foto zou de historie geen kwaad doen,’ zei ze, terwijl ze de camera zachtjes streelde. Hij keek haar ongelovig aan, en ze bespeurde iets onderdanigs in zijn stem toen hij vroeg wat ze bedoelde. ‘Een foto van de held in zijn ware gedaante,’ zei ze, en ze overtrof zichzelf in de exactheid waarmee ze beschreef wat ze gezien en gefotografeerd had. Ze liet het toestel zachtjes aan het riempje heen en weer schommelen, en volgde geamuseerd de strijd die zich op zijn gezicht aftekende. ‘Wat is het je waard?,’ vroeg hij snauwend, alsof hij tegen een man sprak. ‘Mijn naam in de Eurannale,’ zei ze langzaam en duidelijk, ‘in verband met de opvolging van Adams.’ Hij sprong op en liep vloekend en stampend het vertrek op en neer. Tonina draaide rustig de film uit de camera, stak hem in de zak van haar voorschoot, en voorzag het toestel van een nieuwe. ‘Je zult het hebben,’ zei Rex.

In het geschreeuw en gejammer buiten het raam mengden zich nu ook de kreten van de opgeschrikte dieren.

Tonina liet een heersersblik over kooien en hokken dwalen, en wendde zich naar de deur. Met de allure van een dierentemmer betrad ze, in gezelschap van een verbeten Rex, de tuin om zich naar de nieuwe verblijfplaats van Professor Adams te begeven. Bij de muziektent gekomen zag ze glimlachend toe hoe de hoofdredacteur haar camera hief en afdrukte op het moment dat een dolgeworden Lahrs als laatste man zijn gehate superieur naar binnen schopte, waar hij met een oplaaiend gebrul werd ontvangen. Ze maakte zich over Becks lot geen enkele illusie; hij zou worden gelyncht, en dat was dan waarschijnlijk zijn gerechte straf. Ze beloonde Lahrs met een licht hoofdknikje, en sloeg het pad in dat uitkwam op het hok waarin de verslagen Rex zulke heroische uren had doorgebracht.

16

Eurozoo lag er weer vredig bij toen de afgevaardigden op het afgesproken uur de vergaderzaal betraden, iedereen met zijn eigen dier op zak. De wandeling langs de kooien, die Tonina tijdens de vorige zitting had voorgesteld, zou niets meer opleveren, als hij al gehouden werd. De verdwijning van Professor Adams vormde het belangrijkste agendapunt, en dat was gehuld in een mysterieus waas dat op zijn vroegst pas na uren vergaderen zou optrekken. Behalve Tonina verkeerden allen

nog in de mening dat de geleerde zich in het laboratorium bevond, en Galline had na zijn vergeefse nachtelijke strooptocht een voorraadje bommen en granaten aangemaakt die in het onvermijdelijke gevecht om de uitlevering van de ongelukkige tot ontploffing konden worden gebracht. Hij zou dat overigens aan de anderen moeten overlaten, want in het vuur van zijn helse experimenten was zijn ouwel gesprongen, en de zwarte lap waarmee hij zijn oogholte had afgedekt verminderde zijn strijdvaardigheid in belangrijke mate. Popone, in een buitengewoon modieus pak gestoken, en de radiodragende Geier waren pas door het ochtendblad op de hoogte gesteld van de ontvoering, maar het maakte weinig indruk; ze droegen de zogende wolf tussen zich in en bespraken fluisterend nog even de punten die de oude voedster naar de overwinning moesten leiden. De Doppeldoktor zocht intussen koortsachtig naar een station met wapenklang, ditmaal eerder om Popones aandeel in de gedachtenwisseling te overstemmen dan uit pure liefde voor de muziek. De Braekeleer zat er met knipperende ogen bij, inderdaad als een vleermuis die in het daglicht is gehaald, en toen Bibi even later in een strakke broek haar entree maakte haastte hij zich haar met een piepend stemmetje te begroeten, alsof hij een uur geleden niet tussen diezelfde benen om zijn bevrijding had gesmeekt. Ze strafte hem af met een harde lach en ging naast de verbouwereerde Popone zitten. Het wachten was op Tonina. Ze meldde zich telefonisch

en verzocht Galline, die de hoorn opnam, met het gezelschap naar de directiekamer te komen. Daar troffen ze haar aan in de strakgesneden wapenrusting van de zwarte tailormade, en op een pas afstand stond Archie Pelago met een liniaal in zijn hand, alsof hij haar juist de maat genomen had. Er viel een korte stilte, die Bibi tenslotte verbrak met het verrast uitroepen van zijn naam. Tonina prees haar om haar vermogen tot herkenning en nodigde de afgevaardigden uit verder binnen te treden. Ze had enkele gemakkelijke stoelen losjes in het vertrek gegroepeerd, maar met hun zitting gericht naar het bureau van Professor Adams, waarachter ze zelf plaatsnam. De rustbank, bedekt met een wollen kleed, was onder het raam geschoven. Op de plaats van de verdwenen vogel stond een ezel met een schoolbord, waarop iemand, Archie vermoedelijk, het begin van een plattegrond had getekend. Galline ging er vlak voor staan, tastte de lijnen met zijn ene oog af en veegde ze met zijn mouw uit. ‘Ik wil graag met een schone lei beginnen,’ zei hij. Tonina antwoordde dat het in zijn geval moeilijk zou zijn, maar ging er verder niet op in en verklaarde de bijeenkomst voor geopend. ‘Ik bedoel, en dat is dan ten tweede,’ zei Galline verbeten, ‘dat ik geen prijs stel op de aanwezigheid van Pelago.’ Archie keek hem onbewogen aan en zweeg; hij had nog geen woord gezegd en ook in zijn houding op niets en niemand gereageerd, zelfs niet op de aanraking van Bibi die naast hem op de bank was gaan zitten. Alleen legde hij af en toe met een

nerveus gebaar de liniaal over zijn ogen of tegen zijn voorhoofd, alsof hij wilde nagaan dat wat hij gezien en verwerkt had nog klopte met aardse maten. ‘Pelago is hier niet als stemgerechtigd lid,’ zei Tonina, ‘maar als boodschapper. Wat hij te zeggen heeft gaat ons allemaal aan.’ ‘Functioneren wij als koor?,’ vroeg Popone, en hij hief een geweeklaag aan dat nog het meest leek op het gehuil van een wolf. Geier bracht hem met een korte tik van zijn haak tot zwijgen, bevreesd dat hun favoriet voortijdig herkend zou worden. ‘Wij functioneren helemaal niet meer,’ mompelde De Braekeleer, maar Bibi riep hem toe dat hij alleen voor zichzelf sprak en dat wat haar betrof Archie mocht losbranden. Tonina wierp haar een giftige blik toe en plaatste de bijdrage van Pelago als inleiding tot het eerste punt, de verdwijning van Professor Adams, op de agenda. Galline betastte met trillende hand de zwarte lap en deed er het zwijgen toe. Daardoor aangemoedigd vroeg Tonina op blijde toon of de afgevaardigden de afgelopen avond en nacht aangenaam hadden besteed, en of met name het centrale onderwerp, de nieuwe eenheidsmunt, nog punt van gesprek of overweging was geweest. ‘Ik heb geslapen als een rhinoceros,’ zei Bibi met een geeuw, maar toen Galline haar dreigend zijn gezicht toekeerde maakte ze er een lach van, en zei dat ze zich vergiste en een os bedoelde, of een stier, dat was haar om het even. Tonina schoof onrustig in Professor Adams' bureaustoel heen en weer, en was zichtbaar verheugd met Geiers zure op-

merking dat het, om tot het centrale onderwerp te komen, blijkbaar onvermijdelijk was om zich door de pudding van boodschapper Pelago heen te vreten, en dat het de hoogste tijd werd om de eerste beet te nemen. ‘Aan tafel!,’ riep Popone daverend, en hij bond zich een denkbeeldig servet voor. Tonina riep hem tot de orde en gaf het woord aan Pelago. ‘De grote ontvoerder en verleider,’ zei Bibi aanhalig, en Archie haakte voor het eerst op een opmerking in door openlijk te erkennen dat hij Professor Adams inderdaad tot ontvoering had verleid, toegevend aan een tegenstrijdige combinatie van wetenschappelijke overtuiging en nationale eerzucht. ‘Waarom tegenstrijdig?,’ vroeg Geier agressief. Galline voegde hem, voordat Archie kon antwoorden, toe dat de Doppeldoktor met zo'n vraag eens te meer bewees niet in een instelling als Eurozoo te passen, waarop Geier zijn aartsvijand de met verraad beladen voederwagen nog eens voor de voeten reed. ‘Het is op die wagen,’ zei Archie met moeite, ‘dat ik Professor Adams naar het laboratorium heb gereden, in de hoop de wetenschap en mijn land met de aanbieding van die zoologische primeur een dienst te bewijzen.’ Hij zweeg even en zuchtte. ‘Zegt de naam Brainy u iets?,’ vroeg hij toen. Galline en Geier begonnen honend te lachen, eindelijk eensgezind, en Popone stemde er bulderend mee in, omdat hij meende onder die naam een onhandige vervalser van bankbiljetten te signaleren. ‘Een charlatan,’ riep hij, ‘een man zonder hersens.’ Archie verze-

kerde de aanwezigen dat het laboratorium er anders over dacht, en dat Brainy er werd vereerd als een god die dagelijks met levende offers moest worden tevredengesteld. Professor Adams was zo bezien een bizonder vet hapje dat de aangebedene op zijn uitdrukkelijke wens persoonlijk wilde bereiden. ‘Ik protesteer,’ riep Galline bevend, zonder duidelijk te maken waartegen; een vermoedelijke poging daartoe werd door een plagerig kreetje van Bibi in de kiem gesmoord. Tonina wees hem met de steel van haar hamer terecht en knikte Pelago aanmoedigend toe. ‘Het stond gelijk met sectie op een levende,’ zei Archie gesmoord, ‘en dat Professor Adams nog leeft is uitsluitend te danken aan de ingreep van een dappere vrouw, die ik, alweer omwille van de wetenschap, bedrogen had.’ Tonina kuchte, alsof hij haar tot slachtoffer had gemaakt, en verschikte iets aan de revers van haar jasje. ‘Een dergelijke lust tot schuld belijden is niet essentieel en de mens onwaardig,’ zei De Braekeleer uit de diepte van zijn armstoel. ‘Wie is die vrouw?’ ‘Namen zijn evenmin essentieel,’ zei Tonina vinnig, maar Pelago maakte een verontschuldigend gebaar in haar richting en spelde langzaam Anna's naam, iedere letter met een decimaal op zijn liniaal aanwijzend. ‘Zij heeft, samen met de nachtwaker, de geleerde aan Brainy's beulshanden onttrokken en weer naar Eurozoo teruggebracht.’ ‘Daar heb je dan je twee nachtelijke indringers,’ riep Galline Bibi toe, en hij richtte twee gespreide vingers op Popone en Geier. ‘Liever niet,’ zei

ze koel, en ze trok de trillende Archie met zachte hand naast zich op de bank. De Braekeleer mompelde dat de tweede sexe bezig was de eerste te overvleugelen, en dat de tijd van het Europese matriarchaat nabij was, de moedermaagd in het vaandel, tenzij de Essentieleer bredere ingang vond. ‘In de gestalte van de bidsprinkhaan,’ zei Galline honend, en voor het eerst oogstte hij succes bij Bibi.

Er trad even een ontspanning in, waarin de afgevaardigden de gelegenheid kregen zich nog iets dieper in hun stellingen in te graven. Tonina belde om koffie en rookgerei, en keek tevreden glimlachend naar buiten. Eurozoo leek een paradijs waar de mens uit verdreven was. In werkelijkheid had de dood van Beck, in het harnas gestorven, de woede van de indringers bekoeld en hen, na een toespraak van Rex, naar huis doen terugkeren. Lahrs, die niet spreken kon maar wel schrijven, had op haar bevel een bord op het hek gehangen met de mededeling dat de tuin deze dag wegens sterfgeval gesloten was maar de volgende gratis toegankelijk. De muziektent vertoonde voor de ingewijde nog enkele sporen van geweld, maar die zouden binnenkort verdwijnen, als haar plannen voor de grote verbouwing werden uitgevoerd. Zij nam zich voor die, nadat Galline er op het bord de eerste sporen van had uitgewist, niet meer ter sprake te brengen, maar ontwerp en uitvoering in eigen hand te houden, zonder verdere assistentie van de nog altijd weifelmoedige Pelago. Tenslotte kon niemand,

zelfs de oudste rot in het vak niet, bogen op enige ervaring in het verzorgen en onderbrengen van een zoologische zeldzaamheid als Professor Adams, en zij hoefde daarvoor dus bij niemand in de leer te gaan. Haar lange omgang met de geleerde, haar kennis van zijn positieve en negatieve eigenschappen, verleende haar zelfs een voorsprong, en ze was niet bereid die ten behoeve van wie ook op te geven. In elk geval zou niemand een betere plaats voor zijn nieuwe verblijf kunnen aanwijzen dan juist die centraal gelegen en voor de directievleugel zichtbare muziektent.

Becks favoriete dienster reed wenend de koffie binnen. De dood van de hoofdportier had haar in het zwart gestoken, maar zelfs in die dracht kon ze haar royale billen niet klein krijgen. Popone bekeek ze met welgevallen, en stelde zich een ogenblik voor hoe ze het in zijn eigen land zouden doen, waar op dat gebied een aanzienlijk tekort bestond. ‘Waarom is ze bedroefd?,’ vroeg hij toen ze weg was. Tonina vertelde in sobere bewoordingen dat Beck in de strijd tegen de horde was gevallen, en dat zij het lagere personeel opdracht had gegeven zich daarbij in kleding en gedrag aan te passen. ‘Opgedragen, jij?,’ vroeg Galline, en hij keek de kring rond, op zoek naar bijval. ‘Iemand moest het doen,’ antwoordde Tonina rustig, ‘en ik was het eerst op de hoogte. Misschien kunnen we een korte stilte in acht nemen?’ Geier was van mening dat het al te lang stil was geweest, en informeerde op snerpende toon of de pudding eindelijk op

was. ‘Een hapje nog,’ zei Pelago vriendelijk. ‘Je herinnert je misschien het Baweanhert nog wel?’ Geier slikte moeilijk en zweeg. ‘In het hok van dat zo zinneloos gestorven dier bevindt zich nu Professor Adams, toevertrouwd aan de zorgen van de onvolprezen Anna.’ ‘Het ene unicum is nauwelijks verloren gegaan, of ziedaar,’ zei Galline met een wegwerpend gebaar. ‘De vraag is onder wiens zorgen hij nu valt.’ Hij loerde naar Geier, maar die sloeg in gebukte houding zijn haak om zijn houten been, als een sikkel om een korenschoof, en trok het langzaam naar zich toe. ‘Nemen we stilzwijgend aan,’ vroeg Bibi met heldere stem, ‘dat Professor Adams niet langer als mens wordt beschouwd?’ Ze keek langzaam de kring rond. ‘Enfant terrible,’ zei Galline niet zonder vertedering, toen haar blik de zijne ontmoette. ‘Dat is een vraag voor de geleerden,’ schetterde Geier, en hij liet zijn been met een klap op de grond vallen. ‘Ga je gang, Doppeldoktor,’ zei Pelago, maar de ander zweeg opnieuw.

Tonina stelde voor in de geest van Professor Adams te handelen en hem althans ter vergadering te laten rusten. De tocht langs de kooien, die nu ieder ogenblik kon beginnen, zou de afgevaardigden de gelegenheid geven hem in ogenschouw te nemen en aan een nader oordeel te onderwerpen. Intussen bleef ze nieuwsgierig naar wat de afgelopen avond en nacht aan denkbeelden voor de nieuwe munt hadden opgeleverd. ‘Laten we gaan,’ zei Galline en hij stond met een ruk op. Tonina keek hem

aan met wat ze aan vrolijkheid bezat en antwoordde, met een wijsvinger tegen haar neus, dat ze hem ervan verdacht al een keus gedaan te hebben. Hij zweeg, en iedereen met hem. ‘Voor we dan opstappen,’ zei Tonina, ‘wil ik meedelen dat de favoriet van Professor Adams de stier was, en ik voel mij verplicht mij in mijn keus daaraan te onderwerpen.’ ‘En dat zomaar open en bloot!,’ riep Galline, terwijl hij een obsceen gebaar maakte dat zijn woorden op weerzinwekkende wijze verduidelijkte. Popone plaatste zich midden in het vertrek en schreeuwde Galline als man van eer toe dat zijn gedrag als loot van de romaanse stam niet kon reiken aan de zo dikwijls ten onrechte gesmade omgangsvormen van het germaanse adelaarsgeslacht, waarvan een, zij het gekortwiekt, lid zich toevallig in dezelfde kamer bevond. ‘Toevallig?,’ vroeg De Braekeleer, die onverwacht van zich deed horen. ‘En als phoenix uit zijn as herrezen,’ besloot Popone, de interruptie negerend. ‘De as van Rome tot Berlijn,’ zei De Braekeleer met al even onverwachte vurigheid, maar daarna doofde hij ook uit en zakte langzaam in zijn stoel terug. Galline voegde hem niettemin nog toe dat hij niet van zijn bondgenootschap gediend was zolang hij weigerde de gallische zaak metterdaad te steunen. ‘Ik wijs erop,’ zei Tonina, ‘dat het hier om de Europese zaak gaat.’ ‘Twee dingen,’ repliceerde Galline, ‘die samen een en hetzelfde zijn.’ Een tweestemmig gehuil van Popone en Geier steeg op, en zij wierpen zonder aarzelen de wolf in het strijdperk, de

zogende moeder wier liefderijke tepels de bakermat hadden gespreid van een Europese beschaving waartoe ook Galline moest worden gerekend, al zou zij beter hebben gedaan hem maar meteen te verstoten. ‘Maar welke moeder weigert haar kind de borst, ook al spuugt het zijn schepper in het gezicht?,’ vroeg Popone smartelijk, en hij maakte met zijn vingers zover mogelijk van zich af een enkele tellende beweging, alsof hij Galline zijn verradersloon in groot geld uitbetaalde.

Archie Pelago keek even op, maar verdiepte zich meteen weer in een fluisterend gesprek met Bibi, dat al enige tijd gevoerd werd. De Braekeleer was definitief ingeslapen, alsof hij toch verwachtte dat de wijsheid hem in die toestand zou bezoeken. Tonina trachtte, na een vertwijfelde blik op de elkaar omarmende Geier en Popone, de aandacht weer op het onderwerp van gesprek te richten door uit te roepen dat zij nu twee candidaten voor de nieuwe munt had geteld, een stier en een wolf, en zij moest toegeven dat beiden vrijwel gelijkelijk met sprekende symboliek waren beladen. De Braekeleer tilde een ooglid op en lanceerde als in een droom zijn vleermuis. De verschijning van het diertje veroorzaakte bij Popone een overdreven gelach en zette Geier met veel vertoon van ijver aan het zoeken op zijn radio, alsof het daarin gefladderd was. Tonina bukte zich onder het bureau en riep gesmoord uit dat De Braekeleer zijn misselijke grappen bij zich moest houden. ‘De vleermuis,’ zei De Braekeleer op de doffe toon van iemand die praat

in zijn slaap, ‘is het enige zoogdier dat vliegt. Nietwaar, Geier?’ De Doppeldoktor moest het toegeven, maar achtte het verschijnsel eerder een stap naar achteren dan naar voren. ‘Over symboliek gesproken,’ zei Popone schamper. ‘Om in jouw termen te spreken,’ zei De Braekeleer, en hij opende beide ogen, ‘de vleermuis symboliseert aarde en hemel. Ik noem dat liever lichaam en geest, volgens een Europese filosofische traditie die culmineert in de Essentieleer.’ ‘Ik noem dat een schaamteloze oratio pro domo,’ zei Geier koel. ‘Pro homo,’ antwoordde De Braekeleer, ‘pro homo sapiens dan, waartoe ik jullie beiden overigens nauwelijks wil rekenen.’ Zijn toenemende agressiviteit trok de aandacht van Bibi, die hem goedkeurend, zij het enigszins ironisch, toeknikte. ‘Ik ben verstandig genoeg,’ schreeuwde Popone, ‘om een kale muis, een ziekteverspreider, verre te houden van zoiets gezonds en edels als een muntstuk. Of denk je soms als geborneerde intellectueel dat geld moet stinken?’ ‘Alleen als het door de spirito santo wordt gezegend,’ zei De Braekeleer, een uitspraak die Popone blijkbaar als een smet op zijn pochette voelde, want daar legde hij zijn hand op. Tonina, nog het meest geirriteerd door het lachje van Bibi, verzocht de aanwezigen nogmaals zich tot de zaak te bepalen, die nog steeds niets anders was dan de vormgeving van de nieuwe munt. Geier had lustige operetteklanken op de radio gevonden en hield het daarop, af en toe met zijn been een driekwartsmaat tikkend. ‘De vleermuis dus,’ zei Tonina,

om het gesprek weer op gang te brengen, maar ze kon haar walging nauwelijks onderdrukken. ‘In ieder geval,’ zei Geier, ‘is het de vrucht van nachtelijke bezigheden.’ Bibi lachte hem vriendelijk toe, en Pelago sloot de discussie zachtzinnig af met een onverstaanbare uitspraak van het homo homini lupus.

Galline, die na Popones verwijzing naar de schepper in een zoet geprevel was vervallen, veinsde Tonina's voorstel om als laatste in het gezelschap man en paard te noemen niet te horen. Hij bood met zijn verduisterde hostie zo'n ontredderde aanblik dat ze niet verder aandrong en zich verhief om voor te gaan op de wandeling langs de kooien, het verblijf van het Baweanhert inbegrepen. Pelago merkte op dat zij nog een van de afgevaardigden vergeten had. ‘L'histoire se répète,’ zei Bibi, toen Tonina verbaasd de kring rondkeek. ‘De hemel beware me,’ riep Galline plotseling, en hij verhief zich met zo'n kracht dat hij zijn evenwicht verloor en op zijn knieën terechtkwam. Popone, die het ijzer wilde smeden als het heet was, riep hem toe dat het de eerste stap was op de weg naar inkeer. ‘In nomine Banco di spirito santo,’ galmde De Braekeleer, en hij pareerde met onverwachte behendigheid de vuistslag die Popone hem wilde toedienen. Tonina opende de deur en zei over haar schouder heen dat er per deelnemend land maar een enkele stem kon worden uitgebracht, en dat die voor Galline was. Ze klapte in haar handen om het gezelschap tot spoed aan te manen of om zichzelf met een applausje

te belonen. Maar voor dat laatste was het te vroeg, want Galline riep met een smekend gebaar naar Bibi uit dat haar stem de zijne was, of zijn stem de hare, als ze die tenminste nog in genade wilde aannemen. ‘Naar buiten!,’ gilde Tonina. ‘Als de geleerden er dan toe besluiten,’ zei Bibi langzaam met heldere stem, ‘Professor Adams tot een nieuwe diersoort te verklaren, is mijn keus gemaakt.’ Iedereen, behalve Pelago, keek haar verbijsterd aan.

17

De zon, die eindelijk boven Eurozoo was opgegaan, lokte Anna naar buiten. Ze zocht een schaduwloos plekje op binnen de omheining en ademde diep, een ogenblik al haar zorgen en angsten vergetend. Ze keek de tuin rond alsof ze hem nooit eerder gezien had. De oppassers waren met emmers en bezems in de weer om de kooien te reinigen van het vuil van de vorige dag. Achter de gesloten deuren van het nachthok klonk al het ongeduldige gestamp en gebrul van de grote dieren, en het zou niet lang meer duren of ze werden buitengelaten. De apen sprongen al uitgelaten op hun rots heen en weer, gillend naar de roofvogels die met neergelaten oogvliezen veinsden nog te slapen. Anna strekte de armen boven het hoofd en glimlachte om de mandril die haar toegewijd imiteerde; om hem plezier te doen ram-

melde ze even aan de spijlen van het hek en verdween toen weer haastig in het hok.

Professor Adams zat rechtop in een hoek. Anna was er met veel moeite in geslaagd de mand om zijn lichaam los te vlechten, en tot haar grote geluk bleek de geleerde ook zonder dat mensonterende corset overeind te kunnen blijven. Zijn schedel was omwoeld met een witte zwachtel die ze niet durfde te verwijderen. De artsen hadden hem gedrapeerd als een tulband waarvan de resterende banen onder de armen waren doorgetrokken en na een slag om de rug op de borst vastgeknoopt. Verder was zijn lichaam onbedekt, maar zijn naaktheid viel niet zo sterk meer op omdat de beharing die eerst alleen het geslacht omgaf naar boven toe tot voorbij de navel en naar onderen toe tot aan de knieën was voortgewoekerd. Aan een versnelling van de nog steeds pompende ademhaling had Anna gemerkt dat de geleerde het prettig vond als zij er met de vingers wat in rondwoelde.

De groei van een vacht was nog een tamelijk onschuldig verschijnsel vergeleken bij de andere symptomen die Professor Adams na de ingreep op het laboratorium vertoonde. Voor een geleerde van reputatie waren ze zelfs rampzalig, omdat ze op het geestelijke vlak lagen. Onder Brainy's handen had hij het geheugen en de spraak verloren. De natuur, als altijd milder dan de wetenschap, had de beharing vermoedelijk zijn gang laten gaan om dat gemis te verbergen, want van de navel was geen

spoor meer te bekennen. Alleen Anna kon met zekerheid de plaats aanwijzen, maar eerbied en schroom weerhielden haar ervan het tot zwijgen gedoemde spraakorgaan ook maar met een vinger aan te raken. Zij was ook als enige op de hoogte van een vierde, zeer verontrustende verandering, die overigens nog in volle ontwikkeling was: Professor Adams werd steeds lichter van gewicht. Ze had dat al ervaren toen ze hem, samen met de nachtwaker, naar de uitgang van het laboratorium droeg, maar het op dat ogenblik toegeschreven aan haar eigen gevoelens van spanning en opwinding, van liefde vooral ook, die immers alles lichter maakt. Maar de nachtwaker, bij wie dat allemaal geen rol kon spelen, had haar na de geslaagde ontvoering toegefluisterd dat de professor zo licht was als een veertje, en om dat te bewijzen had hij hem geheel alleen in zijn armen genomen terwijl Anna het hok aan een voorlopige schoonmaak onderwierp. Daarbij was ze gestuit op de juist ontwakende Rex, en toen kon de nachtwaker zijn taxatie verifiëren; hij zette de geleerde voorzichtig neer en sleurde de hoofdredacteur omhoog. Maar die woog volgens zijn zeggen als lood, en pas met de uiterste inspanning lukte het hem de van angst krijsende journalist op zijn schouder te laden en naar buiten te dragen, waar hij er toch nog in slaagde hem, half bewusteloos alweer, tot aan het terras te vervoeren. Later, toen de nachtwaker was gaan slapen, bespeurde Anna dat het haar ieder uur makkelijker viel de geleerde tegen zich aan te drukken,

en daarmee was het definitieve bewijs van zijn voortgaande gewichtsvermindering geleverd.

Professor Adams merkte haar terugkeer niet op, evenmin als het zonlicht dat een kleine driehoek in het hok in gloed zette. Hij keek strak naar beneden, waar zijn onderlijf en zijn kolossale geslacht zich in al hun breedte op het stro uitspreidden, de benen geheel bedelvend. Toen ze hem daar zo stil op het heldere, eigenhandig opgeschudde stroleger zag zitten schoten Anna voor het eerst de tranen in de ogen. Het herinnerde haar aan de avond waarop ze zijn bed in de directiekamer had opgemaakt, en aan de verwachtingen die haar toen vervulden. In nog geen twee etmalen was een wereld op zijn kop gezet, en als ze Pelago mocht geloven: een mensbeeld, want hij hield het erop dat Professor Adams de overgang aankondigde naar een nieuw geslacht dat eens de aarde zou bevolken. ‘Maar waarom moest u dat zijn?,’ vroeg ze snikkend, en ze knielde voor de geleerde neer. Hij richtte zijn ogen op haar met tranen overdekte wangen, maar ze bleven zonder uitdrukking; het oude vuur was gedoofd, en het enige wat zijn kleine gezicht onder de tulband nog uitdrukte was pijn, of verwijt om de pijn die hij te verduren had. Ze tastte naar haar zakdoek, en vond daarin het Venusoor dat Pelago haar in de nacht gegeven had als bewijs van het vertrouwen dat de geleerde eenmaal in hem gesteld had. Ze had het inderdaad herkend als het speeltuigje dat hij in ogenblikken van spanning of concentratie ter hand nam, en Archie op-

nieuw haar genegenheid geschonken, getroffen ook door het oprechte berouw en zelfverwijt waaronder hij gebukt ging. Ze legde het op haar handpalm en bracht die vlakbij Professor Adams' gezicht, maar hij herkende het niet. Vertwijfeld drukte ze het hem in de hand, maar zijn vingers bleven slap en schenen niet alleen onwillig maar vooral ook onmachtig om het schelpje te omklemmen. Alleen een onregelmatigheid in het pompen toonde aan dat hij nog innerlijke emoties kende, dat hij nog een innerlijk leven bezat.

Ze glimlachte hem toe, door haar tranen heen, en kuste hem op zijn borst, door een kiertje van het verband heen. Ze schudde voorzichtig het stro op en maakte van hooi uit de ruif van het gestorven hert een kussen dat ze hem in de rug drukte. Opnieuw probeerde ze hem te drinken te geven, maar hij nam geen druppel tot zich, en ze had veel werk om de gemorste melk uit zijn vacht te verwijderen. Intussen vertelde ze hem iets uit haar jeugd van plattelandsmeisje en zocht naar grappige voorvallen in haar latere leven. Toen er niets meer te verzinnen was nam ze het boekje van Kafka op, dat Pelago eveneens had achtergelaten, en begon hem voor te lezen. Het was een treurig verhaal, maar hij scheen te luisteren, en ze deed haar best zoveel mogelijk wisseling in haar toon te brengen. Het kon niet aan haar voordracht liggen dat Professor Adams op een ogenblik in slaap viel, en ze verweet het hem in geen geval. Ze dekte hem toe met haar mantel, die alweer droog was, en na zijn ademha-

ling beluisterd te hebben ging ze naast hem zitten, haar hoofd tegen zijn schouder. Het viel haar op hoe stil het in de tuin was, een stilte van zomerse dagen op de boerderij als alleen de kippen wat zeurden. Haar man moest de toegangshekken allang hebben geopend, maar geen bezoeker vertoonde zich. Ze kon door de lage deur van het hok een deel van de pinguinvijver zien, en verderop het trapje dat naar de springplank van de zeeleeuwen leidde, maar zelfs daar vertoonde zich niemand. Het enige wat ze hoorde was af en toe een uitbarsting van de chimpansees en het gekrijs van de pauwen; de mens scheen uitgestorven.

Ze moest zelf ook in slaap zijn gevallen, want toen ze weer opkeek bleek ze languit op de grond te liggen. ‘Professor!,’ riep ze, en ze greep wild om zich heen in het stro. Hij was er niet. In paniek sprong ze op en gilde zijn naam. Op dat ogenblik merkte ze pas hoe donker het in het hok was geworden, alsof iemand de deur had dichtgeslagen. Ze stond even doodstil, en in dat moment van opperste angst en verlatenheid bereikte haar door het duister heen het vertrouwde geluid van een pompende ademhaling. Met een schreeuw van vreugde stortte ze zich naar voren, maar haar beproevingen waren nog niet ten einde, want toen ze haar armen uitbreidde om de geleerde te omhelzen ontglipte hij haar, en ze sloeg met haar gezicht tegen het ruwe beschot. Ook de tweede poging mislukte jammerlijk; het kolossale lichaam bood geen enkel houvast, maar zweefde of

schommelde onder haar handen uit. Pas bij de derde keer slaagde ze erin Professor Adams naar zich toe te trekken, bij een lichaamsdeel overigens dat ze in een ander geval voor geen goud had willen aanraken.

Het bleek dat de geleerde tijdens de gezamenlijke slaap zoveel aan gewicht had verloren dat hij zich van de grond had losgemaakt en in zwevende toestand naar de deuropening verplaatst. Tegen zijn wil, maar waarschijnlijk gebeurde alles tegen zijn wil, was hij daar vastgeraakt; een klein duwtje van buitenaf zou voldoende zijn geweest hem weer in beweging te krijgen, maar er was niemand om het hem te geven. Anna was ook nu weer de eerste die hem in zijn nieuwe toestand moest aantreffen. Toen die haar geheel duidelijk was geworden ontwikkelde ze ook weer die zeldzame combinatie van genegenheid en practische zin, en ze verplaatste de geleerde met zachte maar vaste hand naar een hoek waar hij zich niet kon klemmen of op andere wijze bezeren. Om de proef op de som te nemen zette ze hem nog even neer, maar hij steeg langzaam weer omhoog, licht vooroverhellend onder de zwaarte van zijn ballast. Ze merkte op dat zowel zijn geslacht als zijn armen en benen aan stevigheid hadden gewonnen, en het pompen nam nog steeds in kracht en snelheid toe, alsof het uiterste nog lang niet was bereikt. Het stemde haar aan de ene kant dankbaar, maar aan de andere angstig, want ze voorzag dat het lichaam zover zou uitgroeien dat het op een ogenblik niet langer in het hok zou passen. De leng-

te was al zodanig dat wanneer het hoofd de zoldering raakte de voeten de grond tot op enkele decimeters naderden, en dat was dan nog te danken aan de schuine stand die het lichaam innam.

Na enige tijd constateerde Anna dat Professor Adams langzaam in beweging kwam en weer naar de deuropening toedreef. Ze bracht hem, toen hij halverwege was, voorzichtig terug, maar even later bevond hij zich op dezelfde weg. Ze liet hem ditmaal gaan en wachtte tot hij de uitgang had bereikt; met ontroering zag ze toe hoe hij zich daar opnieuw vastwerkte tot de hele opening was opgevuld en het zonlicht nergens meer kon binnendringen. De aarde mocht zijn aantrekkingskracht dan op hem verloren hebben, datzelfde zonlicht nam die functie met even dwingende wetmatigheid over. Of misschien was het wel Eurozoo dat trok.

De paradijselijke stilte van de tuin en haar eigen liefde bewogen Anna er tenslotte toe Professor Adams naar buiten over te brengen. Op eigen kracht slaagde hij daar niet in, omdat hij te groot was voor de deuropening. Ze zou die moeten uitbreken, en er tegelijkertijd voor moeten zorgen dat hij haar niet ontsnapte. Want al was het mogelijk dat hij niet hoger kon stijgen dan de zoldering van het hok, zeker was het niet. Terwijl zij de geleerde met zoete woordjes toesprak bond zij hem met een touw, dat de nachtwaker had achtergelaten, stevig vast aan een ijzeren ring in de muur. Ze nam daarbij waar dat de extremiteiten inderdaad alweer sterker gespannen

stonden, en daardoor aangemoedigd, of opgezweept, kostte het haar weinig tijd de deur uit zijn hengsels te lichten en daarmee enkele planken te verwijderen of te versplinteren. Haar grootste zorg bestond uit angst voor ontdekking, maar niemand liet zich zien, zelfs haar om zijn waakzaamheid gevreesde echtgenoot niet.

Van de dieren reageerde, wonderlijk genoeg, ook niemand toen ze tenslotte met Professor Adams in haar armen naar buiten trad. Het enige geluid was wat geplons en gespat in de grote vijvers en misschien in het nijlpaardenhuis, maar de anders zo nieuwsgierige apen bijvoorbeeld hadden zich in de gaten van hun rots teruggetrokken en lieten niets van zich horen. Anna had er vrede mee en keek glimlachend naar de geleerde op. ‘U bent weer waar u hoort’, zei ze, ‘in het hart van Eurozoo.’ Ze kuste hem en hield hem vast en teder omklemd terwijl ze het lieflijkste plekje in de omheining uitzocht.

18

Het kleine, langzaam voortwandelende gezelschap maakte op de luierende Lahrs een geanimeerde indruk. Hij zat op het bankje voor de portiersloge en keek met welgevallen naar het levendige gebarenspel waarmee de afgevaardigden zich op weg van de ene kooi naar de andere de tijd kortten. Het ontging hem echter dat de

hartstochtelijke slagen die Popone zijn eigen borst toediende of de royaal uitgevoerde bewegingen waarmee Tonina een denkbeeldige akker inzaaide gepaard gingen met een felle woordenwisseling en kreten van uitgesproken vijandelijke strekking. Het leven had Lahrs weliswaar geleerd dat wat op afstand gaaf lijkt van dichtbij rot is, maar zodra er geluiden in het spel waren speelde zijn doofheid hem parten, en hij was niet genuanceerd genoeg om een gunstig beeld te combineren met wanklanken. Daarbij kwam dat het cynisme van de tot zwijgen gebrachte Beck niet op hem was overgegaan, en hij beschouwde wetenschappelijke figuren als bijvoorbeeld Geier en Pelago nog als leden van een verheven, om niet te zeggen heilige orde, die niet tot onderlinge onenigheid in staat waren. Hij keek dus, wippend op zijn bankje in de zon, tevreden toe hoe de afgevaardigden elkaar ten val trachtten te brengen, en er trok een brede grijns over zijn gezicht toen de Doppeldoktor zijn haak als een klauw om Gallines boord sloeg, in een speelse poging hem het hoofd van de romp te trekken.

In werkelijkheid was het spel bittere ernst, en als Galline niet doodstil was blijven staan had zo niet zijn leven dan toch de demonstratie van zijn nieuwe levenswandel ernstig gevaar gelopen. Die bestond erin dat hij al prevelend op gezette tijden een stuk van zijn medische uitrusting tevoorschijn haalde en over zijn hoofd heen in de bosjes langs het pad wierp. Achtereenvolgens waren op die manier zijn stethoscoop, zijn thermometer en zijn per-

cussiehamer verdwenen, maar toen hij tenslotte zijn injectiespuit dezelfde weg wilde laten gaan greep de Doppeldoktor in. ‘Zo wil hij zich bij God inkrabben,’ zei hij tegen Popone, en terwijl hij Galline met zijn haak in bedwang hield rukte hij hem het instrument uit de hand en stak het in zijn eigen zak. Tonina, die vooropliep, maande het gezelschap tot rust en tot spoed aan, een tegenstrijdige instructie die dan ook niet werd opgevolgd. Archie Pelago bevrijdde Galline en passant uit Geiers greep, zonder zijn gesprek met Bibi te onderbreken, en verzocht Popone met een bevelende blik een oogje in het zeil te houden. Die sloeg inderdaad een arm om zijn verhitte bondgenoot heen en voerde hem fluisterend enkele passen met zich mee. ‘Wo Ihr's packt da ist es interessant,’ zei De Braekeleer in de achterhoede, maar niemand hoorde hem, en de vuist die Geier hief werd waarschijnlijk om andere redenen gebald.

Het gezelschap had de neushoorn als eerste afgehandeld en verworpen, waarbij meer nog dan zijn agressiviteit zijn dikhuidigheid en gebrek aan verfijning strijdig werden geacht met het Europese karakter. Het dier had het oordeel in ontvangst genomen door de afgevaardigden zijn gepantserde achterste toe te keren en zijn wapen met zoveel kracht in het beschot van zijn hok te stoten dat het leek of hij zich voor eeuwig wilde vastnagelen. Galline ging zover in de verloochening van zijn favoriet dat hij in lachen uitbarstte en daarna verontwaardigd vroeg waarom er zo'n lange omweg moest worden gemaakt

voor zoiets bespottelijks als het machtsvertoon van een lid der Pachydermata. Tonina slaakte een kreet van afgrijzen over wat zij een schaamteloze ontrouw aan het eigen ideaal noemde, maar de rhinoceros zorgde voor de welsprekendste afstraffing door zich los te rukken en achter een wolk van opstuivend zand in zijn hok te verdwijnen. Galline boog het hoofd en nam zichzelf mompelend de biecht af, de zwarte lap betastend wanneer de juiste strafmaat hem niet voor de geest wilde komen. Tonina bekeek hem met grenzeloze verachting, en wenste een ogenblik dat Professor Adams weer bij machte zou zijn de afvallige tot de orde te roepen die hij in Eurozoo te dienen had. Ze moest toegeven dat ze daar zelf geen kans toe zag.

Ze voerde de groep niet zonder moeite een dichtbegroeid zijpad in, en onttrok het daarmee aan het oog van Lahrs, dat trouwens al aan het dichtvallen was. Met veel overleg had ze een route uitgestippeld die het voorlopige verblijf van Professor Adams vermeed, maar ze vroeg zich bezorgd af hoelang ze het gezelschap nog bijeen zou houden. Bij iedere stap verwachtte ze dat Bibi en haar nieuwste minnaar de wolf en de stier en de vleermuis zouden laten voor wat ze waren, en zouden uitwijken naar het hok waarin de geleerde verbleef. In haar boezem woedde een heftige tweestrijd tussen de geleerde en de stier, waarvan zij de afloop zowel met vrees als met verlangen tegemoetzag. Ze moest erkennen dat Bibis voorstel om de munt te sieren met een beeltenis

van Professor Adams briljant was, maar ze gunde haar de eer niet en zocht koortsachtig naar een manier om het zich toe te eigenen en in nieuwe vorm te lanceren. Het moest mogelijk zijn een symbool te vinden dat de geleerde en de stier recht deed; misschien hoefde zij zich alleen maar te beroepen op het feit dat het dier ook zijn favoriet was, was geweest althans. Het was in elk geval zaak de confrontatie tussen Professor Adams en de afgevaardigden zolang mogelijk uit te stellen, en ze leidde hen dus door het beschaduwde paadje naar het verblijf van de nachtdieren, in de hoop ook dat de vleermuis van De Braekeleer door zijn belachelijk voorkomen enige hilariteit en ontspanning teweeg zou brengen. Het was een ijdele hoop, want op de drempel schreeuwde Geier al dat het geen pas gaf een gedegenereerde filosoof na te gaan in zijn obscure voorkeuren, en Popone herhaalde zijn oude stelling dat een munt met de beeltenis van een ziekteverspreidende nachtvlinder onmogelijk het daglicht kon verdragen waarin financiële transacties zich dienden te voltrekken. ‘Je bedoelt kaarslicht,’ zei De Braekeleer zachtzinnig, maar zijn opmerking ging verloren in het gesnuif en geschuifel van de bedrijvige nachtdieren. Marters van allerlei kleur en formaat haastten zich heen en weer, een egel trachtte zijn ineengerolde vrouw of vriend te beklimmen, een enorm exemplaar van de Myrmecophaga tridactyla opende zijn tandeloze bek en stak zijn kleverige mirliton naar voren, daarboven vlogen somber en zwijgend de uilen rond, en

alles werd gelijkelijk beschenen door het bleke licht van een verborgen lamp die een maan achter de wolken moest suggereren. Na enig zoeken vond Tonina onderaan een dode tak een paartje van de Myotis myotis, die daar als twee gerookte visjes hingen te drogen. Ze sliepen. Geier stootte een krassend gelach uit en vroeg De Braekeleer op sarcastische toon of zijn vleermuizen misschien een Europa symboliseerden dat zich niet wilde laten wekken en zijn heil in de droom zocht. ‘Ze dromen niet,’ zei Popone ernstig, ‘ze denken,’ en hij stak zijn gouden potlood door het gaas om ze tot daden te bewegen. ‘Je moet een belletje luiden,’ zei Tonina, die niet wist waar de klepel hing. Galline deed een stap naar voren en verklaarde dat de Chiroptera of handvleugeligen, waartoe de vale vleermuis behoorde, zonder twijfel gunstelingen waren van de grote oppasser, die immers ook zijn engelen met handen en vleugels had uitgerust. De haast waarmee hij de weg naar het kruis terugging hinderde De Braekeleer, en hij voegde hem toe dat het Europa van de vleermuis een Europa zou zijn van vrije geesten die de verzorging van hun uitrusting niet aan een oppasser overlieten maar zelf ter hand namen. ‘Het Europa der beesten,’ daverde Popone, ‘gefokt in de stallen van Euratheen.’ De Braekeleer bespeurde een vijandige stemming en keek in de richting van Bibi, op zoek naar steun, maar ze was verdwenen en blijkens de gebarentaal van Pelago met tekenstift en al op zoek naar Professor Adams. Hij voelde zich driftig worden. ‘Zon-

der de grote temmer,' teemde Galline, 'zijn onze gedachten niet anders dan wilde beesten.' 'In godsnaam', schreeuwde De Braekeleer, 'laat ze mekaar opvreten!' 'Ze vreten elkaar niet op,' antwoordde Galline zalvend, 'maar de dierentuin.' Op Popones ronde gezicht tekende zich begrip en zelfs bewondering af voor Gallines gelijkenis, maar trouw aan Geier verhinderde hem ervan in woord of daad te getuigen, en hij stelde voor de vleermuizen verder aan hun lot over te laten. 'We gooien ze voor de wolven,' zei Tonina vrolijk, en ze haastte zich naar de uitgang. Ze veinsde de verdwijning van Bibi, die haar tot dan toe ontgaan was, niet op te merken en verzocht het gezelschap opgewekt haar te volgen naar de gezamenlijke candidaat van Popone en Geier. De Doppeldoktor schakelde verheugd zijn radio in, die op het eerste station al voor de gewenste muziek zorgde.

Het viel Pelago op hoe fris Eurozoo er zonder bezoekers uitzag. De paden slingerden zich onbekommerd tussen kooien en hokken door, het gras glinsterde van het water uit de sproeiers, de bloemen stonden te stralen in hun bed. De dieren gedroegen zich zo rustig alsof ze in het paradijs waren, en Archie vroeg zich af of de toekomstdroom van Professor Adams: een Eurozoo zonder tralies misschien de formulering was van een verzwegen ideaal: een Eurozoo zonder mensen. Het was niet te verwezenlijken, omdat een dierentuin mensenwerk was, omdat er nu eenmaal geen andere wereld bestond dan een menselijke wereld. Het stoorde hem dat

De Braekeleer naast hem kwam lopen, en hij reageerde maar flauw op diens wanhopig voorgedragen theorie over de mens die pas mens werd op het punt waar hij zichzelf overschreed, zoals Professor Adams weer eens had aangetoond. ‘Onzin,’ zei hij, toen de ander op een uitgesproken antwoord aandrong. Tonina draaide zich om en gaf als haar mening te kennen dat Professor Adams slechts had aangetoond dat de mens in zijn lust tot overschrijden ook te ver kan gaan. ‘Onmogelijk,’ zei De Braekeleer gedecideerd, ‘want de mens is niets anders dan zijn eigen overschrijding.’ ‘Zijn eigen overtreding,’ zei Archie met lichte verheffing van stem, en De Braekeleer deed er het zwijgen toe. Hij voelde zich onzekerder dan ooit en verlangde naar het einde van de wandeling. Het hinderde hem ineens dat hij de enige afgevaardigde was die Professor Adams nog niet in zijn nieuwe gedaante had gezien, en bij een driesprong bleef hij achter met het voornemen zelfstandig op onderzoek uit te gaan. Hij hoorde hoe het gezelschap, zonder hem blijkbaar te missen, zich al debatterend verwijderde, tot tenslotte alleen nog de schelle stem van Geier overbleef. Achter hem voerde een smal pad naar een stukje wildernis dat zich aan de zorg van de tuinlieden had weten te onttrekken. Het was het bosje van Professor Adams, en al legde De Braekeleer zichzelf op geen liefhebber te zijn van het ongecultiveerde, het lokte hem toch sterker dan het andere pad dat langs bloeiende borders naar het hart van de tuin leidde. Hij bevond zich even later op de

open plek tussen de bomen waarachter het hutje van de geleerde lag, en hij was nieuwsgierig genoeg om de deur te openen en binnen te gaan. Op een wrakke stoel vond hij de resten van een blijkbaar vluchtig genoten maaltijd, en in de hoek stond een bank van aaneengeschoven kisten waarover een witte jas was gespreid. De Braekeleer beschouwde ze terecht als sporen van een levend wezen dat nog niet lang geleden kon zijn vertrokken, en toen hij licht gekraak van takken hoorde was hij er, niet zonder enige angst, op voorbereid de bewoner in levenden lijve te ontmoeten. Hij liep snel naar buiten, maar hoewel het geluid aanhield, aanzwol zelfs tot een hevig geruis, zag hij niemand.

19

Het was Bibi die hem ook nu weer de ogen moest openen. Ze stond plotseling in haar strakke rode broek tussen de struiken en wees naar boven. Langs de toppen van de bomen streek een reusachtig dier. Het was zo zwaar dat het de kruinen van de hoogste populieren ontbladerde en ze tot diep in hun stam deed doortrillen. Het vorderde traag, alsof het dodelijk vermoeid was of misschien zelfs gewond, en de hevig verschrikte De Braekeleer verwachtte ieder ogenblik dat het zou neerstorten en voor zijn voeten te pletter vallen. ‘Het is geen vogel,’ zei hij, ‘maar wat is het dan?’ Bibi antwoordde

niet, maar liep zwijgend met het dier mee tot het boven de open plek voor de hut was aangekomen. Daar bleef het hangen, en De Braekeleer kon het eindelijk tot in bizonderheden bekijken. Het was nog groter dan hij gedacht had en beslist vreeswekkend, maar het schommelde zachtjes heen en weer, alsof het geen enkel kwaad in de zin had, en geen enkel ander verlangen koesterde dan te genieten van de warme lucht om hem heen en het zonnige landschap onder hem. De Braekeleer onderscheidde aan de harige romp vier wijd uitstaande poten die blijkbaar als vleugels dienst deden en een kolossaal geslacht dat vermoedelijk hoogte en koers bepaalde. Hij wierp een zijdelingse blik op Bibi, en verbaasde zich over de ernst en de rust waarmee ze naar boven keek. Hij kon zich niet voorstellen dat zij dezelfde vrouw was die hem de afgelopen nacht met zoveel hartstocht in de geheimen van haar kunst en haar bed had ingewijd. ‘Een dankbaar model,’ zei hij ironisch, wijzend naar het dier dat zich weer in beweging had gezet en langzaam boven hun hoofd rondcirkelde. ‘Dankbaarder dan een vleermuis,’ antwoordde ze. ‘En dan een stier?,’ vroeg hij haastig. Ze knikte en completeerde de reeks met neushoorn en wolf. Hij keek haar verbijsterd aan, maar ze liet hem staan en volgde het dier dat iets gestegen was en zijn weg in rechte lijn voortzette.

Een ogenblik later braken de andere afgevaardigden door de struiken heen en was de lucht vervuld van geschreeuw en gekrijs. De enige die rustig bleef was Pe-

lago, maar hij zag lijkbleek en zocht steun tegen een boomstam. Galline stortte zich in het midden van de open plek op zijn knieën en zond een gebed van bedenkelijke inhoud naar boven. Geier wist niets anders te doen dan rond te hinken en zijn haak te beproeven op iedere boom die hij passeerde; een blijkbaar vermolmd wilgje werd doorboord en zakte nauwelijks krakend voorover, zodat de Doppeldoktor nog benen moest maken. Popone verdeelde zijn vuistslagen tussen zijn borst en de lucht onder het aanroepen van alle heiligen die daar woonden, en Tonina mengde zich in het koor met kreten van wraak en vergelding die afwisselend op het hoofd van Anna en Bibi waren gericht. De Braekeleer liep op Pelago toe en vroeg hem of hij kon bevestigen dat het dier boven de bomen van Eurozoo Professor Adams was. Archie knikte stom en zocht met betraande ogen de lucht af. De geleerde dreef langzaam maar zeker op de wind in westelijke richting, en als er geen poging werd gedaan hem terug te halen zou hij binnen niet al te lange tijd uit het gezicht zijn verdwenen. ‘Waar is nou je geweer?,’ riep Tonina, en ze deed enkele wankelende stappen in Pelago's richting. Ze was vreselijk om aan te zien, met loshangende haren, gescheurde kleren en een gezicht vol krassen en striemen. Archie vertelde met toonloze stem dat ze zich op de apenrots had gewaagd om te proberen de toen nog betrekkelijk laag vliegende geleerde te grijpen, en het zou haar misschien gelukt zijn als de apen niet tot de aanval waren overge-

gaan. Alles had er trouwens op gewezen dat Professor Adams zich niet wilde laten vangen, maar het luchtruim verkoos boven een langer verblijf op aarde. Zoals de vleermuis, dacht De Braekeleer, maar hij zei het niet. Hij haatte iedere symboliek en verlangde plotseling vurig naar de koele atmosfeer en de heldere gesprekken van Euratheen.

Professor Adams intussen werd kleiner en kleiner, althans van Eurozoo uit gezien. Geier en Popone keken hem al niet meer na, maar sloegen de armen om elkaar heen en verwijderden zich in tegenovergestelde richting. Galline had zich geheel ter aarde geworpen en vertrouwde zijn boodschap aan het gras toe of aan de kruizemunt die er op enkele plaatsen groeide. Tonina was vlak voor Pelago gaan staan en schreeuwde hem toe dat hij de oorzaak van alles was. De mandril met zijn beklagenswaardige billen vroeg zich af waar zijn bezoekers bleven, de nog altijd in het zwart gestoken dienster bracht de koffie rond in een leeg gebouw, de pinguins repeteerden hun buigingen voor het feest dat telkens werd uitgesteld, de gestreepte hyena likte haar pasgeboren eersteling. Anna zag door haar tranen heen hoe Professor Adams een witte banier ontrolde, die scheen te glinsteren in de zon. De oppassers in hun blauwe pak, die het hok van het gestorven hert kwamen schoonmaken, zagen haar tot hun verbazing wuiven naar iets dat vermoedelijk alleen in haar geest bestond.